

การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 - 15 ปี

นางสาวเกสรี่ ศิริเลิศชัย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

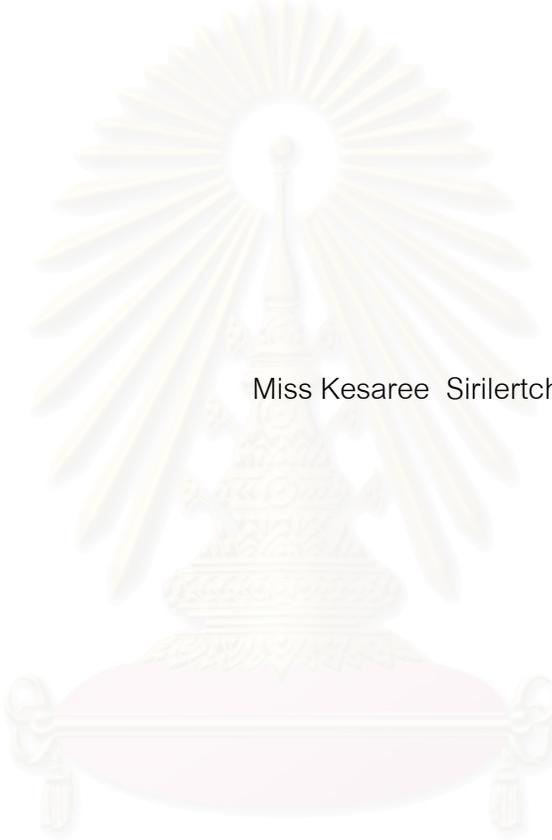
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

VERBAL AND NONVERBAL PERSONALITY DEVELOPMENT
OF 13 - 15 YEAR – OLD THAI CHILDREN

Miss Kesaree Sirilertchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts
Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

เกสรี ศิริเลิศชัย : การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 - 15 ปี.
(VERBAL AND NONVERBAL PERSONALITY DEVELOPMENT OF 13 - 15 YEAR – OLD THAI CHILDREN) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ.ดร.รุ่ง ศรีอัฐภาพร, 147 หน้า.

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป ปัญหา ปัจจัย และแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15 ปี โดยเก็บข้อมูลจากเด็กที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) จำนวน 52 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลิกภาพ ในช่วงระยะเวลา 10 สัปดาห์ โดยพิจารณาจากการประเมินบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ 8 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพทั่วไป การพูด การแสดงออก ความสามารถในการคิด การควบคุมอารมณ์ การแสดงออกด้านคุณธรรมและจริยธรรม การเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆและการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ อยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก พัฒนาการยังไม่คงที่สม่ำเสมอ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นและลดลง ยังแสดงพฤติกรรมเป็นเด็ก เหมินอาย ขาดความมั่นใจ ติดเล่น อย่างไรก็ตามรู้จักเคารพกฎกติกา มีระเบียบวินัยดี มีน้ำใจ มีความพยายามในการเอาชนะอุปสรรค สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในสถานการณ์ต่างๆ
2. ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารที่พบมากในกลุ่มตัวอย่างคือ ขาดความมั่นใจในตนเองเนื่องจากไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง
3. ปัจจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับชั้นเรียน มีผลต่อการควบคุมอารมณ์ของเด็ก กล่าวคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถควบคุมอารมณ์ ได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2
4. แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี คือ การจัดกิจกรรมกระตุ้นอย่างต่อเนื่องให้เด็กได้ฝึก คิด พูดและแสดงออก ผ่านการเล่นเกมส์ ทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม การสื่อสารสองทางระหว่างครูฝึกกับเด็ก และที่สำคัญครูฝึกต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างที่ดี

ภาควิชา วาทยาศาสตร์และสื่อสารการแสดง
สาขาวิชา วาทยาศาสตร์
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
.....

4985061228 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: PERSONALITY DEVELOPMENT / COMMUNICATION

KESAREE SIRILERTCHAI : VERBAL AND NONVERBAL PERSONALITY DEVELOPMENT
OF 13 - 15 YEAR – OLD THAI CHILDREN. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASST. PROF.
ROONG SRIASSADAPORN, Ph.D., 147 pp.

This study is an action research. The purposes of the study are to investigate general personality characteristics of 13-15 year-old Thai children, to identify related problems, to examine associated personal factors, and to explore means to improve the children's verbal and nonverbal personality. Data were collected from 52 lower secondary students who participated in a personality development program during ten weeks. Using eight dimensions of communication personality development, the researcher investigated and evaluated the children's overall verbal and nonverbal communicative behaviors including abilities to be communicate their thought, to control their emotion, to express their morality, to overcome their experienced adversities, and to develop their self-confidence.

Results of the study revealed that the overall performance of the participant children's verbal and nonverbal personality were inconsistently up and down. Their communicative behaviors appeared to be childish, shy, unconfident, and playful. Nevertheless, they seemed to be well-disciplined, generous, and respectful to their group's rules and regulations. Children participating in this study could overcome their experienced adversity and control their emotion well. Especially, participants who studied in the 9th grade were found to possess abilities to control their emotion better than those who studied in the lower levels (7th and 8th grades). As means to improve verbal and nonverbal personality, children are recommended to find opportunities to participate in personal and group communication game activities more often. Positive reinforcement for children's self development and two-way communication between communication trainers and participant children are highly encouraged. Most importantly, the trainers must possess impressive communication personality as the children's role models.

Department : Speech Communication and Performing Arts

Field of Study : Speech Communication

Academic Year : 2007

Student's Signature

Principal Advisor's Signature

Roong Sriassadaporn

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอักษรภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เป็นต้นแบบของศิษย์ ผู้ให้แนวคิดในการเรียน และให้โอกาสในการทำงานในโครงการ ESP ทำให้ผู้วิจัยได้ฝึกฝนและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ ตลอดจนคอยแนะนำให้คำปรึกษารวมทั้งคอยห่วงใย ดูแลด้วยความเมตตาตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งได้กรุณาเสียสละเวลาเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้กำลังใจ และห่วงใยศิษย์มาโดยตลอด และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จำนง วิบูลย์ศรีและรองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนให้ความเมตตา และเสียสละเวลาสอบวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้มอบวิชาความรู้ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจตลอดการศึกษาที่ผ่านมา

ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้โครงการ ESP เกิดขึ้นมาได้ ขอขอบคุณพี่ยุ้ย ผู้จัดการโครงการ ESP พี่ป๊าก พี่ผึ้ง ที่คอยแนะนำให้คำปรึกษา ทีม Trainer G3 ทุกคน ปูเป้ จี๊บบ น้องอ๊อฟที่คอยช่วยเก็บข้อมูล และน้องๆวาทะรุ่น 10 ทุกคน ที่สำคัญ น้องเจที่คอยช่วยเรื่องต่างๆและเป็นกำลังใจให้ พี่ต่อที่เป็นวิทยากรพิเศษให้โครงการฯ ป๊อที่ช่วยเป็นพิธีกรช่วยให้การแสดงผลงูมากขึ้น น้องพลอยที่ช่วยจัดเก็บข้อมูลในคอมฯ และทุกๆคนที่มีส่วนช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณฝ่ายธุรการคณะฯ พี่ต่ายที่ช่วยรับสมัครน้องๆ พี่หมูที่ดูแลเรื่องอาหารตอนทำโครงการฯ

ขอขอบคุณท่านผู้ปกครองและน้องๆสมาชิกโครงการESP G3 ทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือการในการเก็บข้อมูลงานวิจัยตลอด10สัปดาห์

ขอบคุณหนูอ่อนที่ช่วยกันคิดและร่วมกัน ทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณ พี่ป๊าก พี่ฝน ตั๊ก ญุก หนุณาและแจน ที่คอยช่วยเหลือในการทำโครงการและช่วยเก็บข้อมูล และเพื่อนๆวาทวิทยา รุ่น 9 ทุกคน ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือกันมาโดยตลอด

ขอบคุณท่านพี่(พี่ป๊าก)ที่คอยเป็นกำลังใจช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความรักความห่วงใยตลอดมาและได้ช่วยแปลบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ให้กับผู้วิจัยด้วย

และสุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่และครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนในทุกๆเรื่องของลูกรักคนนี้ตลอดมาด้วยความรัก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ทั่วไป.....	3
1.3 วัตถุประสงค์เฉพาะ.....	3
1.4 คำถามนำวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	4
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 13 – 15 ปี.....	8
2.2 ปัญหาของเด็กในช่วงอายุ 13 – 15 ปี.....	24
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กในช่วงอายุ 13 – 15 ปีที่สะท้อนระดับความสามารถทั้ง 5 ด้าน.....	35
3 ระเบียบวิธีวิจัย	49
3.1 รูปแบบการวิจัย	49
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52

หน้า

3		
	3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
	3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	59
4	ผลการวิจัย	63
	4.1 ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ 13-- 15 ปี	64
	4.2 ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ 13 - 15 ปี	72
	4.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของ เด็กไทยอายุ 13 - 15 ปี	81
	4.4 แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ 13 - 15 ปี	97
5	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	111
	5.1 สรุปผลการวิจัย	112
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย	117
	5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ	130
	รายการอ้างอิง.....	132
	ภาคผนวก.....	136
	ภาคผนวก ก แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล.....	137
	ภาคผนวก ข แบบประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก.....	141
	ภาคผนวก ค ค่าสถิติที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Eta).....	145
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	147

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางสรุปความแตกต่างทางพัฒนาการด้านต่างๆระหว่างเด็กวัยรุ่นตอนต้น และเด็กวัยรุ่นตอนกลางต่อเนื่องไปถึงวัยรุ่นตอนปลาย.....	22
ตารางที่ 2 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง.....	50
ตารางที่ 3 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตามช่วง เพศ ระดับการศึกษา และอายุ.....	52
ตารางที่ 4 แสดงกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกสำหรับเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ตลอด 10 สัปดาห์.....	54
ตารางที่ 5 แสดงลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี.....	65
ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการในแต่ละด้านในแต่ละสัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	67
ตารางที่ 7 แสดงปัญหาบุคลิกภาพทั่วไป.....	73
ตารางที่ 8 แสดงปัญหาด้านบุคลิกภาพการพูด.....	74
ตารางที่ 9 แสดงปัญหามุขบุคลิกภาพการแสดงออก.....	75
ตารางที่ 10 แสดงปัญหาด้าน IQ.....	76
ตารางที่ 11 แสดงปัญหาด้าน EQ.....	77
ตารางที่ 12 แสดงปัญหาด้าน MQ.....	78
ตารางที่ 13 แสดงปัญหาด้าน AQ.....	79
ตารางที่ 14 แสดงปัญหาด้าน SQ.....	80
ตารางที่ 15 แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านเพศที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	82
ตารางที่ 16 แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	84
ตารางที่ 17 แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านระดับชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	86
ตารางที่ 18 แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านระดับชั้นเรียนและอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	88

ตารางที่ 19	แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านประเภทโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนา บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	90
ตารางที่ 20	แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านลักษณะโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนา บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	92
ตารางที่ 21	แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านจำนวนพี่น้องที่ส่งผลต่อการพัฒนา บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	94
ตารางที่ 22	แสดงผลการทดสอบปัจจัยด้านรอบที่เรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนา บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	96
ตารางที่ 23	แสดงภาพรวมการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงแรก.....	98
ตารางที่ 24	แสดงภาพรวมการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงหลัง.....	100
ตารางที่ 25	แสดงแนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	102
ตารางที่ 26	แสดงพัฒนาการของการพัฒนาบุคลิกภาพใน 10 สัปดาห์.....	104
ตารางที่ 27	แสดงแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ ของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี.....	102
แผนภูมิที่ 1	แสดงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมแสดงออกทางจริยธรรม.....	41
แผนภูมิที่ 2	แสดงภาพรวมของการพัฒนาบุคลิกภาพตามเกณฑ์ การประเมิน 8 ด้าน.....	66
แผนภูมิที่ 3	กราฟแสดงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพทั่วไป.....	68
แผนภูมิที่ 4	กราฟแสดงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ.....	68
แผนภูมิที่ 5	กราฟแสดงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ.....	68
แผนภูมิที่ 6	กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน IQ.....	68
แผนภูมิที่ 7	กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน EQ.....	68
แผนภูมิที่ 8	กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน MQ.....	68
แผนภูมิที่ 9	กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน AQ.....	68
แผนภูมิที่ 10	กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน SQ.....	68

แผนภูมิที่ 11	กราฟแสดงการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกด้านตลอด 10 สัปดาห์.....	69
แผนภูมิที่ 12	แสดงคะแนนเฉลี่ยของการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกๆด้าน แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรก และ ช่วงหลัง.....	101
แผนภูมิที่ 13	แสดงแนวโน้มของการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและ อวัจนะของกลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	103
แผนภูมิที่ 14	แสดงพัฒนาการของการพัฒนาบุคลิกภาพใน 10 สัปดาห์.....	107

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มีคำกล่าวที่ว่า “ การพัฒนาปรับเปลี่ยนการศึกษา ต้องเริ่มตั้งแต่ครอบครัว การเลี้ยงดูตั้งแต่แรกคลอด พฤติกรรมของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็ก ไปจนกระทั่งการศึกษาทั้งในโรงเรียน และระดับมหาวิทยาลัย ตลอดจนการศึกษานอกโรงเรียนด้วย การพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดีนั้นจะต้องเข้าใจความรู้พื้นฐาน ของพัฒนาการของการเจริญเติบโตของสติปัญญาและจิตใจ รวมถึงต้องเข้าใจแนวทางและบทบาทของสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาสมองและการเรียนรู้ของเด็กพร้อมกัน” (ดร. รุ่ง แก้วแดง,2543) จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการเรียนรู้ในด้านต่างๆที่ติดนั้น ควรมีการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และควรมีความเข้าใจลักษณะของเด็กในช่วงวัยต่างๆในการที่จะพัฒนาในเรื่องนั้นๆ จากคำกล่าวข้างต้นนั้น ก็แสดงให้เห็นแล้วว่าบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถสะท้อนความเป็นตัวตนของบุคคลนั้นๆได้ว่ามี อุปนิสัยเฉพาะตัว มีการกระทำ หรือพฤติกรรมในชีวิตประจำวันเป็นอย่างไรในการสื่อสาร (พิมพ์วิชรา วัจนะพุกกะ,2547; พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์,2549 ; ราชบัณฑิตยสถาน,2542)

การศึกษาในปัจจุบัน พบว่า เด็กไทยอายุ 6 - 12 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ยังคงมีปัญหาบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชนทั้งทางด้านวัจนภาษา และอวัจนภาษา ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงอักขระควบกล้ำไม่ถูกต้อง ยังพูดติดขัด การเรียงลำดับความคิดในการนำเสนอตนเองต่อหน้าชุมชน เด็กยังคงขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออก รวมถึงปัจจัยต่างๆไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนตัว การเลี้ยงดูจากครอบครัว อุปนิสัยส่วนตัวด้านความกล้าแสดงออกของเด็ก โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรการพูด ส่งผลต่อความสามารถในการพูดหน้าทีชุมชนของเด็กวัยนี้ด้วย (พิมพ์วิชรา วัจนะพุกกะ,2547;ปณิธา วรศาสตร์, 2547; อมลีน ศิริสวัสดิ์, 2547) นอกจากนี้ผลการวิจัยในส่วนของลักษณะความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทยอายุ6-12ปีพบว่า เมื่อนำเด็กมาเข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลิกภาพ ในเรื่องของการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม แต่อาจมีความสามารถบางประการที่เป็นไปในทาง

ลบ เช่น การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย (ภัสสรา แสงมาลี, 2549) ส่วนผลงานวิจัยในเรื่องของความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี พบว่าเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม เด็กวัยนี้มีความสามารถในการสื่อสารดีขึ้นเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัจนภาษา หรือ อวัจนภาษา เด็กจะเริ่มมีความมั่นใจในตนเอง มีสติ กล้าแสดงความคิด มีทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น รู้จักทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้ที่จะหาทางแก้ปัญหา และคิดว่าอุปสรรคต่างๆสามารถแก้ไขได้ (ชชลวรรณ เวชชธรรม, 2549) ซึ่งปัญหาที่พบในเด็กไทยช่วงอายุ 6 - 12 ปีนั้น อาจส่งผลมาถึง บุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกจากวัยเด็กมาสู่วัยรุ่นที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมตอนต้น ช่วงอายุ 13 – 15 ปีได้ เมื่อทราบปัญหาแล้วจึงสมควรอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาหาแนวทางแก้ไขและพัฒนา เพื่อให้เด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี มีบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป บุคลิกภาพที่ดีก็จะสามารถสะท้อนถึง ความรู้และกระบวนการคิด ของเด็กในวัยนี้ได้อย่างมีระบบเหมาะสม กลายเป็นต้นแบบเยาวชนที่ดี มีความมั่นใจ มีความรู้คู่คุณธรรม และเติบโตเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเป็นงานวิจัยที่ศึกษา และพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนและอวัจนของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี เป็นการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อที่จะสร้างต้นแบบวัยรุ่น ที่มีลักษณะบุคลิกภาพการสื่อสารทั้งการพูดและการแสดงออกที่ดีสามารถสะท้อนถึงการมีเชาวน์ปัญญาที่ดีในด้านต่างๆ 5 ด้านซึ่งได้แก่ เชาวน์ปัญญาทางด้านสติปัญญา (IQ: Intellectual Quotient), เชาวน์ปัญญาทางอารมณ์ (EQ: Emotional Quotient), เชาวน์ปัญญาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม (MQ :Moral Quotient), เชาวน์ปัญญาในการแก้ปัญหา (AQ: Adversity Quotient) และ เชาวน์ปัญญาทางด้านจิตวิญญาณ ความภาคภูมิใจในตนเอง (SQ: Spiritual Quotient)

บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนและอวัจนของเด็กไทยอายุ 13-15 ปี มีความสำคัญมาก เพราะในช่วงวัยนี้ เป็นช่วงของการปรับเปลี่ยนตัวเองจากวัยเด็กไปสู่การเป็นวัยรุ่น ซึ่งทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของ อีริก อีริกสัน ได้เปรียบเทียบระยะวัยรุ่น ว่าเป็นจุดเริ่มของการทดลองบทบาทต่างๆ ไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ซึ่งเด็กควรจะได้ฝึกทดลองสิ่งต่างๆ เพื่อหาประสบการณ์ สร้างความมั่นใจ และพัฒนาบทบาทของตนให้เหมาะสมในด้านต่างๆ (Erik Erikson, 1960) บุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก ก็เช่นเดียวกัน ถ้าเด็กในวัยนี้มีบุคลิกภาพการสื่อสารทั้งการพูดและการแสดงออกที่ดี ย่อมช่วยเสริมสร้างความมั่นใจที่จะแสดงออกถึงความรู้ความคิดให้เหมาะสมและถูกต้องตามวัยอันควร ก็จะสามารถประสบความสำเร็จในการ

เรียน มีโอกาสในการทำงานที่ดี สามารถนำพาตนเอง เติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นแบบอย่างที่ดีได้ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15 ปี หรือศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 -15ปี
2. เพื่อศึกษาปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี
4. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี

1.4 คำถามนำวิจัย

คำถามนำวิจัยที่1	ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี เป็นอย่างไร
คำถามนำวิจัยที่2	ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13- 15ปี มีอะไรบ้าง
คำถามนำวิจัยที่3	ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี มีอะไรบ้าง
คำถามนำวิจัยที่4	แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.5 ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15ปี” จะเก็บข้อมูลจาก เด็กที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ในช่วงอายุ13-15 ปี ที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ตั้งแต่วันเสาร์ - อาทิตย์ ที่ 20 - 21 ตุลาคม 2550 ถึง วันเสาร์-อาทิตย์ที่ 22 -23 ธันวาคม 2550 (รวม10 สัปดาห์) จำนวน 68 คน

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

เด็กไทยอายุ 13 -15 ปี	หมายถึง	นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษา ปีที่ 1-3)
บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ	หมายถึง	บุคลิกภาพโดยทั่วไป เช่น พุดจา ไพเราะ น่าฟัง มีหางเสียง ชัดถ้อยชัดคำ ได้มาตรฐานการใช้ภาษาไทย ถูกต้อง
บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ	หมายถึง	บุคลิกภาพภายนอกโดยทั่วไปดูสะอาด สุขภาพ สมวัย เหมาะกับกาลเทศะ อากัปกิริยาท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆของร่างกายเหมาะสม

<p>โครงการพัฒนานุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP)</p>	<p>หมายถึง</p>	<p>โครงการที่จัดขึ้นโดยภาควิชาวาทยวิทยา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการพัฒนานุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก</p>
<p>บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและเชิงวัจนะที่สะท้อนความสามารถในการสื่อสาร 5 ด้าน</p>	<p>หมายถึง</p>	<p>ลักษณะการสื่อสารของบุคคลที่สะท้อนพฤติกรรมกรพูด การแสดงออกทางความคิด ทางเชาวน์ปัญญา ทั้ง 5 ด้าน ของตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น</p>
<p>IQ: Intellectual Quotient</p>	<p>หมายถึง</p>	<p>ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เชาวน์ปัญญา สามารถถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบ สามารถโต้แย้ง แสดงเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณที่ดี</p>
<p>EQ: Emotional Quotient</p>	<p>หมายถึง</p>	<p>ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์ สามารถบริหารจัดการอารมณ์ตนเองและบริหารความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ดี</p>
<p>MQ: Moral Quotient</p>	<p>หมายถึง</p>	<p>ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรม จริยธรรม อุทิศส่วนบุคคล การตรงต่อเวลา มารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีมุทิตาจิตที่ดีต่อผู้อื่น</p>

AQ: Adversity Quotient	หมายถึง	ระดับความสามารถทางด้านการฝ่า ฟัน อุปสรรคและปัญหาต่างๆ รวมถึง การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มี ความพร้อมในการเรียนรู้ มีทัศนคติต่อ การพัฒนาตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ มีความพยายามเอาชนะ อุปสรรคต่างๆ
SQ: Spiritual Quotient	หมายถึง	ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิดอุดมคติและแรง บันดาลใจ มีความเชื่อมั่น กล้าคิดกล้า พูด และแสดงออกอย่างเหมาะสม มี ทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ในเชิงวิชาการ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการขยายฐานความรู้ความสามารถทางด้านบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย
2. ในเชิงวิชาชีพ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะที่เหมาะสมกับเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี (ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป ปัญหาบุคลิกภาพ ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ และแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนคำถามวิจัย ที่ได้กล่าวไว้ใน บทที่ 1 ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 13 – 15 ปี

- พัฒนาการทางกาย
- พัฒนาการทางอารมณ์
- พัฒนาการทางสังคม
- พัฒนาการทางความคิด

2.2 ปัญหาของเด็กไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ

- ปัญหาการค้นหาและเข้าใจตนเอง
- ปัญหาการเข้าสู่วัยรุ่นเร็ว-ช้า
- ปัญหาความต้องการของวัยรุ่น
- ปัญหาประจำวัยรุ่น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กในช่วงอายุ 13 – 15 ปี ที่สะท้อนระดับความสามารถในการสื่อสารทั้ง 5 ด้าน

- IQ: (Intellectual Quotient)
ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซอวน์ปัญญา
- EQ: (Emotional Quotient)
ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์

- MQ: (Moral Quotient)
ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- AQ: (Adversity Quotient)
ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- SQ: (Spiritual Quotient)
ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิด อุดมคติและแรงบันดาลใจ

2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 13 – 15 ปี

พัฒนาการทางกายของเด็กในช่วงอายุ 13 –15 ปี

เราสามารถแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้คือ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย (สุชา จันทน์เอม, 2529) ซึ่งเด็กในช่วงอายุ13-15 ปีนั้น เรียกได้ว่าเป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

การเจริญเติบโตของร่างกายในช่วงวัยนี้ ร่างกายเติบโตเป็นผู้ใหญ่เกือบทุกส่วน พัฒนาการเป็นไปในแง่ของความงอกงาม เจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ความเจริญเติบโตมีทั้งส่วนภายนอกที่มองเห็นง่าย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปหน้า ส่วนลัดของร่างกาย ลักษณะเส้นผม เป็นต้น ส่วนความเจริญภายใน เช่น การทำงานของต่อมบางชนิด โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเพศชาย การมีประจำเดือนของเด็กหญิง การเจริญเติบโตหลายอย่างของเด็กชาย และเด็กหญิงเป็นเรื่องคู่ขนานกัน เด็กหญิงมักเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชาย(วัยเดียวกัน) ประมาณ2 ปี แต่ในปีต่อๆมาเด็กชายจะเริ่มไล่ทัน สูงกว่าและมีน้ำหนักมากกว่าในที่สุด ความเจริญเติบโตในร่างกายจะมีระยะพักช่วงหนึ่ง แต่เมื่อผ่านช่วงนี้ไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจะรวดเร็ว เช่นความสูงที่วัดได้ตอนต้นปี และปลายปีมีความแตกต่างอย่างมาก การสะสมไขมันในร่างกายมีมากกว่าวัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กหญิง อาจอ้วนขึ้นกว่าเดิม ระบบการย่อยอาหารและการใช้ประโยชน์จากอาหาร ทำงานเร็วและมากกว่าเดิม เพราะร่างกายกำลังเจริญเติบโต เด็กจึงหิวเก่ง กินเก่ง กินไม่เลือก ง่วงบ่อย เป็นช่วงเวลากำลังกินกำลังนอน ส่วนเด็กชายกล้ามเนื้อจะเจริญเพิ่มขึ้น อวัยวะเพศเริ่มทำงาน เสียงเริ่มแตกและห้าว ร่างกายของเด็กในช่วงต้นของวัยจะไม่ได้ลัดส่วน เด็กจะรู้สึกอึดอัด กังก้าง รู้สึกอึดอัดไหวง่ายเกี่ยวกับสัดส่วนอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย การ

ทำงานของกล้ามเนื้อกับประสาทสัมผัสได้ไม่สู้ดี แต่สุขภาพโดยทั่วไปของวัยนี้ ดีกว่าวัยเด็กที่ผ่านมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นดังกล่าวมานี้เป็นผลมาจากฮอร์โมน โดยเกิดจากสารเคมีที่ต่อมไร้ท่อสร้างขึ้น ฮอร์โมนบางอย่างจะถูกสร้างขึ้นเป็นครั้งแรกในวัยนี้ หน้าที่ของฮอร์โมนคืออาการกระตุ้นอวัยวะหรือเนื้อเยื่อในร่างกาย เช่น Testosterone หรือฮอร์โมนเพศชายจะทำงานที่อวัยวะเพศชายผิวหนังบนใบหน้าเอ็นบริเวณหัวไหล่และบางส่วนของสมอง (ศรีเรื่อน แก้วกั้งวาล ,2549; เพ็ญพิไล ฤทธาคุณานนท์, 2549)

พัฒนาการทางกายนั้น เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีบุคลิกภาพที่ดีที่จะสามารถมีพฤติกรรม การพูดและการแสดงออกที่ดีตามมาได้ เมื่อการเจริญเติบโตทางกายอยู่ในช่วงปรับเปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น พัฒนาการที่ยังไม่สมดุล ก็อาจจะส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กด้วย ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กในช่วงอายุ 13 –15 ปี

เด็กในวัยนี้ถือว่าเป็นช่วงของวัยรุ่น ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกาย ทั้งภายในและภายนอกมีผลกระทบต่อแบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยนี้ ซึ่งเด็กวัยรุ่นนี้จะมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มข้นของอารมณ์แต่ละอย่างนั้น ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก ขึ้นอยู่กับตัวเร้าที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนจะเริ่มแสดงบุคลิกและอารมณ์ประจำตัวออกมา ให้ผู้อื่นทราบได้แน่ชัดแล้วในช่วงวัยนี้ เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ขี้วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้อิจฉา เป็นต้น มีความรู้สึกด้อยเด่นในแง่อะไรนั้น เด็กวัยนี้สามารถรับรู้และรับทราบได้และยิ่งจะทวีขึ้นในระยะปลายวัยรุ่น บางคนเรียกลักษณะอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นนี้ว่า แบบ พายุบุแคม (storm & stress) อารมณ์ที่เกิดกับวัยรุ่นนั้น มีทุกประเภท อาทิ รัก ซอบ โกรธ เกลียด อิจฉา ริษยา ใ้อวด แข่งดี ถือดี เจ้าทิฐิ อ่อนไหว หลงใหล วุ่นวายใจ เห็นอกเห็นใจ สับสน หงุดหงิด ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะอารมณ์แบบใดก็ตามมักมีความรุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยอยู่ในระดับที่พอดี บางครั้งพลุ่งพล่าน บางครั้งเก็บกด บางครั้งมั่นใจสูง บางคราวไม่แน่ใจ บางคราวเห็นแก่ตัว บางคราวเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นพิเศษ บางครั้งไม่ยอมอะไรง่ายๆ ถึงกับตีอรั้นเอาแต่ใจตนเอง ด้วยเป็นเพราะลักษณะอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นเป็นเช่นนี้ บุคคลต่างวัยจึงต้องให้ความเข้าใจ และอดทนมากในการที่จะสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับเด็กวัยนี้ เนื่องจากที่วัยรุ่นมักเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก ทำให้วัยรุ่นมักจะเกาะกลุ่มกันได้ดีมากเป็นพิเศษกว่าวัยอื่นๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกัน

และกันได้ง่าย วัยนี้จึงมักจะติดเพื่อน ต้องการเพื่อนที่เข้าใจและคิดเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม เด็กวัยรุ่นที่มีพัฒนาการในวัยที่ผ่านมาด้วยดี ปรับตัวได้ดี ก็ไม่จำเป็นที่จะมีสภาพอารมณ์ที่สับสนหรือมีลักษณะเป็นพายุบูแคม หรือถ้ามีก็เป็นช่วงสั้นๆไม่รุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเล่นดู การให้ความรู้ ความรัก ความเข้าใจและการเอาใจใส่ของครอบครัวและบุคคลรอบข้างเป็นสำคัญ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร,2541; ศิริกุล อิศรานุรักษ์,2547 ; ศรีเรือน แก้วกังวาล,2549)

สาเหตุของการสับสนทางอารมณ์

โดยทั่วไป ในช่วงวัยรุ่นจะรู้สึกสับสนทางอารมณ์มากกว่าวัยเด็กที่ผ่านมา เพราะสาเหตุเกี่ยวพัน ซับซ้อนหลายประการด้วยกัน เช่น

1. เป็นช่วงเปลี่ยนวัย เพราะเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นระยะที่เด็กเรียนทำบทบาทอย่างผู้ใหญ่ ในด้านความประพฤติ ความปรารถนาในชีวิต ความรับผิดชอบ นิสัยใจคอ แต่เนื่องจากเป็นระยะแรกเริ่ม เด็กจึงมีความสับสนลังเลใจ ไม่แน่ใจ ไม่ทราบว่าจะถูกที่ควรนั้น ควรจะเป็นเช่นไร
2. ร่างกายเติบโตเป็นชายหนุ่ม หญิงสาวเต็มที ต้องวางตัวในสังคมกับเพื่อนร่วมวัย เพื่อนต่างเพศและเพื่อนต่างวัยในแนวใหม่ การวางตัวอย่างถูกต้องนั้นกระทำไม่ได้ง่าย ๆ ต้องอาศัยเวลาบ้าง ในระยะที่ปรับตัวไม่ได้เด็กจึงมีความรู้สึกสับสนในใจเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น
3. เด็กเริ่มที่จะคิดเลือกเรียน เพื่อเข้าสู่การเลือกอาชีพในอนาคต แต่วัยรุ่นตอนต้นนี้เป็นเพียงช่วงเริ่มเท่านั้น ซึ่งการเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพ เป็นเรื่องสำคัญต่อชีวิต จิตใจ อารมณ์ ความต้องการของเด็กและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน ความสับสนใจจึงเกิดขึ้นง่าย เพราะเด็กอยู่ภายใต้การบีบบังคับ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงดูภายในครอบครัว
4. ข้อจำกัดของระบบการศึกษา สติปัญญา ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ค่านิยมในสังคม ท้องถิ่นของเด็ก และที่สำคัญเด็กยังไม่ทราบแน่ชัดในเรื่องของความต้องการ ความสนใจ และความถนัดในเรื่องต่างๆ รวมถึงบุคลิกภาพของตนเองด้วย

สภาพปัจจุบันของสังคมก็เป็นสาเหตุใหญ่ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ ซึ่งสามารถแยกเป็นข้อๆได้ดังนี้

- สังคมเปลี่ยนแปลงง่ายและเร็ว เด็กปรับตัวตามไม่ทันเพราะยังมีความชัดเจนในโลกและชีวิตไม่เพียงพอ
- สภาพเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบันทำให้เด็กต้องใช้เวลาฝึกฝนอาชีพนานขึ้น ไม่มีโอกาสเป็นผู้ใหญ่และประกอบกิจกรรมของชีวิตอย่างผู้ใหญ่ได้ตั้งใจ ต้อง

เก็บกดความรู้สึกเช่นนี้ไว้ การเก็บกดหนักหน่วงขึ้นเมื่อผู้สูงวัยกว่า เหมามาเอาว่าหนุ่มสาวที่กำลังศึกษาอยู่ไม่ว่าระดับใดก็ตามยังอยู่ในฐานะเหมือนเด็ก

- วัยรุ่นในปัจจุบันไม่น้อยต้องออกจากความคุ้มครองของพ่อแม่ ต้องช่วยตัวเองเร็วขึ้น บางคนอาจจะยังไม่พร้อมสำหรับการออกจากความคุ้มครองของพ่อแม่ จึงตกไปเป็นเหยื่อของผู้หวังเอาประโยชน์จากเด็กกโดยปราศจากความหวังดี
- ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ความอบอุ่นใจมีน้อยกว่าครอบครัวใหญ่

สาเหตุความสับสนทางอารมณ์ของวัยรุ่นยังมีอีกมาก ซึ่งเด็กที่ไม่สามารถแก้ไขความสับสนทางอารมณ์ได้นั้นก็จะกลายเป็นวัยรุ่นที่เป็นปัญหา ตามที่เรานั้นมักพบและเห็นกันในสังคมปัจจุบัน และนับวันจะมีแนวโน้มมากขึ้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่น่าสนใจโดย นักมานุษยวิทยา คือ มากาเรต มัด ได้ทำการศึกษาปัญหาเด็กวัยรุ่นในสังคมง่าย ๆ ตามภูเขและตามเกาะ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับสภาพเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสังคมเศรษฐกิจซับซ้อนในเมืองใหญ่ พบว่า เด็กวัยรุ่นในสังคมง่าย ๆ ประสบปัญหาน้อยกว่ายุ่งยากและสับสนใจน้อยกว่า เด็กวัยรุ่นในเมือง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องวัยรุ่นในสมัยปัจจุบันนี้ ได้พบข้อเท็จจริงที่ว่า การที่เชื่อว่าเด็กวัยรุ่นจะมีลักษณะอารมณ์รวม ๆ คือแปรปรวน และสับสน (Storm & stress) นั้น ไม่เป็นความจริงเสมอไป เพราะเด็กวัยรุ่นบางกลุ่มไม่ต้องการผ่านภาวะวิกฤตทางอารมณ์เช่นนี้เลย เนื่องจากเป็นวัยรุ่นที่มีผู้ปกครองเฝ้ากำตึงใจและเข้าใจ หรือวัยรุ่นที่ได้เรียนรู้พัฒนาการวัยรุ่น จึงได้เรียนรู้จักตนเองตามวัย รู้จักปรับตัว ยอมรับจุดดีจุดด้อยของตนเอง และดำเนินชีวิตตามธรรมชาติประจำวัย (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

เมื่อทราบถึงการพัฒนาทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้แล้ว สิ่งสำคัญอีกประการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีชีวิตได้อย่างสมบูรณ์และเป็นปกติ คือการมีสังคมซึ่งเด็กวัยนี้มักต้องการยอมรับจากบุคคลรอบข้างเป็นอย่างมาก มีการติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันไม่ว่าจะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) และการสื่อสารกลุ่ม (Group Communication) ภายในสังคมของเด็กวัยนี้ ซึ่งเปรียบเสมือนการสื่อสารภายในกลุ่มเล็กๆของสังคม ผู้วิจัยจึงขอล่าวถึงการพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยนี้ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของเด็กและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆในสังคม ดังนี้

พัฒนาการทางสังคมของเด็กในช่วงอายุ 13 –15 ปี

เด็กในวัยนี้จะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยมากกว่าในระยะวัยเด็กตอนกลาง เด็กจับกลุ่มกันได้นาน แน่นแฟ้น และผูกพันกับเพื่อนในกลุ่มมากขึ้น กลุ่มของเด็กมีไม่เฉพาะเพื่อนเพศเดียวกันเท่านั้น แต่เริ่มมีการคบเพื่อนต่างเพศด้วย เด็กที่สามารถเข้ากับกลุ่มได้และมีกลุ่มในระยะวัยเด็กตอนกลาง จะเข้ากับกลุ่มและมีชีวิตทางสังคมที่สนุกสนานได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีพัฒนาการที่ดีในช่วงวัยก่อนหน้านี้ เด็กจะเริ่มลดความเอาใจใส่กับบุคคลต่างวัยไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กกว่า ภาระนี้จึงเริ่มต้นชีวิตกลุ่มที่แท้จริง (gang age) การเปลี่ยนแปลงทางกายที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและมากมาย เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่ม เพราะสามารถเข้าอกเข้าใจกัน สามารถร่วมทุกข์ร่วมสุขแก้ไขปัญหาของกันและกันได้ดีกว่าคนต่างวัย ซึ่งมีความเข้าอกเข้าใจเด็กในวัยนี้น้อยกว่าวัยรุ่นด้วยกัน กลุ่มนั้นยังสนองความต้องการของสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งเด็กต้องการมากในระยะนี้ เช่น การเป็นบุคคลสำคัญ การต่อต้านผู้มีอำนาจ การหนีสภาพน่าเบื่อของบ้าน ฯลฯ เมื่อเด็กรวมกลุ่ม เด็กจะสร้างกฎระเบียบ ภาษา ประเพณีประจำกลุ่ม เพื่อใช้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มเท่านั้น และสมาชิกของกลุ่มทุกคนจำเป็นต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นอาจหมดสภาพการเป็นสมาชิก และต้องหากกลุ่มใหม่ต่อไปอีก

การรวมกลุ่มและการสื่อสารกลุ่มของเด็กเป็นไปโดยธรรมชาติ ซึ่งการสื่อสารกลุ่ม (Group Communication) ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) มีลักษณะการพูดคุยแบบเผชิญหน้ากัน สมาชิกมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ปฏิกริยาของสมาชิกในกลุ่มเป็นหัวใจของการสื่อสาร(รจิตลักษณ์ แสงอุไร,2548) ซึ่งการสื่อสารกลุ่มของเด็กวัยนี้ เด็กจะเลือกเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยไม่มีใครตั้งกฎเกณฑ์เอาไว้ให้ต้องทำ แต่การรวมกลุ่มนั้นอาจมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น เป็นกลุ่มที่เข้าได้กับแนวนิยมแบบบุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมของครอบครัวตน ทั้งความสนใจ ค่านิยม สติปัญญา ความมุ่งหวังในชีวิตและอื่นๆ บุคคลต่างวัยมีอิทธิพลในการเลือกกลุ่มและจับกลุ่มของเด็กไม่มากนัก จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มมีความสำคัญต่อชีวิตและจิตใจและในอนาคตของเด็กอย่างมากที่สุด ครอบครัวเริ่มมีอิทธิพลน้อยลง ฉะนั้นลักษณะดี ชั่วของกลุ่มจึงเป็นเครื่องชี้ชะตาชีวิตของเด็กในวัยรุ่น เหมือนกับที่ครอบครัวมีความสำคัญในการสร้างฐานชีวิตของบุคคลในวัยทารกและวัยเด็กตอนต้น

เด็กรู้สึกเป็นสุข ปลอดภัย สบายใจในการเรียน เล่น เที่ยว กิน นอน ทำงานกับเพื่อนร่วมวัย มากกว่าปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าวกับบุคคลต่างวัย ระยะวัยนี้มักจะสนใจบุคคลที่มีชีวิตจิตใจจริงๆ มากกว่าเพื่อนในฝันหรือในหนังสือ ความสัมพันธ์และความสนิทสนมกับเพื่อนจะมีมากในช่วงระยะตอนกลางของวัยรุ่น

การคบเพื่อนร่วมวัย เป็นพฤติกรรมสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจ ของเด็กวัยรุ่น แต่การคบเพื่อนย่อมมีคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ระดับประคองจิตใจของเด็กวัยรุ่นในยามทุกขวิรอน ซึ่งนะสิ่งมี ประโยชน์ เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่ต่างคนต่างเป็นเจ้าของชีวิตของกันและกัน โลกนี้มีที่รักและมีผู้รักอื่นๆ แต่ในทางกลับกัน เพื่อนก็อาจชักนำวัยรุ่นไปในทางเสื่อมถอย ผู้เป็นอาชญากรวัยรุ่นมากมายในแทบทุกประเทศนั้น เมื่อค้นหาสาเหตุมักจะพบว่า ปัจจัยหนึ่งมาจากเพื่อนชักจูงประวัตีเด็กวัยรุ่นตามสถานศึกษาที่เสียคน เช่น เกเร ดิถยาเสพติดนั้น ล้วนมีสาเหตุสำคัญมาจากการถูกเพื่อนชักจูง เพราะจิตใจวัยรุ่นนั้นละเอียดอ่อน เปราะบางกับ “การมีเพื่อนและไม่มีเพื่อน” ฉะนั้นการรู้จักคบเพื่อนที่ดีที่ชักจูงกันไปในทางที่ดี จึงเป็นพฤติกรรมที่สำคัญของวัยรุ่น

เด็กที่เข้ากลุ่มมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม ยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของกลุ่มาด้วยความเต็มใจ และสนิทสนมกับเพื่อนร่วมกลุ่มแน่นแฟ้น การรวมกลุ่มทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็นผู้ใหญ่ ผู้ทรงอำนาจ ต่อต้านกรณีที่เขาเห็นว่าไม่ยุติธรรม การชักนำให้เด็กวัยรุ่นรวมกลุ่มกับเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรมที่วัยรุ่นชอบ เป็นอุดมคตินั้น ทำได้ง่ายมากกว่าวัยอื่นๆทั้งหมด

ระยะเด็กวัยนี้ไม่ต้องการเพียงแต่การรวมกลุ่มเท่านั้น แต่ต้องการสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกในกลุ่มแบบผู้ใหญ่อีกด้วย เพราะเด็กสำนึกแล้วว่าตนเริ่มเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเด็กสามารถเข้ากับเพื่อนร่วมกลุ่มได้ดี เขาย่อมมีความรู้สึกว่ผู้ปกครองและผู้ใหญ่รอบตัวเขา มีความสำคัญน้อยกว่า เพื่อน เมื่อเปรียบเทียบกับวัยต่างๆ เพราะวัยนี้เป็นวัยที่คนคนนั้น มีความรู้สึกต้องการผูกพันกับเพื่อนและกลุ่มมากกว่าวัยอื่นๆ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อวัยรุ่นจากรายงานการวิจัย

รายงานวิจัยที่เกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่น (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) ดังนี้

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว เด็กวัยรุ่นจะเลือกเข้าหาเพื่อนของตนมากกว่าพ่อแม่ มีการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่เพื่อนสนิทของคนเรามากจะเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น

ลักษณะของวัยรุ่นมักชอบทำตามกลุ่มเพื่อน “ใครก็ทำกันทั้งนั้น” มักเป็นคำอ้างของเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นต้องการการยอมรับ ความคาดหวังจากกลุ่มเพื่อนร่วมวัย เป็นสิ่งทีพวกเขายึดมั่น เด็กวัยรุ่นมักทำอะไรร่จากกลุ่มเพื่อนแม้ตนเองจะรู้ว่ไม่ดี เช่น การสูบบุหรี่ (Humburg, 1986 อ้างถึงในศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ช่วงวัยรุ่นตอนต้น เด็กวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย มักจะให้ข้อจำกัดความของกลุ่มเพื่อนว่าเป็นคนที่ จะ “ทำ” อะไรๆ ด้วยกันได้ มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กวัยรุ่น ชายจะให้คำจำกัดความของเพื่อนเป็น กลุ่มเพื่อนร่วมวัย แต่เด็กวัยรุ่นหญิงจะอ้างถึงเพื่อนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ (Clark, 1985 อ้างถึง ใน ศรีเรื่อน แก้วกั้งवाल, 2549)

ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง สัมพันธภาพของเพื่อนจะเป็นเชิงการมีความสัมพันธ์มากกว่าการกระทำ กิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กหญิง ความสัมพันธ์แนบแน่นทางจิตวิทยาจะเกิดในกลุ่ม เพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนจะแตกต่างกันระหว่างชายหญิง วัยรุ่นชาย จะมีแนวโน้มที่ยังคงทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ในขณะที่วัยรุ่นหญิง จะเริ่มมีความเข้มทาง ความสัมพันธ์ในด้านการไว้เนื้อเชื่อใจ และความแนบแน่นทางอารมณ์ นั่นคือเด็กวัยรุ่นหญิงจะมี ความรู้สึกร่วมกันมากกว่า

ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย สัมพันธภาพเริ่มจะมั่นคงและราบเรียบขึ้น เพราะเด็กวัยรุ่นเริ่มมีวุฒิภาวะ มากขึ้น เด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะ ของแต่ละคน

การจัดกิจกรรมหรือชมรมต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม เพื่อสนองความต้องการของเด็กใน ด้านการเข้ากลุ่มและเรียนรู้พฤติกรรมสังคม เด็กที่ไม่เข้ากลุ่ม ย่อมเสียโอกาสการเรียนรู้พฤติกรรม สังคมหลายอย่าง จะมีพัฒนาการไม่สมตามวัย และถ้าบกพร่องในข้อนี้ที่รุนแรงมากๆ อาจส่งผล ออกมาในลักษณะการประชดประชันชีวิตและสังคม หรือแสดงออกมาในลักษณะช่างคิดช่างฝัน ไม่กล้าเผชิญความเป็นจริงของสังคมและชีวิตก็ได้

เมื่อพิจารณาจำนวนกลุ่มเพื่อนของเด็ก พบว่าเด็กบางคนอาจมีกลุ่มเพื่อนสนิทเพียงกลุ่ม เดียวเด็กบางคนอาจมีกลุ่มเพื่อนมากกว่าหนึ่งกลุ่ม ขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรมของเขา เช่นกลุ่ม เพื่อนเรียน กลุ่มเพื่อนงานสังคม กลุ่มเพื่อนงานอดิเรก กลุ่มของเด็กก็ยังยืนยันว่าในวัยที่ผ่านมา จะ เปลี่ยนกลุ่มไม่บ่อยมากเหมือนวัยเด็ก เพราะเด็กในวัยรุ่นใช้เหตุผลและความคิดนี้ในการเข้ากลุ่ม มากกว่า ความสัมพันธ์ในกลุ่มค่อนข้างยั่งยืน และในบางชนิดของสัมพันธภาพอาจยั่งยืนไปจนเป็น ผู้ใหญ่ แต่การรวมกลุ่มก็ทำให้เด็กวัยรุ่นมีความผูกพันกับบุคคลต่างวัยทั้งเด็กและผู้ใหญ่น้อยลง (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงใน ศรีเรื่อน แก้วกั้งवाल, 2549)

จะเห็นได้ว่าเด็กวัยนี้ให้เริ่มมีพัฒนาการทางด้านสังคมที่เพิ่มขึ้นกว่าวัยเด็ก ซึ่งเมื่อ มนุษย์ เราอยู่ในสังคมสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือ การติดต่อสื่อสาร ทั้งการสื่อสารระหว่าง บุคคล (Interpersonal Communication) และการสื่อสารกลุ่ม (Group Communication) โดยเฉพาะวัยนี้มีการให้ความสำคัญกับกลุ่มและการรวมกลุ่มมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึง ลักษณะของการสื่อสารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางด้านสังคมดังนี้

การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)

“การสื่อสารระหว่างบุคคล” (interpersonal communication) ยังมีความหลากหลายกันอยู่มากในหมู่นักวิชาการนิเทศศาสตร์ ในการให้คำจำกัดความและความหมาย ซึ่งได้เน้นลักษณะและธรรมชาติของการสื่อสารระหว่างบุคคลในแง่มุมที่ต่างกัน (อ้างถึงใน เมตตา กฤตวิทย์, 2532)

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร และเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง โดยปรกติแล้วจะเป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารเห็นหน้าหรือเผชิญหน้ากัน ดังนั้นจึงทำให้ผู้ทำการสื่อสารร่วมกันมีจำนวนน้อย อาจมีจำนวน 2 คน 3 คน หรือ 5 คน ทั้งนี้จำนวนสูงสุดจะเป็นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 4 ประการ ได้แก่

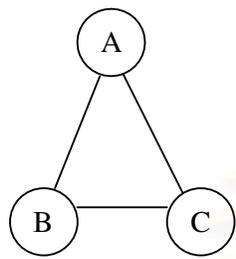
1. ทุกคนร่วมในการสื่อสารจะต้องอยู่ใกล้ชิดกัน
2. ทุกคนร่วมในการสื่อสารมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับสาร
3. สารที่ใช้สื่อกันนั้นประกอบด้วยวัจนสาร ซึ่งสารอาจเป็นคำพูดหรือตัวอักษร และอวัจนสาร (สารที่ไม่ใช่คำพูดและตัวอักษร)
4. โครงสร้างของการสื่อสารมีความยืดหยุ่นสูงทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา

การสื่อสารระหว่างบุคคลไม่ใช่เป็นเพียงพฤติกรรมการสื่อสารที่บุคคลแสดงหรือกระทำเพื่อให้ บรรลุความต้องการของตนอย่างเดียว แต่เป็นพฤติกรรมการสื่อสารที่บุคคลพยายามจะทำให้ผู้อื่นได้สนองความต้องการของตนเช่นกัน บุคคลจึงขึ้นต่อกันและกันรวมทั้งมีผลต่อกันและกันอย่างมากรูปภาพที่เราเห็นตัวเราเองกับภาพที่ผู้อื่นเห็นตัวเราก็เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดการสื่อสารระหว่างกัน ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารระหว่างบุคคลจึงเป็นกระบวนการของการสร้างความเป็นตนเองและการหาจุดที่ตนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

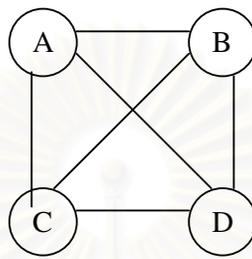
การสื่อสารกลุ่มย่อย (group communication)

การสื่อสารกลุ่มย่อยเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารระหว่างบุคคล มีลักษณะของการพูดคุยแบบเผชิญหน้ากัน จำนวนสมาชิกมีตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 10 คน หรือมิฉะนั้นก็ต้องแบ่งชอยกลุ่มออกไปอีก เพราะในการสื่อสารกลุ่มย่อยนั้น สมาชิกทุกคนควรได้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเข้าใจและข้อคิดเห็น ถ้าจำนวนสมาชิกมากเกินไป โอกาสดังกล่าวจะลดน้อยลง ปฏิกิริยาหมุนเวียนจะหายไป ในการสื่อสารที่จำนวนสมาชิกไม่เกิน 10 คน ปฏิกิริยาสะท้อนกลับซึ่งเป็นหัวใจของการสื่อสารกลุ่มย่อยจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงกันขนาดของกลุ่มย่อยที่ดีที่สุดควรมีสมาชิก 5 คน ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สมาชิกจะต้องมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มปฏิกิริยาสัมพันธ์ของสมาชิกในการสื่อสารกลุ่ม

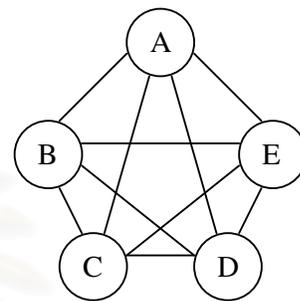
ย่อค่อนข้างสลับซับซ้อนกว่าการสื่อสารในรูปแบบอื่น ตัวอย่างเช่น ในกลุ่มที่มีสมาชิก 3 คน จะมีช่องทางของการสื่อสาร 3 ช่องทาง ในกลุ่มที่มีสมาชิก 4 คน จะมีช่องทางของการสื่อสาร 6 ช่องทาง และในกลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน จะมีช่องทางของการสื่อสาร 10 ช่องทาง เป็นต้น

3 คน 3 ช่องทาง

4 คน 6 ช่องทาง

5 คน 10 ช่องทาง

ภาพแสดงช่องทางของการสื่อสารในกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกแตกต่างกัน

(รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2548)

การสื่อสารกลุ่มย่อยทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาตนเอง โดยจะสะท้อนให้สมาชิกได้มองเห็นตนเองว่าเป็นคนอย่างไร สมาชิกบางคนแสดงออกมากเกินไป บางคนก็เน้นที่ตนเองเป็นศูนย์กลาง บางคนก้าวร้าว บางคนชอบใช้อำนาจข่มขู่ ซึ่งจะทำให้สมาชิกอื่นๆ ไม่ยอมรับ ปฏิกริยาสะท้อนกลับของสมาชิกกลุ่มจะทำให้เขารู้สึกตัว สำนึกได้ และปรับปรุงตนเอง เพื่อที่จะให้กลุ่มยอมรับและสามารถเข้ากับกลุ่มได้ การเข้ากลุ่มจะช่วยให้บุคคลได้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น สมาชิกได้เห็นพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ ของผู้อื่น ทำให้เกิดความคิดและประเมินผลได้ว่าใครดีใครไม่ดี และเมื่อมองคนอื่นแล้วก็ต้องย้อนมามองตนเองด้วยเหมือนกันเพื่อเปรียบเทียบ กลุ่มจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นตัวเอง และเปรียบเทียบกับคนอื่น เห็นข้อดีข้อเสียและสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ นอกจากนั้น กลุ่มยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกใฝ่ในทางดี ฝึกฝนให้รู้จักมีเหตุผล และมีบุคลิกภาพที่ดีตามต้องการของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้เอง กลุ่มจึงมีอิทธิพลที่จะพัฒนาสมาชิกกลุ่มให้เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมอันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมได้

(รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2548)

นอกจากเด็กจะมีสังคมเป็นของตนเอง เด็กวัยนี้ยังเริ่มรู้จักคิดรวมถึงมีการสื่อสารภายในตนเอง (Intrapersonal Communication) ซึ่งก็เป็นอีกพัฒนาการหนึ่ง ที่ผู้วิจัยจะขอกล่าว

ต่อไปในเรื่องของพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กวัยรุ่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาของเด็กวัยนี้

พัฒนาการทางความคิดของเด็กในช่วงอายุ 13 –15 ปี

เด็กในวัยนี้มีความเจริญเติบโตทางสมองถึงขั้นเต็มที่ สามารถคิดได้ทุกแบบและในทุกๆ แบบของวิธีคิด หากเด็กได้รับการศึกษาตามขั้นตอนด้วยดี ระยะเวลาเป็นระยะที่เด็กจะแสดงความสามารถ ปรารถนาอย่างชัดเจน สามารถเห็นความแตกต่างของเด็กวัยนี้และวัยอื่นๆ ได้ชัด การเรียนรู้เรื่องยากๆ เรื่องที่เป็นนามธรรมซับซ้อน เด็กก็สามารถเข้าใจได้ อย่างไรก็ตามคุณภาพของความคิดของเด็กขึ้นอยู่กับคุณภาพของสมอง พันธุกรรม การเรียนรู้ในวัยที่ผ่านมา และบทเรียนทางวิชาการต่างๆ ที่เด็ก ได้มีโอกาสเรียนรู้ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อหรือไม่เอื้อ ต่อพัฒนาการทางความคิดเด็ก

พัฒนาการทางความคิดตามแนวของเพียเจท์ : ขั้น formal operation

เพียเจท์ได้สรุปผลการศึกษาเรื่องพัฒนาการทางความคิดว่า ในวัยรุ่นเด็กจะพัฒนาความคิดถึงระดับสูงสุดของขั้นตอนต่างๆ ของความคิด ภายใต้เงื่อนไขว่าเด็กจะต้องได้รับการพัฒนาทางความคิดในขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับขั้นของช่วงวัย ซึ่งเรียกพัฒนาการทางด้านความคิดขั้นนี้ว่า ขั้น Formal operation แม้ว่าเด็กจะพัฒนาความคิดได้ถึงระดับนี้แต่ก็ยังแตกต่างจากความคิดในขั้น formal operation ของผู้สูงวัยกว่าในเชิงประสบการณ์ คุณภาพ และความชำนาญ ในช่วงวัยเด็กตอนกลาง เด็กได้ผ่านกระบวนการพัฒนาความคิดแบบจำแนกแยกประเภทเป็นหมู่พวก (Classification) การจัดเรียงลำดับกลุ่ม (seriation) การทรงสภาพเดิม (conservation) แต่เมื่อเข้าถึงช่วงวัยรุ่นนั้น เด็กจะเริ่มพัฒนาความคิดเป็นรูปแบบชัดเจนซึ่งมีลักษณะเด่น 4 ประการคือ

1. การคิดแบบใช้ตรรกจากเงื่อนไขที่กำหนด (proportional logic)
2. การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน (proportional reasoning)
3. การคิดแบบแยกตัวแปรเพื่อสรุปผล (isolation of variables)
4. การคิดแบบใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม (combinational reasoning)

การคิดแบบใช้ตรรกจากเงื่อนไขที่กำหนด

การคิดแบบนี้เป็นลักษณะสรุปผลเชิงตรรกจากการพิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนด ซึ่งอาจเป็นการใช้เงื่อนไขมิติเดียว (เช่น ถ้า P เป็นจริงแล้ว Q ก็เป็นจริงด้วย) หรือจากการใช้เงื่อนไขหลายมิติก็ได้

เดียว (เช่น ถ้า Q เป็นจริงแล้ว P เท่านั้นที่เป็นจริง, มี P หรือ Q อย่างเดียวเท่านั้นที่เป็นจริง แต่ทั้ง P และ Q จะไม่เป็นจริงพร้อมกัน หรือมี P หรือ Q เป็นจริงหรือทั้งสองเป็นจริงพร้อมกันได้)

1. การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน

ลักษณะเช่นนี้เป็นการเปรียบเทียบเชิงสัดส่วน ถึงแม้ว่าเด็กจะพัฒนาความคิดเรื่องการทรงสภาพเดิม (Conservation) มาแล้วก็ตามในช่วงวัยเด็กตอนปลาย แต่การคิดในเรื่องการใช้เหตุผลเชิงสัดส่วนเป็นการคิดที่พัฒนาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง

3. การคิดแบบแยกตัวแปรเพื่อสรุปผล

เด็กเล็กจะมีความคิดที่ไม่เป็นระบบ ไม่รู้จักแยกศึกษาตัวแปรที่ละตัวอย่างชัดเจน แต่เด็กวัยรุ่น จะสามารถจำแนกได้ว่า ตัวแปรใดมีผลอย่างไร เด็กสามารถบอกได้ว่าเขาตัวแปรใดใส่เข้ามาเพื่อทดลอง สรุปผล หรือจะดึงเอาตัวแปรใดออกไปก่อน เพื่อจะหาเหตุผลอื่นๆต่อไปตามลำดับ

4. การคิดแบบใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม

การคิดแบบนี้เป็นการคิดอย่างใช้เหตุผลหาข้อสรุปในเชิงองค์รวมของสิ่งที่ปรากฏ เช่น กำหนดให้มีค่าของ A, B, C เด็กจะสามารถมองเห็นทั้ง3ค่านี้ในเชิงเดียว คือ A, B หรือ C หรือ เชิงคู่คือ AB, AC, BC หรือในเชิงรวมทั้งหมด (ABC)

จากการทดลองพบว่า เด็กที่อยู่ในระดับวัยรุ่น (formal operation) พัฒนาการทางด้านความคิดใน 4 ลักษณะนี้ดีกว่าระดับวัยเด็กช่วงก่อนวัยรุ่น (Piaget & Inhelder 1955,1958 ; McGraw,1987; Fuhrmann,1990 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล,2549)

สมรรถภาพในการคิดเห็นเป็นเหตุเป็นผลของเด็กเพิ่มพูนขึ้น จะช่วยให้เด็กลดความอ่อนไหวง่าย หรือความรู้สึกใส่ใจ และกังวลต่อคำตำหนิตามของผู้อื่นที่มีต่อตัวเขา เด็กวัยรุ่นเริ่มเข้าใจตัวเองอย่างมีเหตุผล ยอมรับโลกแห่งความเป็นจริง แต่ลักษณะนี้จะเป็นอย่างค่อยเป็นค่อยไป และอาจหายไปได้มากบ้างน้อยบ้าง ตามคุณภาพแห่งพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กผู้นั้น แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะเหล่านี้ของเด็กบางคนอาจติดยาวไปจนถึงเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ส่วนเรื่องของการคิดที่เพื่อฝัน หรือการที่เด็กวัยรุ่นที่มีโลกส่วนตัวนั้น จะลดลงเมื่อเด็กวัยรุ่นนี้มีเพื่อนสนิท (Gormly & Brodzinsky , 1989 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ลักษณะกระบวนการคิดแบบต่างๆในวัยรุ่น

- เริ่มรู้จักคิดเป็นเหตุเป็นผลไม่เชื่ออะไรง่ายๆ
- รู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์ (scientific thinking) รวมถึงลักษณะคิดวิเคราะห์ (analyzation) วิพากษ์วิจารณ์ (criticism) คิดอย่างมีระเบียบ แบบแผน (systematic

thinking) ต้องการคิดนี้ด้วยตนเอง ระยะเวลาเด็กจึงรู้สึกไม่ชอบกับ คำสั่งบังคับ คำสั่งให้เชื่อและคล้อยตาม

- รู้จักตัดสินใจเรื่องยากๆ รวมทั้งการค้นหาข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจ
- มีความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆลึกซึ้งขึ้น ฉะนั้นจึงสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในอดีตเข้ากับปัจจุบัน และคาดวางแผนสำหรับอนาคต
- เข้าใจและมีความคิดรวบยอดเรื่อง ทฤษฎี กฎ ระเบียบ วินัย จึงสามารถเรียนรู้ เข้าใจเรื่องเหล่านี้ และนำไปใช้ ชอบเล่นการเล่นที่มีกฎเกณฑ์ วิถีเล่นซับซ้อน
- รู้คิดด้วยภาษาจากความคิดในมากขึ้น คือคิดโดยไม่ต้องเห็นของจริง เริ่มคิดในเชิงนามธรรมมีการพัฒนามากขึ้น สามารถสร้างภาพความคิดในใจได้มากและซับซ้อน
- รู้คิดด้วยภาพความคิดในใจ ทำให้สามารถคิดเรื่องนามธรรมที่ยากๆ ได้ เมื่อผสมผสานกับความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดความคิดเชิงตรรกศาสตร์

เด็กวัยรุ่นส่วนมากชอบวิพากษ์วิจารณ์ ชอบทหาปัญหา เด็กบางคนที่มีสมองดีสามารถมีสมมติในการทำงานมากขึ้นและนานขึ้นกว่าเดิม เด็กที่สมองที่ด้อยกว่าช่วงความสนใจงานเฉพาะหน้ามักจะสั้น และทำงานยากๆไม่ค่อยได้ เด็กที่มีสติปัญญาสูง จะมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดวางแผนเรื่องต่างๆในอนาคต มีอารมณ์มั่นคงกล้าสู้ปัญหา บางคนเริ่มมีลักษณะความเป็นผู้นำ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาชีวิตต่างๆที่เข้ามาในชีวิตประจำวันได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ในส่วนของภาษานั้นก็มีอิทธิพลเชิงเหตุผลของเด็กไทย โดยจะต้องเป็นภาษาที่มีลักษณะผสมผสานกันทั้งส่วนที่เป็นถ้อยคำ (Verbal) และไม่เป็นถ้อยคำ (Nonverbal) ตามระดับที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก(จำนง วิบูลย์ศรี, 2528)

ความคิดแบบ egocentric ในวัยรุ่น

ในวัยทารกเด็กจะไม่สามารถแยกแยะความเป็นจริงเฉพาะตนว่าแตกต่างจากความเป็นจริงและข้อคิดเห็นของผู้อื่น ไม่รู้ว่าข้อเท็จจริงของโลกคืออะไร ต่อมาจะค่อยๆลด “Egocentric” ในแง่มุมต่างๆตามความเจริญของสติปัญญาและการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ กับผู้คนและสิ่งแวดล้อม แต่จะปรากฏลักษณะ “egocentric” อย่างใหม่ขึ้นในวัยรุ่น นั่นคือ เด็กจะหมกมุ่นคิดคำนึงว่าตัวเองคือใคร รู้สึกหวั่นไหวและให้ความสำคัญกับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นเกี่ยวกับตัวเองมากกว่าวัยอื่นๆ และวุ่นวายเกี่ยวกับรูปร่างของตัวเองเป็นอย่างมาก (Gormly & Brodzinsky, 1989 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

แนวความคิดเกี่ยวกับ “ตน” ของเด็กวัยรุ่น หรือ กระบวนการการสื่อสารภายในตนเอง
(Intrapersonal Communication)

1. แนวคิดในการประเมินตน

การประเมินตนเอง(self-assessment)ของวัยรุ่น หรือความคิดเกี่ยวกับตนเอง (self concept) มักมาจากความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่บุคคลอื่นมีต่อตน (self awareness)มากกว่าที่เขาจะประเมินหรือคิดเห็นด้วยตนเอง เขามักคาดหวังว่าสิ่งที่เขาสนุก ตื่นเต้น สนใจ ชอบ คนอื่นๆต้องรู้สึกสำนึกเช่นนั้นด้วย ดังนั้นหากพ่อแม่แสดงความไม่เห็นด้วยต่อดนตรีที่เขาชอบ ต่อเสื้อผ้าที่เขาสวมใส่ ต่อทรงผมที่เขาเลือกไว้เขาจึงรู้สึกสับสนระคนแปลกใจเมื่อวัยรุ่นพบปะกันจึงมักจะวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับทรงผม แบบเสื้อ รองเท้า คู่รัก ความสนใจ ธรรมเนียมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าคนอื่นคิดเห็นต่อสิ่งนั้นอย่างไร คนอื่นรู้สึกกับตนอย่างไร แตกต่างกับแนวคิดทัศนคติของตนเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ใดๆเพียงใด เกิดการยอมรับตนเอง(self-acceptance) คิดและรู้ว่าตนเองเป็นใคร เกิดการรับรู้ถึงศักยภาพของตนเอง(self-actualization) จนไปถึงการเปิดเผยตนเอง(self-disclosure) กับสังคมและบุคคลรอบข้าง (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2549)

2. ตน 3 ลักษณะ

ตน หรือ Self ของวัยรุ่นอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ “abiding self” “transient self” และ “personal fable”

“Abiding self”

คือลักษณะบุคลิกภาพภายนอกของวัยรุ่นที่เห็นง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย เช่น ธรรมเนียมในการแต่งตัว ทรงผม รองเท้า อาหาร เพื่อนที่ชอบ เพลง ฯลฯ ส่วนนี้เป็นส่วนที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เป็นส่วนที่เด็กวัยรุ่นเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้โดยเฉพาะเพื่อน

“Transient self”

คือบุคลิกลักษณะในด้านสติปัญญา ความสามารถ ส่วนนี้เป็นส่วนที่ค่อนข้างเป็นโลกส่วนตัวของวัยรุ่น ซึ่งเขาไม่อยากเปิดเผยผู้อื่นรู้ โดยเฉพาะผู้สูงวัยกว่าหรือผู้ที่เด็กกว่าตน

“Personal fable”

เป็นส่วนของความคิดฝัน เป็นโลกส่วนตัว เป็นจินตนาการเกินความเป็นจริงเขามักเป็นตัวเอกในเรื่องที่เขาคิดฝันขึ้น คนอื่นๆ อาจจะมองไม่เห็นไม่เข้าใจโลกส่วนตัวแบบนี้ของเขา เขาอาจเล่าหรือเปิดเผยโลกส่วนตัวด้านนี้ของเขาโดยการเขียนบันทึก (Diary) หรือบอกเล่าแก่เพื่อนที่เขาสนิทหรือไว้วางใจจริงๆ การที่เด็กวัยรุ่นชอบอ่านนิยายเพื่อฝันหรือการ์ตูนต่างๆ นั้นเป็นการตอบสนองตามแนวคิดด้านนี้ของเขา ซึ่งบางทีลักษณะนี้อาจติดตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่

พัฒนาการด้านเหตุผลเรื่องความดี-ชั่ว หรือศีลธรรมจรรยา

ระยะวัยรุ่นเป็นระยะที่เด็กกำลังสร้างรูปแบบของค่านิยมเรื่องศีลธรรมจรรยาเฉพาะตน และของสังคม จากทฤษฎีพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาของ Kohlberg ระยะวัยรุ่นหรือวัยรุ่นผู้ใหญ่ จะมีขั้นตอนพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาอยู่ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นนี้มีศีลธรรมจรรยาตามขนบธรรมเนียมประเพณี (conventional morality) ทำตามศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี เพราะอยากเป็นเด็กดี หรืออยากได้รับความนิยมนิยมชมชื่นและทำตามกฎระเบียบของสังคมเพื่อให้สังคมมีความปกติสุข

อุดมคติหรือความคาดหวังที่วัยรุ่นต้องการ

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เด็กพัฒนา “หลักการต่างๆ บนพื้นฐานของทฤษฎีต่างๆ” ดังนั้นเด็กวัยรุ่นจะพัฒนาสิ่งที่เป็นอุดมคติในแง่มุมมองต่างๆ พัฒนาการทางสติปัญญาและการรู้จักหาเหตุผลเชิงศีลธรรมจรรยาทำให้เด็กคิดถึงสิ่งที่เป็นอุดมคติ หากเด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ทั้งทางตรงหรือและทางอ้อมในแง่มุมมองต่างๆ เช่น การมีชีวิตอุดมคติ สังคมที่เป็นอุดมคติ หลักวิชาในแต่ละสาขาที่เป็นอุดมคติ ก็จะทำให้เขามีอุดมคติในทิศทางที่ตน สังคมและหลักวิชานั้นๆ ฟังประสงค์ พร้อมๆ กับการแสวงหาอุดมคติ เด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้สิ่งต่อไปนี้

1. การทำสิ่งใดๆ นั้นมีทางเลือกและทางออกของปัญหาหลายแง่มุม
2. คิดนึกถึงวิธีที่จะทำให้มนุษยชาติพ้นทุกข์ ทั้งในแง่ส่วนตัวและแง่สังคม เช่น ปัญหาความยากจน ความสับสนของสังคม การคอร์รัปชั่น การทำลายสิ่งแวดล้อม ปัญหาจรรยาบรรณ ปัญหาการขาดวินัยในสังคม
3. ความนึกคิดเหตุผลด้านปรัชญาทางศาสนา วิธีชีวิตที่เป็นอุดมคติ

การสอนสิ่งที่เป็นอุดมคติให้แก่วัยรุ่นกระทำได้ง่ายกว่าในทุกๆ วัยที่ผ่านมาเพราะถูกกับอภิปรัชญาวัยรุ่น เนื่องจากเด็กวัยรุ่นกำลังแสวงหาจุดมุ่งหมายของชีวิต ของวิชาชีพ และของสังคม การสอนในวัยเด็กกว่านี้เป็นช่วงที่เด็กเล็กเกินกว่าจะเข้าใจ หากสอนในวัยสูงกวาก็เป็นช่วงที่คนไม่ค่อยสนใจ อนึ่งหากการศึกษาศรีสมัยปัจจุบัน ไม่สามารถสร้างอุดมคติวัยรุ่น (Adolescent idealism) ในทางที่เป็นประโยชน์และพัฒนาสังคมในด้านต่างๆแล้ว การพัฒนาบ้านเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ก็คงเป็นไปได้ยาก เพราะไม้แก้มักตัดได้ยาก (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ตารางสรุปความแตกต่างทางพัฒนาการด้านต่าง ๆ ระหว่างเด็กวัยรุ่นตอนต้น (13 – 15 ปี) และ เด็กวัยรุ่นตอนกลางต่อเนื่องไปถึงวัยรุ่นตอนปลาย (16 – 18 ปี)

พัฒนาการ	วัยรุ่นตอนต้น (13 – 15 ปี)	เด็กวัยรุ่นตอนกลางถึงปลาย (16 – 18 ปี)
พัฒนาการทางกาย	มีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะลักษณะต่างๆที่บ่งบอกลักษณะของเพศชายและเพศหญิง โดยเด็กหญิงจะเจริญเติบโตด้านร่างกายเร็วกว่าเด็กชาย	การเจริญเติบโตด้านร่างกายระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายจะเริ่มทันกัน ในระยะวัยรุ่นตอนกลาง และเด็กชายมักล้ำหน้าในด้านส่วนสูงและน้ำหนักเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย
พัฒนาการทางอารมณ์	อารมณ์ค่อนข้างอ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงง่าย เนื่องจากมีความสับสนหรือกังวลกับความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย	อารมณ์รุนแรงมากขึ้นเมื่ออยู่ในระยะวัยรุ่นตอนกลาง เนื่องจากมีความรู้สึกกดดันอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ประกอบกับความรู้สึกก้าวร้ากระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ เมื่อเข้าสู่ระยะวัยรุ่นตอนปลายจะมีอารมณ์สุขุมเยือกเย็นและมีความอดทนมากขึ้น
พัฒนาการทางสังคม	เด็กชายและเด็กหญิงยังไม่ค่อยให้ความสนใจซึ่งกันและกันมากนัก และมักเกาะกลุ่มอยู่กับเพื่อนเพศเดียวกัน โดยมีความรู้สึกเป็นพรรคเป็นพวกกัน	ในระยะวัยรุ่นตอนกลางเริ่มมีความสนใจในเรื่องเพศและสนใจเพศตรงข้าม อยากทดลองทำทุกอย่างที่ไม่เคยลอง เริ่มมีเพื่อนสนิทที่รักใคร่และให้ความ

	<p>มากกว่า</p> <p>ชอบทำอะไรตามกลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มยอมรับตนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม</p>	<p>ไว้วางใจซึ่งกันและกันในการเล่าความในใจหรือปรึกษาปัญหาต่างๆ</p> <p>เมื่อเข้าสู่ระยะวัยรุ่นตอนปลายจะมีการปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้น การคบหาสมาคมกับบุคคลแปลกหน้ามีวงกว้างมากขึ้นและปรับตัวได้เร็วขึ้น สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีและมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคมมากขึ้น</p>
พัฒนาการทางความคิด	<p>มีความเข้าใจแนวคิดต่างๆที่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น แต่ยังคงอยู่ในวงจำกัด</p> <p>ตระหนักในความสามารถของตน ใฝ่ต่อความรู้สึกของคนอื่นที่มีต่อตน แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อความคิดของตนมากกว่าความคิดของคนอื่น</p>	<p>ในระยะวัยรุ่นตอนกลางซึ่งเป็นช่วงที่นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่าการพัฒนาทางสมองเจริญเติบโตมากที่สุด ทำให้สามารถติดตามความคิดผู้ใหญ่ได้เกือบทุกเรื่องและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ดี</p> <p>อยากคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตนเอง แต่ประสบการณ์ยังน้อย จึงมักเป็นความคิดในแง่มุมเดียวและขาดความสุขุมรอบคอบ</p> <p>ในระยะวัยรุ่นตอนปลายจะเริ่มคิดถึงความเป็นอยู่ของชีวิตในอนาคต อาชีพและการตั้งครอบครัว</p>

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาเกี่ยวกับการพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และความคิด ของเด็กวัย 13-15 ปี เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานในการศึกษาหัวข้อลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพ การพูดและการแสดงออกของเด็กไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้เมื่อทราบถึง

ลักษณะทั่วไปแล้วจำเป็นที่จะต้องรู้ถึงปัญหาของเด็กในวัยนี้ เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวในหัวข้อต่อไป

2.2 ปัญหาของเด็กไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (13-15ปี) ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ

ปัญหาการค้นหาและเข้าใจตนเอง

ความรู้สึกอยากรู้จักตนเองเป็นกระบวนการสืบเนื่องตลอดชีวิต แต่ความลึกซึ้งแตกต่างกันไปตามวัย การค้นหาตนเองมีหลายแง่มุม เช่น ความสนใจ ทัศนคติ ความถนัด ความสามารถที่แท้จริง ความไม่ชอบและชอบ การค้นหาตนเองจะลึกซึ้งขึ้นเมื่อเข้าสู่ระยะวัยรุ่นตอนกลางและตอนปลาย และแตกประเด็นไปสู่ด้านต่างๆ

การค้นหาและเข้าใจตนเองของวัยรุ่นด้านต่างๆเป็นเรื่องยุ่งยากทั้งฝ่ายเด็กเอง ฝ่ายเพื่อนร่วมกลุ่มของเด็ก รวมไปถึงบุคคลที่รอบล้อมเด็กทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและในสังคมด้วย ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางกาย การต้องทำตามบทบาทแห่งเพศหญิงหรือชาย ต้องทำตนให้พ้นความเป็นเด็ก ความจำเป็นต้องเลือกเรียน ไปถึงการ อาชีพ ฯลฯ การค้นหาตนเองนี้สัมพันธ์ใกล้ชิดกับการนับถือวีรบุรุษ การแสวงหาอุดมคติ ค่านิยม และปรัชญาชีวิต กว่าเด็กวัยรุ่นจะ “พบตนเอง” คือเข้าใจตนเองแจ่มแจ้งอาจต้องประสบภาวะสับสนทางอารมณ์ไม่น้อย บางทีโดยไม่รู้ตัว ต้องพบภาวะการถดถอยตัวเอง (ตีราคาตัวเองสูงเกินจริง) หรือการดูถูกตัวเอง (ตีราคาตัวเองต่ำเกินจริง) จะต้อง “มีโครงร่างของตนสมบูรณ์ในระยะวัยรุ่น” จึงจะกลายเป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในชีวิตและจิตใจ สืบไปในอนาคตภายหน้า มิฉะนั้นแล้ว จะกลายเป็นบุคคลตื่นๆ ไม่เข้าใจตนเอง ไม่สามารถมีความสัมพันธ์อันลึกซึ้งกับผู้อื่นได้ ไม่สามารถมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อผู้อื่นอย่างน่าเชื่อถือ

สำหรับนักทฤษฎีจิตสังคมบางคน เช่น แอริคสันได้ให้ความสำคัญของ “การค้นหาตนเอง” ในวัยรุ่นเป็นอย่างสูง ว่าเป็นลักษณะพัฒนาการที่สำคัญประจำวัยซึ่งเด็กวัยรุ่นจะต้องพัฒนาให้ “พบตน” จึงจะผ่านพ้นภาวะวิกฤตในวัยรุ่น และเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างมีตัวตนอันมั่นคง (Erikson 1968 อ้างถึงในศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นเกี่ยวกับการค้นหาตน วัยรุ่นอาจประสบปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการค้นหาตน อาทิเช่น

1. ไม่ทราบว่าจะค้นหาตัวเองเพื่อจะเข้าใจตนเองได้อย่างไร
2. ค้นหาตัวเองไม่พบ
3. ตอนที่พบไม่ใช่ตนเองที่แท้จริง เช่น เป็นตนเองในความคิดฝัน เป็นตนเองในรูปแบบที่เพื่อนคาดหวัง หรือภาพลักษณ์ขวัญใจวัยรุ่นที่ตนนิยม
4. มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองที่สับสน
5. ภาพตนเองที่ได้พบเป็นภาพที่ด้อยศักดิ์ศรี และเต็มไปด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจ
6. ค้นหาภาพพจน์ของตนเองอย่างผิดวิธี
7. สิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว ไม่ช่วยให้เด็กวัยรุ่นค้นหาตนเองและพบ “ตนของตนเอง” ที่มั่นคงและมั่นใจในตัวเอง ในชีวิตและอนาคต

เด็กวัยรุ่นที่ไม่อยากค้นหาตัวเองและผู้ที่ไม่หาตัวเองไม่พบคือวัยรุ่นผู้มีตนอันสับสน เด็กวัยรุ่นเหล่านี้เป็นปัญหาของบ้าน ของสถาบันศึกษา และของสังคม ในรายที่ร้ายแรงก็กลายเป็นอาชญากร อันธพาล ก่อความสงบสุขของสังคม เป็นวัยรุ่นเหลือขอ เป็นวัยรุ่นติดยาเสพติด ฯลฯ (Erikson 1968 อ้างถึงในศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

การช่วยลดปัญหาการค้นหาตน

การที่จะช่วยลดปัญหา หรือวิกฤตการณ์ในการค้นหา “ตน” เพื่อ “พบตน” ของวัยรุ่นนี้จะต้องเข้าใจถึงสิ่งที่มีอิทธิพลและวิธีค้นหา ซึ่งทั้งสองประการนี้มีความคาบเกี่ยวต่อกันและกัน จึงขอกล่าวรวมๆกันต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพของพ่อแม่ วิธีปฏิบัติต่อกันและกันของบุคคลในครอบครัว

ทัศนคติค่านิยมของครอบครัวเป็นแบบฉบับในการหล่อหลอม “ตน” ซึ่งค่อยๆ สั่งสมวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตั้งแต่ในระยะวัยทารกจนกระทั่งถึงวัยรุ่น หากภาพของคนที่ได้สั่งสมนี้มีโครงร่างมั่นคงตั้งแต่นั้น มีลักษณะตรงต่อความเป็นจริง ตรงต่อความคาดหวังของบุคคลอื่นๆในสังคมนอกบ้าน เช่น เพื่อน ครู ค่านิยมของชนส่วนใหญ่ทั่วไป การค้นหาตนและพบตนเองก็ยากก่อให้เกิดประเด็นปัญหามากมายนัก แต่หากไม่ใช่ นั่นหมายความว่าเกิดปัญหาเกี่ยวกับการค้นหาตนอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2. การเลียนแบบ

การค้นหาตนเองนั้น วิธีหนึ่งซึ่งเด็กมักนำมาใช้คือการเลียนแบบบุคคลที่น่านิยม ทั้งบุคคลในบ้านและนอกรบ้าน ทั้งผู้สูงวัยกว่าและทั้งเพื่อนร่วมวัย ปัญหาและข้อบกพร่องในการเลียนแบบจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่อไปนี้

- บุคคลที่ได้รับการประเมินในขั้นแรกว่าเป็นคนน่าไว้วางใจนั้น ไม่มีคุณสมบัติเป็นคนดีที่น่าไว้วางใจจริงๆ แต่เป็นคนเด่นในกลุ่มเท่านั้น
- เด็กไม่ได้ใกล้ชิดผู้ใหญ่ที่น่าไว้วางใจ จึงไม่มีโอกาสเลียนแบบคุณสมบัติของความเป็นผู้ใหญ่ที่ดี
- เด็กไม่มีโอกาสได้พบเห็นและเลียนแบบบทบาทตามเพศจากผู้ใหญ่ตามเพศของตน ทำให้เกิดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาททางเพศ ความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม
- เด็กมีชีวิตอยู่ในกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นบุคคลที่มีปัญหา เช่น ขาดความรับผิดชอบ สูญเสียรายได้ มั่วสุมทางเพศ และเด็กเลียนแบบบุคคลเหล่านี้เพราะอยู่ใต้อิทธิพลของเขา
- อุดมคติ ค่านิยม ทักษะคติ ความเชื่อของคนสูงวัยกว่าวัยรุ่น แตกต่างจากวัยรุ่นปัจจุบัน หนึ่งชีวิตคนรุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายายแตกต่างจากคนวัยรุ่นอย่างมาก ทำให้การเลียนแบบผู้สูงวัยกว่า การวางแผนความประพฤติปฏิบัติและการพบตนเองตามความเป็นจริงในสมัยของวัยรุ่นปัจจุบัน เต็มไปด้วยความสับสน

3. สื่อมวลชนและการเอาอย่าง

สื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือ การโฆษณา หนังสือการ์ตูน มีบทบาทและอิทธิพลต่อการค้นหาตนและพบตนเองของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ข่าวสารจากสื่อมวลชนบางลักษณะไม่เหมาะสมสำหรับการสร้าง "ตน" และ "การค้นหาตน" เนื่องจากสื่อมวลชนเสนอสารพัดเรื่องต่อสาธารณชนในวงกว้างๆ สำหรับคนทุกชั้นทุกวัย เด็กวัยรุ่นจึงได้รับทราบและซึมซับองค์ประกอบในการสร้างตนและค้นหาตนในแง่มุมที่ไม่เหมาะสมตามวัยของตน เข้าไปด้วย (หรือที่เป็นพิษจากสื่อมวลชนเหล่านั้นเข้าไปด้วย) เช่น ในสหรัฐอเมริกาเมื่อไม่กี่ปีมานี้ มีการกล่าวขวัญกันมากกว่าภาพยนตร์โทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องการยิงต่อสู้กันตลอดเรื่องซึ่งผลิตออกมาจำนวนมานั้น ได้ทำให้วัยรุ่นกลุ่มหนึ่งมีนิสัยเป็นอาชญากร เพราะเลียนแบบชีวิตตามที่ได้เห็นจากภาพยนตร์โทรทัศน์ สาเหตุเกิดจาก การเลียนแบบเอาอย่างบทบาทในภาพยนตร์ของดาราภาพยนตร์ และโทรทัศน์ยอดนิยมที่ตนได้เห็น เช่น การคดโกง การยิง การทำร้ายผู้อื่น เกิดทัศนคติว่า บทบาทเหล่านั้นเป็นของดี ทำได้ในชีวิตจริง

การค้นหาตนและการค้นพบตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการปรับตัวอันยาวนานแต่เข้มข้นยิ่งในวัยรุ่น ในบางครั้งวัยรุ่นจะรู้สึกว่าการค้นหาตนและการค้นพบตนเองต้องพบกับความเจ็บปวดเพราะเห็นข้อบกพร่องของตน บางคราวก็จะพบกับปมขัดแย้งของอารมณ์และจิตใจเมื่อต้องตัดสินใจเลือกทำ เช่น ยอมตามเพื่อนดี หรือจะเลือกยืนหยัดตามมโนธรรมของตนเพื่อจะคงความเป็นตนตามอุดมการณ์ของตนดีกว่ากัน

วัยรุ่นผู้ที่จะผ่านพ้นภาวะวิกฤตในการค้นหาตนเองและการค้นพบตนเอง ได้แก่

1. วัยรุ่นผู้ใช้ปัญญาเผชิญเหตุการณ์ของชีวิตมากกว่าใช้อารมณ์
2. วัยรุ่นผู้สู้ปัญหามากกว่าที่จะยอมหนีปัญหา
3. วัยรุ่นผู้รู้เท่าทันธรรมชาติของตน และ
4. วัยรุ่นผู้เห็นว่าตนนั้นยัง “มีผู้ใหญ่” เป็นที่พึ่งพิงได้ในบางครั้งบางคราว

วัยรุ่นผู้สามารถผ่านวิกฤตการณ์ในการค้นหาตนเองและการค้นพบตนเอง คือวัยรุ่นที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่อันมีบุคลิกภาพมั่นคง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ปัญหาการเข้าสู่วัยรุ่นเร็ว-ช้า

เด็กแต่ละคนย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็ว-ช้าไม่เท่ากัน บางคนอาจเร็วกว่าเด็กที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันค่อนข้างมาก เรียกว่า เร็วเกินอายุ (early maturer) หรือบางคนช้ากว่าเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน เรียกว่า ปรารถโตช้ากว่าอายุ (late maturer) เด็กส่วนมากย่างเข้าสู่วัยรุ่นเวลาใกล้เคียงกัน อาจสังเกตเห็นลักษณะเด็กที่โตเร็วหรือช้ากว่าเพื่อนอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แม้ก่อนวัยรุ่น แต่ลักษณะเช่นนี้ไม่ได้เด่นชัดมากเท่ากับระยะวัยรุ่น ทั้งร่างกาย อารมณ์ และพฤติกรรมที่แสดงออก เด็กทุกคนมีแบบแผน หรือกระแสวนความเจริญเติบโตต่างกัน บางคนเติบโตอย่างสม่ำเสมอ บางคนเติบโตเร็วในบางวัย และช้าในบางวัย ดังนั้น จึงควรเข้าใจความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีวุฒิภาวะช้าทุกทางตั้งแต่เกิดกับเด็กที่มีวุฒิภาวะช้าในบางอย่าง อันเกิดจากข้อบกพร่องทางกายหรือทางสมอง หรือขาดโอกาสหรือสิ่งแวดล้อมไม่ส่งเสริมความเจริญเติบโต

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กโตเร็วหรือช้ากว่าอายุ หรือย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็วช้าผิดกันนั้นมีหลายประการ อาทิ

1. ความแตกต่างทางเพศ เด็กหญิงย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กชายอายุเท่าๆกัน
2. เชื้อชาติกรรมพันธุ์ เด็กตะวันตกเป็นสาวเป็นหนุ่มเร็วกว่าเด็กตะวันออก
3. สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว ลักษณะอาชีพของบิดามารดา เด็กในสังคมอุตสาหกรรมย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กในสังคมเกษตรกรรม เช่นเดียวกับเด็กในเมืองย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กในชนบท
4. ลักษณะอาหารที่เด็กรับประทาน จากการวิจัยพบว่าเด็กที่กินอาหารที่มีโปรตีนสูงย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กที่กินคาร์โบไฮเดรต
5. การทำงานของต่อมไร้ท่อแตกต่างกัน ต่อมนี้ผลิตฮอร์โมนทางเพศซึ่งเป็นตัวช่วยให้ลักษณะทุติยภูมิทางเพศโตเร็วหรือช้า

การโตเร็ว-ช้าของเด็กวัยรุ่นมีผลกระทบต่อวัยรุ่นหลายด้าน เช่น การปรับตัวต่อการเป็นวัยรุ่น ภาพลักษณ์ของตนเองด้านร่างกาย (Body image) ซึ่งภาพลักษณ์ของร่างกายมีความสำคัญต่ออารมณ์และจิตใจของวัยรุ่นมากกว่าวัยอื่นๆ เนื่องจากคุณค่าของตนเองของวัยรุ่นส่วนหนึ่งมาจาก “รูปร่างหน้าตาของตนเองเป็นอย่างไรในสายตาของตนเอง ของเพื่อน และของผู้ใหญ่” และการค้นหาตนเองว่าตนคือใคร

มีรายงานผลวิจัยเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่นโตเร็วช้าซึ่งมักพบผลตรงกัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) ดังนี้

1. เด็กชายวัยรุ่นที่โตเร็วมักได้เปรียบกว่าเพื่อนที่โตช้าในบางด้านโดยเด็กโตเร็วมักเล่นกีฬาเก่งกว่า มักได้รับเลือกเป็นหัวหน้า เพื่อนๆ และครูมักชอบมากกว่า มักอารมณ์ดีกว่า สุขุมเยือกเย็นกว่า เมื่อพ้นวัยรุ่นไปเป็นผู้ใหญ่ก็มักได้รับความก้าวหน้าในอาชีพรวดเร็ว แต่ก็มีข้อแม้ว่าเด็กชายที่โตเร็วบางคนมีอารมณ์เครียดสูง เพราะถูกเร่งรัดให้ทำอะไรเร็วเกินที่เด็กจะทำได้จริง ต้องมีความรับผิดชอบเร็วเกินไป ต้องถูกบีบบังคับให้เลือกอาชีพและประกอบอาชีพเร็วเกินไป
2. เด็กชายวัยรุ่นที่โตช้ากว่าเพื่อนร่วมรุ่นมักรูปร่างเล็ก มีพัฒนาการด้านต่างๆ ช้า ขี้อายกันเพื่อนเพศตรงกันข้าม เพื่อนหญิงมักไม่สนใจและนำไปล้อเลียน มักมีบุคลิกลักษณะขี้อาย ชอบทำอะไรที่ไม่โดดเด่นตื่นเต้นทำท่าย ขาดความมั่นใจตนเอง เมื่อผ่านพ้นวัยรุ่น และได้มีกิจกรรมอื่นๆ ชดเชยที่ให้ความภูมิใจ ลักษณะทางลบต่างๆ จะหายไป กลายเป็นคนที่ชอบอิสระ ไม่ผูกมัดตัวเองกับกฎระเบียบประเพณีนิยมมากนัก อยากรู้อยากเห็น มองและเข้าใจอะไรได้ลึกซึ้ง เด็กโตช้ามักมีเวลานานที่ตนจะแสวงหาตนได้ที่ถนัด มีโอกาสได้ใช้เวลาเลือกอาชีพ และไตร่ตรองในเรื่องอาชีพที่เหมาะสมกับนิสัยของตนจริงๆ
3. เด็กหญิงวัยรุ่นโตเร็วมักมีผลการเรียนไม่สู้ดี มักมีปัญหาความประพฤติ มักรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาที่เปลี่ยนแปลงไปสูง แต่เด็กหญิงวัยรุ่นที่โตเร็วมักช่วยตัวเองได้เร็วกว่า จัดการเรื่องทางสังคมดีกว่าเด็กหญิงที่โตช้า

ปัญหาความต้องการของวัยรุ่น

1. ต้องการความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องอยู่ใต้คำสั่ง คำบังคับของผู้ใด โดยเฉพาะบุคคลผู้มีอำนาจหรือผู้สูงวัยกว่า รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะเด็กวัยรุ่นเชื่อว่าลักษณะที่เป็นเครื่องหมายของความเป็นผู้ใหญ่คือ ความเป็นอิสระจากผู้มีอำนาจเหนือตน
2. ต้องการมีตำแหน่ง (Status) รวมทั้งต้องการความสนับสนุน (approval) ทั้งจากผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมรุ่น
3. ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ บางครั้งรวมทั้งความท้าทายตื่นเต้น เปลี่ยนความจำใจซ้ำซาก ชอบทดลอง ยิ่งถูกห้ามยิ่งอยากลอง ฉะนั้นระยะนี้ เด็กวัยรุ่นไม่ว่าที่

ไหนด สมัยใด มักชอบฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ระเบียบต่างเด็กบางคนอาจชอบลงสิ่งที่ไม่ดีๆ เช่น ยาเสพติด ประพฤติผิดทางเพศต่อต้านกฎเกณฑ์ของสังคมและสถาบัน เพื่อจะดูว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร หรือบางคนอยากลองเพื่อประสบการณ์ชีวิต

4. ความต้องการรวมพวกพ้อง มีกลุ่มก้อน เป็นความต้องการค่อนข้างสูง เพราะการรวมพวกพ้องเป็นวิถีทางให้เด็กได้รับสนองความต้องการหลายประการ เช่น ความรู้สึกอบอุ่นใจ การได้รับการยกย่อง ความรู้สึกว่ามีผู้ที่เข้าใจตน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับตน

5. ความต้องการความรู้สึกมั่นคง อบอุ่นใจและปลอดภัย เพราะเด็กมีอาการหวุ่นไหว่ง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย สับสนและลังเลง่าย เด็กจึงมีความต้องการเช่นนี้ค่อนข้างสูง

6. ความต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม เด็กถือว่าความยุติธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ เด็กจึงให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อความถูกต้องยุติธรรมตามทัศนะของตน เป็นอย่างยิ่ง และอยากทำอะไรหลายๆ อย่างเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม

7. ความต้องการความงดงามทางร่างกาย ไม่ว่าจะวัยรุ่นชายหรือหญิงต้องการให้คนรู้สึกชื่นชมเกี่ยวกับรูปลักษณ์ของตนสมตามเพศของตนทั้งสิ้น เพราะคิดว่าความงามทางกายเป็นแรงจูงใจให้เข้ากลุ่มได้ง่าย เป็นที่ยอมรับของสังคม และดึงดูดใจเพศตรงข้าม ฉะนั้นจึงให้ความสำคัญใส่ต้อการออกกำลังกาย ลักษณะอาหารที่รับประทาน ทรงผม เสื้อผ้า เครื่องประดับ สุขภาพอนามัย ความงามทางกาย นับเป็นส่วนหนึ่งของความภูมิใจและมั่นใจตัวเองของวัยรุ่นด้วย

8. ความต้องการประพฤตินิยมตามบทบาททางเพศของตน เป้าประสงค์เหล่านี้ลึกซึ้งมากในระยะนี้ ผู้ที่มีความรู้สึกที่ตนเอง “ไม่สมเป็นชายชาติตรี” หรือ “ไม่สมเป็นหญิงสาว” จะรู้สึกไม่แน่ใจและไม่สบายใจเกี่ยวกับตนเอง ความสำนึกเช่นนี้ถ้าบังเกิดกับคนใดแล้ว ผู้นั้นย่อมพยายามแก้ไขทุกวิถีทาง โดยทั่วไปทั้งหญิงและชายวัยรุ่นพยายามจะประพฤติตนเพื่อให้ “ดูงดงามสมเป็นสุภาพสตรี” หรือ “ดูแข็งแรงบึกบึนสมเป็นชายชาติตรี” ตามแบบที่ตนนิยม ส่วนผู้ที่รู้ตัวดีว่ามีบทบาททางเพศแบบลัทธิเพศก็มักรวมกลุ่มกับผู้มีลักษณะคล้ายกัน ยิ่งสังคมปัจจุบันยอมรับสิ่งเหล่านี้อย่างเปิดเผย การรวมกลุ่มของพวกนี้ในสังคมเพศของตัวก็ยิ่งเกาะกลุ่มกันแน่นแฟ้นและเปิดเผยยิ่งขึ้น

9. ความต้องการเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพ เด็กวัยรุ่นโตพอที่จะมองเห็นความสำคัญของอาชีพ และเข้าใจว่าอาชีพนำมาซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสถานะความเป็นผู้ใหญ่ การที่คนใดจะมีอาชีพอย่างไรนั้นจะต้องมีความรู้เป็นฐาน เด็กบางคนซึ่งไม่เคยสนใจและเตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพจะเริ่มมีความต้องการนี้ในระยะนี้ ทั้งจากความประสงค์ภายในตนเองหรือและจากอิทธิพลของเพื่อนร่วมวัย พ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคม

การเลือกเรียนหรืออาชีพก่อให้เกิดความรู้สึกกังวลใจไม่น้อยต่อเด็กวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะสาเหตุหลายประการ เช่น วัยรุ่นยังไม่เข้าใจตนเองดีพอในด้านความชอบ ความถนัด ความสนใจ ระดับสติปัญญาที่แท้จริงของตน อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การศึกษาตามท้องถิ่นที่เด็กวัยรุ่นมีชีวิตอยู่ อาจไม่เอื้อให้เลือกอาชีพตามแนวโน้มและความถนัดของตนหรือของบิดามารดา นอกจากนี้หลายกรณีที่ บิดามารดามีความประสงค์จะให้บุตรเลือกอาชีพที่ตนต้องการซึ่งอาจขัดแย้งกับความสนใจ ความถนัดและความสามารถของเด็กวัยรุ่น หรือเด็กวัยรุ่น อาจเลือกอาชีพตามเพื่อนซึ่งมีอิทธิพลต่อเขาค่อนข้างสูงแต่เขาอาจไม่มีความชอบ ความสามารถ และอื่นๆ เหมือนเพื่อน จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาตัวเด็กวัยรุ่นได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เด็กวัยรุ่นที่มีความสุขคือผู้ที่ได้รับสิ่งสนองสมความต้องการของเขา การตั้งเป้าหมายของความต้องการ ลักษณะของความต้องการ จึงเป็นเรื่องที่เด็กวัยรุ่นต้องคำนึงให้อยู่ในขอบเขตที่จะทำได้สำเร็จเพื่อประกันความไม่สมปรารถนา เพราะถ้าไม่สมปรารถนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งรุนแรงแล้วย่อมมีความรู้สึกผิดหวังลึกซึ้งและยืนนาน

นอกจากนี้ยังพบว่า **"การเล่น"** ยังคงมีความสำคัญต่อเด็กวัยแรกวัยและวัยรุ่น เพราะเป็นวิธีสนองความต้องการทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญา เด็กวัยรุ่นชอบเล่นกับเพื่อนทั้งต่างเพศและเพศเดียวกัน แต่ถ้าได้เล่นร่วมกับเพื่อนทั้งต่างเพศและเพศเดียวกัน จะเกิดความรู้สึกสนุกสนาน การเล่นหมายถึงรวมถึงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ถ้าเล่นกันเป็นเกมก็จะเป็นเกมที่ซับซ้อน มีกฎ ระเบียบ ความยาก มากขึ้น ชายวัยรุ่นชอบการเล่นที่ผาดโผน ตื่นเต้น ใช้พลังกำลังมากๆ หญิงชอบการเล่นที่ไม่หักโหมรุนแรงมากและอยู่ในกรอบระเบียบมากกว่าชาย การเล่นสะสมสิ่งต่างๆ ซึ่งเริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนกลางและจะสืบต่อเนื่องมาจนถึงวัยนี้ การเล่นสะสมสร้างนิสัยที่ติงงานหลายอย่าง เช่น ทะนุถนอมเครื่องใช้ รักระเบียบ รักความสะอาดรู้จักแยกแยะประเภท ฯลฯ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลางและตอนปลาย เด็กจะสนใจการเล่นต่างๆ น้อยลงเพราะต้องหมกมุ่นกับเรื่องราวอื่น ๆ เช่น การเลือกเรียน การเปลี่ยนระดับการศึกษาที่มีความยากขึ้น ความหมกมุ่นการศึกษา ความสนใจเพศตรงกันข้าม การแสวงหาอุดมการณ์ปรัชญาชีวิต การเตรียมตัวประกอบอาชีพ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การเล่น ก็ยังคงเป็นกิจกรรมด้านหนึ่งของชีวิตวัยรุ่นตลอดวัย แต่มักเป็นการเล่นร่วมกับกลุ่มเพื่อนร่วมวัยทั้งสองเพศและเพศเดียวกันในรูปแบบต่างๆ อย่างไรก็ตาม เด็กวัยรุ่นนี้มักมีเวลาสำหรับเล่นน้อยลงกว่าทุกๆ วัยที่ผ่านมา (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ปัญหาประจำวัยรุ่น

ปัญหาประจำวัยรุ่นมีมากมายหลายประการ เช่น การมีตนอันสับสน การมีอารมณ์ไม่มั่นคง ประเดียดดีประเดียดร้ายเปลี่ยนใจง่าย ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ปัญหาการแสวงหาอุดมการณ์วัยรุ่น ปัญหาการเลือกเรียน อาชีพ ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย เป็นต้น

แท้จริงชีวิตมีปัญหาเกิดความจำเป็นต้องปรับตัวและแก้ไขความขัดแย้งประจำทุกวัย แต่ระยะวัยรุ่นมีลักษณะพิเศษเพราะเกิดผลต่อเนื่องลูกกลมได้ง่าย เนื่องจากวัยรุ่นส่วนหนึ่งมักมีอาการอ่อนไหวง่าย อยากรับอิสระ อยากรับเป็นผู้ใหญ่ ไม่อยากฟังเหตุผลของใคร เจ้าทิฐิ อดดีถือดี แต่ในขณะที่เดียวกันก็ขาดความเชี่ยวชาญในปัญหาชีวิต จึงเปลืองพลังได้ง่าย ในวัยนี้เมื่อพลาดลงไปแล้วอาจทำให้เสียจังหวะชีวิต เหตุการณ์บางเรื่องอาจเป็นการสูญเสียที่แก้ไขให้เหมือนเดิมไม่ได้

วัยรุ่นผู้เข้าใจปัญหาประจำวัยของตนและสามารถปรับตัวดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม คือวัยรุ่นที่มีความสุข จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต วัยรุ่นผู้ไม่ทราบถึงปัญหาประจำวัยของตนยอมปรับตัวและแก้ไขปัญหาชีวิตได้ยาก หากปรับตัวแก้ไขไม่เหมาะสมก็จะกลายเป็น “วัยรุ่นที่มีปัญหา” แม้เป็นที่ยอมรับกันว่า วัยรุ่นผู้พัฒนาการมาด้วยดีตามวัยมักเข้าสู่วัยนี้ และผ่านพ้นวัยนี้ไปอย่างไม่เป็นคนเจ้าปัญหา แต่ก็มีวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้ หรือปรับตัวไม่ถูกวิธี กลายเป็นวัยรุ่นที่เป็นปัญหา วัยรุ่นเหล่านี้อาจนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองหรือและครอบครัว สังคม

ปัจจุบันโดยเฉพาะวัยรุ่นในสังคมเมือง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับวัยนี้ในหลายประเทศ คือ “ปัญหาเด็กเร่งรีบ” (hurried children) นั่นคือ เด็กถูกกระตุ้นและผลักดันให้ประพฤติตนเหมือนเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะถูกคาดหวังให้เข้มแข็ง แข่งขัน มีความสำเร็จในด้านต่างๆ และมีวิชาชีพอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาเด็กในแง่มุมต่างๆ เช่น ชี้กังวล เครียด ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน อาชญากรเด็ก ยาเสพติด ต่อต้านสังคมและอื่นๆ ถ้าสืบประวัติของเด็กเหล่านี้ มักจะพบว่าจำนวนหนึ่งเป็นเด็กที่ถูกเร่งรัดให้พัฒนา

เมื่อแยกแยะปัญหาเด็กเร่งรีบจะพบว่าเหตุที่ทำให้เด็กปัญหามาจากพ่อแม่ โรงเรียน และสื่อมวลชน (Fuhrmann 1990; Gormly & Brodzinsky 1989; ศรีเรือน แก้วกังวาล 2536 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

1. แรงกดดันจากพ่อแม่

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา พ่อแม่ของเด็กที่เป็นชนชั้นกลางมีความพยายามที่จะสร้างฐานะให้มั่นคงเพราะสภาพสังคมบีบรัดผลักดันให้ต้องยกฐานะขึ้น ดังนั้นพ่อแม่จึงมักจะตั้งความคาดหวังเอาไว้ที่ลูกๆ ของตน ให้ลูกเป็นตัวแทนของความสำเร็จที่ตนขาดไป พ่อแม่จะใช้เด็กเป็น

เครื่องบ่งบอกสถานะของตนเอง การเข้าโรงเรียนที่ดีมีชื่อเสียงการแต่งตัวที่ดี การเรียนพิเศษ การสอบเข้ามหาวิทยาลัย กลายเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดที่ตอกย้ำให้กับเด็ก เด็กจะไม่มีโอกาสเป็นคนปานกลางธรรมดา แต่จะต้องเป็นเด็กดีเยี่ยมเด็กจะกวาดวิชา เรียนพิเศษ สอบเข้าโรงเรียนอนุบาล ไปจนถึงมหาวิทยาลัย เด็กบางพวกนอกจากจะเรียนหนังสือแล้วจะมีตารางกิจกรรมเกือบตลอดเวลา เด็กจะต้องเรียนเปียโน ดนตรี ว่ายน้ำ วาดรูป เต้นบัลเล่ต์ และอื่นๆ ซึ่งอาจเรียกว่าเด็กถูกวางโปรแกรมมากมายเกินความจำเป็น (over program) เราจะพบพ่อแม่ที่พยายามผลักดันให้ลูกเป็นนักดนตรี นักกีฬา หรืออื่นๆ และเด็กหลายคนที่มีชื่อเสียงในด้านดนตรี กีฬา หรือนักแสดงจะมีปัญหาชีวิตส่วนตัว เนื่องจากถูกผลักดันให้โตเร็วและมีความรับผิดชอบเร็วเกินวัย

ลำดับที่ของพี่น้องที่มีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพ

มีผลการวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นว่าลำดับที่ของการเกิดในครอบครัวมีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมของวัยรุ่น ข้อความต่อไปนี้เก็บความจากรายงานของ Fuhrmann (1990)

ลูกคนแรก มักจะมีลักษณะมุ่งความสำเร็จ (achievement-oriented) มักเข้าสังคมได้ดี มีความมั่นใจในตัวเองสูง แต่ลูกคนแรกก็มักจะมีควมวิตกกังวลสูงกว่าลูกคนอื่นๆ ผลการวิจัยชี้ว่าที่ลูกคนแรกมีลักษณะเด่นเป็นเพราะพ่อแม่จะให้ความสนใจมากกว่า มีความคาดหวังสูงกว่า พ่อแม่มักจะให้ลูกคนแรกเป็นต้นแบบของน้องๆ และเป็นที่ปรึกษาของกิจการในครอบครัว ลูกคนแรกมีโอกาสที่จะได้สอนน้องๆ มักปรากฏด้วยว่าจำนวนคนที่จบปริญญาเอกมักเป็นลูกคนแรกมากที่สุด

ลูกคนที่เกิดหลังๆ จะมีปัญหามากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกคนกลางจะเหมือนกับเด็กที่ถูกทิ้งอยู่ตรงกลาง เพราะความคาดหวังอยู่กับลูกคนแรก และความเอ็นดูอยู่กับลูกคนสุดท้าย แต่หลายๆ กรณีก็พบว่าลูกคนกลางเป็นลูกที่เข้าสังคมได้ดี เพราะเด็กพยายามปรับตัวมากกว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง มีการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ที่แนบสนิทจะเกิดกับพี่น้องเพศเดียวกัน การแข่งดีกันระหว่างพี่น้องมักจะเกิดขึ้นในหมู่ลูกที่เข้าสู่เด็กวัยรุ่นเป็นต้นไป โดยเฉพาะพ่อแม่ที่ชอบเปรียบเทียบลูกคนนั้นกับคนนี้ จะทำให้เกิดมีปัญหากังปมด้อยและปมเด่น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

ช่วงห่างระหว่างพี่น้อง

มีผลการศึกษาที่พบว่าช่วงห่างระหว่างลำดับที่ของพี่น้องมีความสำคัญมากกว่าลำดับที่จริงๆ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) คือ

1. ถ้าช่วงห่างระหว่างพี่น้องมาก เด็กวัยรุ่นจะเห็นว่ามีเรื่องของการลงโทษน้อยลง และมีการสนับสนุนกันและกันมากขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก จะดีที่สุดถ้าพี่น้องมีอายุติดกันมาก (น้อยกว่า 1 ปี) หรือไม่ก็ห่างกันมากไปเลย (4 ปีหรือมากกว่า) ช่วงห่างมากจะมีความสัมพันธ์ที่ดีมาก แต่ช่วงห่าง 2-3 ปี จะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดี

3. ลูกชายคนกลางจะถูกหลงโทษมากกว่า ได้รับการสนับสนุนน้อยกว่าลูกคนแรกหรือคนสุดท้ายตั้งแต่ปัญหานี้จะน้อยลงถ้าช่วงห่างระหว่างลูกแต่ละคนห่างกันมาก

4. เพศของพี่น้องไม่สำคัญนัก แต่ก็มีรายงานว่าเด็กชายวัยรุ่นที่มีพี่น้องติดกันเป็นผู้หญิง มักจะเห็นว่าตนถูกหลงโทษมากกว่า

2. แรงกดดันจากโรงเรียน

ในสังคมเทคโนโลยีขั้นสูงสมัยใหม่ เราต้องการคนที่มีความสามารถและมีทักษะสูงตามไปด้วย โรงเรียนมีภาระหน้าที่ที่จะผลิตบุคลากรป้อนให้กับสังคม โรงเรียนสมัยใหม่จึงมักจะถูกเรียกว่าเป็น “อุตสาหกรรม” ที่ผลผลิตคือเด็ก โรงเรียนจับเด็กเข้าสู่สายการผลิต วางโปรแกรมและออกมาเป็นผลผลิตที่สังคมอุตสาหกรรมต้องการ

โรงเรียนสมัยใหม่จึงจับวิชาต่างๆ ยัดเยียดให้เด็กได้รับอย่างเร่งรีบ เด็กจะถูกวางโปรแกรมสอนให้ทำข้อสอบมากกว่าที่จะให้ความรู้พัฒนาการไปตามลำดับวัยที่เหมาะสมกับเด็ก

เด็กนักเรียนโรงเรียนมัธยมจะมีการแข่งขันกันสูง เด็กจะต้องประสบผลสำเร็จทั้งในโรงเรียนและในการแข่งขันกันเข้ามหาวิทยาลัย หากเข้าไม่ได้ นอกจากจะทำให้เกิดการสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเองแล้ว ยังมีปัญหาทางอารมณ์อื่นๆ เช่น อับอายเพื่อนฝูง ครู และถูกแรงกดดันจากพ่อแม่อีกด้วย

3. แรงกดดันจากสื่อมวลชน

ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอ มีบทบาทต่อความคิดและทัศนคติของเด็ก ภาพความรุนแรง ความสัมพันธ์ทางเพศ มีอิทธิพลต่อสิ่งที่เด็กเชื่อถือ ยึดเอาเป็นแบบอย่าง เด็กได้เห็นภาพหวาดเสียวในขณะที่เด็กอาจจะยังอยู่ในวัยที่รับเรื่องเหล่านั้นไม่ได้ หรือยังไม่สามารถแยกแยะตรรกตรงได้ว่าสิ่งที่เห็นหรือได้ยินนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

นิตยสาร วารสาร หนังสือ เป็นสื่อที่เด็กสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ในทางกลับกัน ภาพยนตร์หรือละครชีวิตครอบครัวที่ปรากฏทางโทรทัศน์บ่อยครั้งก็ดูดีเกินจริง ชวนให้เด็กชื่นชมเพื่อฝันพอ ๆ กับภาพยนตร์ที่ขายความรุนแรงและเรื่องเพศ

นอกจากนั้น ตัวเอกต่างๆ ในโทรทัศน์ หนังสือ หรือวิดีโอ ส่วนใหญ่ก็มักเป็นบุคคลที่ดูมีความเก่งเกินจริง มีความสามารถในด้านต่างๆ ทุกด้าน เด็กวัยรุ่นมีสภาพธรรมชาติที่สำคัญคือแสวงหาปรัชญาอุดมการณ์ชีวิต เลียนแบบและนับถือผู้ที่ตนชื่นชอบ จึงยึดถือบุคคลเหล่านั้นเป็น

แบบอย่างซึ่งเด็กอาจมีความสามารถไม่เพียงพอ หรือบุคคลเหล่านั้นเป็นเพียงสิ่งที่ผู้สร้างคิดฝันขึ้น ไม่มีบุคคลเช่นนั้นในชีวิตจริง เมื่อเขาไม่สามารถเติบโตไปถึงเป้าหมายที่นี้ฝันวางไว้ จึงทำให้เกิดความสับสนใจจนอาจกลายเป็นเด็กวัยรุ่นที่ต้องใช้กลไกป้องกันตัวมากมาย เพื่อฝัน หรือแสดงออกแปลกๆ เพื่อให้ตนเองได้เป็น“พระเอก” “นางเอก” ตามที่ตนเรียนรู้และเลียนแบบจากสื่อมวลชน ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ในบางกรณีกลายเป็นเด็กแค้นเคียดหรือพฤติกรรมผิดทางเพศอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากปัญหาต่างๆเกี่ยวกับวัยรุ่นดังที่ได้กล่าวมานี้ สามารถนำมาเป็นฐานข้อมูลในการทำ ความเข้าใจวัยรุ่นในเรื่องต่างๆที่เป็นปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาเกี่ยวกับ บุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของเด็กวัยรุ่นต่อไป ที่สำคัญบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นที่ดีนั้น ควรที่จะสะท้อนถึงพฤติกรรมการพูดและการแสดงออก ทางความคิด ทางเชาวน์ปัญญาทั้ง5ด้าน ดังที่ผู้วิจัยจะขอล่าวในหัวข้อต่อไป ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กในช่วง อายุ 13- 15ปี ที่สะท้อนเชาวน์ปัญญา5ด้าน

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะอธิบายถึงลักษณะบุคลิกภาพการสื่อสารของเด็กในช่วงอายุ13-15ปี ที่สะท้อนพฤติกรรมการพูดและการแสดงออก ทางความคิด ทางเชาวน์ปัญญาทั้ง 5 ด้านของ ตนเองรวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเชาวน์ปัญญา5ด้าน ได้แก่

- IQ : Intellectual Quotient หมายถึง
ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เชาวน์ปัญญา
- EQ : Emotional Quotient หมายถึง
ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์
- MQ : Moral Quotient หมายถึง
ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- AQ : Adversity Quotient หมายถึง
ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ
รวมถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- SQ : Spiritual Quotient หมายถึง
ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต
ซึ่งจะก่อให้เกิด อุดมคติและแรงบันดาลใจ

ซึ่งบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ(การพูดและการแสดงออก)ของเด็กไทย ในช่วงอายุ 13-15 ปี ในวัยนี้ควรจะมึลักษณะการสื่อสารที่สามารถถ่ายทอดได้อย่างเป็นระบบ สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้ง การพูดและการแสดงออกทางความคิดทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาว์นปัญญา หรือ

IQ: Intellectual Quotient

เมื่อเด็กเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นนั้น พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กจะสะท้อนถึงความสามารถ ในการเรียนรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลและมีความคิดที่เชื่อมโยงกันมากขึ้น พัฒนาการการเรียนรู้แบบรูปธรรมไปเป็นนามธรรม มีองค์ประกอบย่อยๆของทักษะแต่ละด้านชัดเจน และเป็นวัยที่เด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเต็มตัวและเริ่มจริงจัง มีการเรียนการสอน การวัดผลโดยการสอบ ซึ่งก็ง่ายต่อการทดสอบและการวัดประเมินผลในด้านจิตวิทยาได้ มีนักจิตวิทยาชื่อ Galton ได้พยายามสร้างเครื่องมือชี้วัดด้านสติปัญญา โดยตั้งอยู่บนความเชื่อว่า "สติปัญญา" มีผลต่อการกระทำทุกๆเรื่อง ซึ่งมีการสร้างแบบวัดขึ้นมามากมาย แต่ชุดที่มีการยอมรับและใช้กันมากก็คือแบบวัดเซาว์ปัญญา หรือที่เรียกว่า แบบทดสอบไอคิว (Smith,P.K.,และคณะ.,1998 อ้างถึงใน นิชรา เรื่องดารกานนท์.2547)

นอกจากนี้ยังมีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านที่ยังไม่เห็นด้วยกับกรอบการประเมินความสามารถ ด้วยการวัดไอคิว จึงเกิดแนวคิดเรื่องสติปัญญาใหม่ เช่น Gardner ได้ตั้งทฤษฎี multiple intelligences ซึ่งได้แก่ ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ทักษะด้านดนตรี ทักษะด้านภาษา หรือทฤษฎีของ Sternberg และคณะ ที่เรียกว่า triarchic theory of human intelligence ซึ่งเน้นการคิดประเมินวิเคราะห์ (analytical) ความคิดสร้างสรรค์ (creative) และการแก้ปัญหาในทางปฏิบัติ (practical abilities) (Gardner,H.,1993; Sternberg, R.J.,1993 อ้างถึงใน นิชรา เรื่องดารกานนท์, 2547)

สำหรับเด็กวัยรุ่นไทยโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการสำรวจภาวะสุขภาพคนไทยทั่วประเทศในปี2539-2540 และได้มีการทดสอบสติปัญญาเด็กวัยเรียนจำนวนประมาณ 4,000 คนพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับเซาว์ปัญญาเท่ากับ 91 ซึ่งค่ามาตรฐานที่ควรเป็นคือ 100 (สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. 2541 อ้างถึงใน นิชรา เรื่องดารกานนท์, 2547)

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับสติปัญญาเด็ก มีทั้งพันธุกรรมและปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งการศึกษาในสังคมตะวันตกมีการควบคุมปัจจัยด้านชีวภาพและสภาพแวดล้อมต่างๆได้ดีในระดับหนึ่ง และประชากรในสังคมมีโอกาสการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน พบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรมมีส่วนที่จะกำหนดสติปัญญาของเด็กอย่างน้อยร้อยละ50 (Sameroff, A.J., & Seifer, R.,1983 ; McLoyd,

V.C.,1998 ; Finkel,D.,Pedersen, N.L., McGue,M., McClean,G.E.,1995 ; Greenspan, S.I.,1997 อ้างถึงใน นิชรา เรื่องดารกานนท์, 2547)

ในสังคมไทยแม้ปัจจัยแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมจะลดลงบ้าง เช่น ภาวะทุพโภชนาการ ภาวะภัยรอต่ำตั้งแต่กำเนิด หรือการลดปัจจัยเสี่ยงจากการฝากครรภ์ที่ดี แต่ยังคงมีความแตกต่างกันมากในเรื่องของโอกาสการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับเชาว์ปัญญาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างเด็กที่อยู่ในเมืองกับเด็กที่อยู่ในชนบท (สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.,2541 อ้างถึงใน นิชรา เรื่องดารกานนท์, 2547) จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดและศึกษาว่า เด็กไทยควรมีการเติบโตและพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาให้เพิ่มขึ้นอย่างไรได้บ้าง

การประเมินระดับเชาว์ปัญญาของเด็กไทยในปัจจุบันนั้นยังคงใช้แบบทดสอบของประเทศทางตะวันตก โดยมีการดัดแปลงบ้างเพียงเล็กน้อย ซึ่งถ้าต้องการวัดระดับความสามารถทางเชาว์ปัญญา ทันสมัย เหมาะสมที่จะนำมาใช้ได้ดีในวัฒนธรรมที่ต่างกันก็ต้องมีการพัฒนาแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาสำหรับเด็กไทย ซึ่งจากงานวิจัยของ นิชรา เรื่องดารกานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง “พัฒนาการเชาว์ปัญญาของเด็กไทย” ได้ประเมินสติปัญญาของเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น โดยทดสอบความรู้ทางด้านภาษาโดยมีการศึกษาพบว่าทักษะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา โดยเฉพาะการอ่าน (Katz, W.F., Curtiss,S.,& Tallal, P.,1992 ; Jaffe,J.,Pringle,G.F.,& Anderson, S.W.,1985 อ้างถึงใน นิชรา เรื่องดารกานนท์.2547) นอกจากนี้ ผลการประเมินเชาว์ปัญญาในกลุ่มวัยรุ่น มีเชาว์ปัญญาใกล้เคียงกับกลุ่มวัยเรียน แต่เด็กวัยรุ่นมีระดับเชาว์ปัญญาต่ำกว่าเด็กวัยเรียนเล็กน้อย เมื่อนำปัจจัยด้านอายุมาวิเคราะห์ร่วมกับระดับเชาว์ปัญญา พบว่า อายุที่มากขึ้นมีผลต่อระดับเชาว์ปัญญาที่ลดลง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านการศึกษา เพราะเด็กไทยจำนวนมากโดยเฉพาะในกลุ่มนอกเขตเทศบาลจะหยุดเรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เด็กวัยรุ่นไทยเขตกรุงเทพมหานครมีระดับเชาว์ปัญญาเฉลี่ยสูงสุด และถ้าเทียบเป็นภาคตัดเด็กในเขตกรุงเทพมหานครไปพบว่าเด็กวัยรุ่นภาคใต้มีระดับเชาว์ปัญญาเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือภาคกลาง

2. ระดับความสามารถการควบคุมอารมณ์ เชาว์ปัญญา หรือ

EQ: Emotional Quotient

นอกจากความฉลาดทางด้านสติปัญญาแล้วสิ่งที่สำคัญ อีกสิ่งที่สามารถทำให้เด็กวัยนี้มีพฤติกรรมที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนั้นๆ ได้ รู้จักควบคุมความรู้สึกตนเองได้ ก็คือ ความฉลาดทางด้านอารมณ์ หรือที่เรียกว่า EQ เพราะการที่เด็กจะเก่ง มีปัญญาดี ประสบความสำเร็จในการเรียนและเรื่องต่างๆได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเก่งเพียงอย่างเดียวแต่ยังขึ้นอยู่กับ

ความสามารถในการพัฒนาควบคุมอารมณ์ของตนให้ได้ด้วย ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา สร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัยได้อีกด้วย

Howard Gardner ได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การรับรู้และการตอบสนองทางอารมณ์แก่ตนเองและผู้อื่น (Gardner, 1993 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547)

Peter Salovey ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 5 ประการ คือ รู้จักอารมณ์ตนเอง การจัดการกับอารมณ์ การสร้างแรงจูงใจ การรู้จักอารมณ์ผู้อื่น และการจัดการกับสัมพันธภาพ ซึ่งบุคคลใช้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะการปรับตัว (Salovey & Meyer, 1998 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์)

Goleman ได้ให้ความหมายของอารมณ์ไว้ว่า “เป็นความรู้สึกที่ประกอบจากความคิดเห็นเฉพาะตน เป็นภาวะทางจิตใจและชีววิทยา เป็นวิสัย แนวโน้มที่จะแสดงออก และความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และของผู้อื่นเพื่อการสร้างแรงจูงใจในตัวเอง บริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของตน และอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่างๆ ได้” (Goleman, 1996-1998 อ้างถึงใน ภัสสรา แสงมาลี, 2549)

Bar-On ได้กล่าวถึง non cognitive intelligence ว่ามีองค์ประกอบ 5 หลัก คือ การตระหนักรู้ในตนเอง การเรียกร่องสิทธิ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรับรู้ความจริง การควบคุมอารมณ์ ส่วนองค์ประกอบเสริมได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม การพึ่งพาตนเอง ความยืดหยุ่น การมองโลกในแง่ดี ความอดทนต่อความเครียด และองค์ประกอบของผลลัพธ์คือ การแก้ปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล self-actualization และความสุข นอกจากนี้ Bar-On ยังได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ว่าเป็นองค์ประกอบของความสามารถส่วนบุคคลด้านอารมณ์และด้านสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี (Bar-On, 2000 ; วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542 อ้างถึงใน ภัสสรา แสงมาลี, 2549)

Mayer and Salovey (1997) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ คือ เป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมินและแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม เข้าถึงหรือสร้างความรู้สึกที่ดีที่เกื้อกูลความคิดได้ เข้าใจอารมณ์และกระบวนการของอารมณ์ได้ดี คิดใคร่ครวญ และควบคุมภาวะอารมณ์ได้ดีในทางสุขภาพจิตและเชาว์ปัญญา (ภัสสรา แสงมาลี, 2549)

Eisenberg ได้ศึกษาด้านอารมณ์สังคมเด็ก ใน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะอารมณ์ (รวมถึงอารมณ์ทางด้านลบ) พฤติกรรมทางสังคม และการควบคุมตนเอง (ควบคุมอารมณ์และสถานการณ์ที่เครียด) ทั้งสามส่วนนี้จะมีความเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ความเห็นอกเห็นใจยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในสังคม (Eisenberg et al, 1995; 1997 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547)

Shaprio กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูที่จะมีผลให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะต้องสนับสนุนให้เด็กรับรู้อารมณ์ของตนเองร่วมกับ การอบรมเลี้ยงดูในการตอบสนองทางอารมณ์ต่อเด็กด้วย (affirmative caring discipline) นั่นคือ การเลี้ยงดูที่พุ่มพักที่ทำให้ตัวตนของเด็กมั่นคง โดยให้ความสำคัญต่อเด็กในการปรับประคับประคองทางอารมณ์ต่อเด็กอย่างเหมาะสม ซึ่งความสามารถของพ่อแม่ในการตอบสนองปฏิกิริยาทางอารมณ์ของเด็กจะมีความสัมพันธ์กับการแสดงอารมณ์ทางบวกของเด็กอย่างเหมาะสมด้วย (Shaprio, 1998; วิชาสลักษณ์, 2543 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547)

นอกจากนี้จากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทย อายุ 6-12 ปี โดย ภัศรา แสงมาลี (2549) ยังได้กล่าวเกี่ยวกับ ทฤษฎี เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

Goleman (1995) ได้ให้องค์ประกอบโดยการปรับปรุงงานจากแนวคิดเดิมของ Mayer และ Salovey คือ

1. การรู้จักอารมณ์ตนเอง (Self awareness) เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจ ความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนได้ตามความเป็นจริง

2. การบริหารจัดการอารมณ์ของตน (Manage emotion) เป็นความสามารถที่จะควบคุมจัดการความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและชาญฉลาด

3. การจูงใจตนเอง (Motivating Oneself / Innovate inspiration) หมายถึง ความสามารถในการอดทนรอคอยเพื่อความสำเร็จ ผลักดันตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยกระทำในสิ่งที่ดี มองโลกในแง่ดี

4. การตระหนักรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in others / Listen with head and heart) หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

5. ความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Handling Relationships / Enhance social skill) หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีสัมพันธภาพอันดี

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Bar-on (1992 อ้างในวีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน 15 คุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ความสามารถภายในตน ซึ่งเป็นความสามารถที่มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้
  - 1.1 ความสามารถในการเข้าใจภาวะอารมณ์ของตน
  - 1.2 มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตน
  - 1.3 การตระหนักรู้งาน คือ มีสติ
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่
  - 2.1 ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
  - 2.2 มีน้ำใจ เอื้ออาทร ห่วงใยผู้อื่น
  - 2.3 ตระหนักรู้เท่าทัน ในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น
3. ความสามารถในการปรับตัว ประกอบด้วย
  - 3.1 ความสามารถในการตรวจสอบความรู้สึกของตน
  - 3.2 เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ และสามารถตีความได้ถูกต้อง ตรงความเป็นจริง
  - 3.3 มีความยืดหยุ่น ในความคิดและความรู้สึกของตนเป็นอย่างดี
  - 3.4 มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี
4. มียุทธวิธีในการจัดการกับความเครียด ประกอบด้วย
  - 4.1 การจัดการกับความเครียด บริหารความเครียด
  - 4.2 ควบคุมอารมณ์ได้อย่างดีแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
5. การจูงใจตนเอง และสภาวะทางอารมณ์ ได้แก่
  - 5.1 การมองโลกในแง่ดี
  - 5.2 การแสดงออกและมีความรู้สึกที่เป็นสุขที่สามารถสังเกตเห็นได้
  - 5.3 สร้างความสนุกสนานให้เกิดแก่ตนเองและผู้อื่น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความฉลาดและความสามารถทางสมองอย่างหนึ่ง (จอม ชุมช่วย, 2540 อ้างถึงใน ภัสสรุา แสงมาลี, 2549) การที่คนเราจะมี ความฉลาดทางอารมณ์ มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก คือ

1. พันธุกรรมหรือพันธุกรรม ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้มนุษย์มีพื้นฐานอารมณ์ที่แตกต่างกันไป เช่น ในขณะที่แม่ตั้งครรภ์แล้วเกิดความเครียด อาจส่งผลกระทบต่อลูกทำให้เป็นเด็กอารมณ์ไม่ดี ซึมโหม ส่วนแม่ที่ตั้งครรภ์แล้วมีอารมณ์ดีก็จะทำให้ลูกเป็นเด็กเลี้ยงง่าย ร่าเริง
2. สภาพแวดล้อม และการอบรมเลี้ยงดู พันธุกรรมที่ถูกกำหนดโดยพันธุกรรม เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เราจึงควรเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูและการสอนทักษะทางอารมณ์ในลักษณะที่เหมาะสมกับเด็ก จะช่วย

พัฒนาและควบคุมพื้นฐานอารมณ์ด้านลบได้ ขณะเดียวกันก็สามารถส่งเสริมพื้นฐานอารมณ์ทางบวกให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์ไม่ดีนั้น เมื่อไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เข้าใจอาจทำให้อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านั้นเกิดมากขึ้นจนฝังรากลึก ไร้การควบคุม กลายเป็นปัญหาทั้งต่อตนเองและสังคม (ภัสสรา แสงมาลี, 2549)

3. ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม หรือ

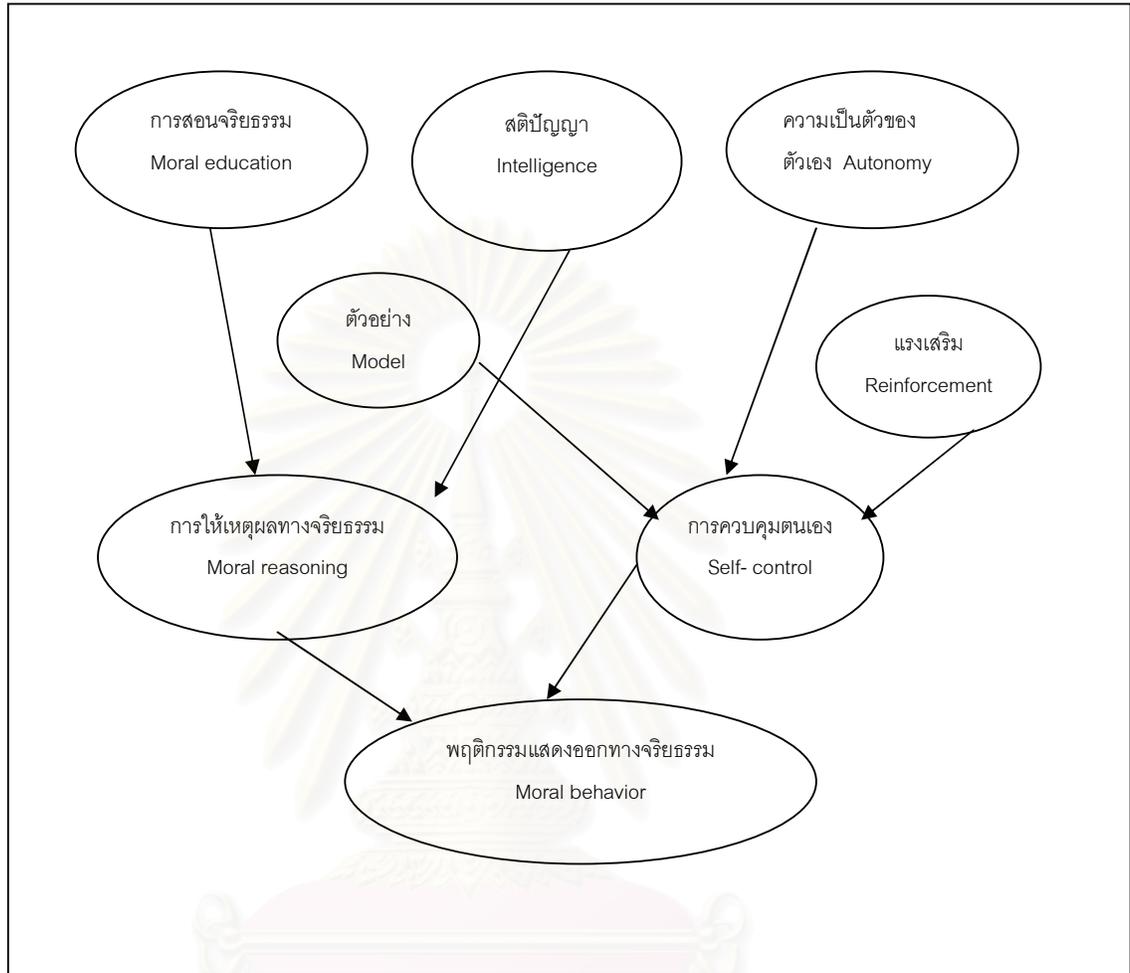
MQ: Moral Quotient

การที่เด็กจะเก่งและฉลาดในด้านต่างๆที่กล่าวมาแล้วนั้น ความฉลาดทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม หรือ MQ ก็เป็นสิ่งสำคัญมากเช่นกัน การที่จะเป็นเด็กเก่งนั้นต้องควบคู่กับความดี มีคุณธรรมจริยธรรมด้วย

การส่งเสริมให้เด็กมีจริยธรรมที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์หลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน ผู้เลี้ยงดูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก จะต้องให้ความรักและฝึกระเบียบวินัยแก่เด็ก เด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่นจากผู้เลี้ยงดูจะมีพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมดีกว่าเด็กที่ขาดความรักและการเอาใจใส่ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ควรสอนเด็กด้วยเหตุผล อธิบายสิ่งต่างๆด้วยเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้องประกอบกับคุณธรรมจริยธรรมของบรรทัดฐานค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ส่วนบุคคลที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูหรือการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) แตกต่างกันไป ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ก็จะแตกต่างกันไปด้วย ไม่ควรบังคับควบคุมเด็กตลอดเวลา ควรให้เด็กได้มีโอกาสฝึกการควบคุมตัวเอง (Self control) โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นควรปล่อยให้เริ่มรับผิดชอบตนเองทีละน้อยๆ และค่อยๆเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตามวัย นอกจากนี้ในครอบครัวแล้วโรงเรียนก็มีส่วนอย่างมากในการพัฒนา จริยธรรมของเด็ก ซึ่งก็คล้ายกับพ่อแม่ คือ ครู ต้องมีพื้นฐานที่รัก เข้าใจ และยอมรับเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความสม่ำเสมอในการฝึกฝนจริยธรรม การช่วยเหลือตนเอง การควบคุมตนเองของเด็ก พุดคุยถึงเหตุผล เป็นประชาธิปไตยแก่เด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547; เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2549; ภัสสรา แสงมาลี, 2549)

พัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมหรืออาจเรียกได้ว่าความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Intelligence Quotient : MQ) ซึ่งประกอบด้วย 3 ประการ spiritual civilization (ETHICS) หมายถึง การที่บุคคลสามารถพูดหรือเดินในบริเวณกว้างถึงความดีและความซื่ออย่างชัดเจน ตนเองและผู้อื่นเชื่อถือ ยอมรับ (integrity) หมายถึงคุณสมบัติของบุคคลที่บกพร่องน้อยที่สุด เช่น ซื่อสัตย์ upright ness sincere ทำให้คนรอบข้างเคารพและศรัทธา ดังนั้นคนที่มีลักษณะคุณธรรมสูงจะมีลักษณะที่ควบคุมตนเองไม่ให้เกิดการทำผิด นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดองค์ประกอบ

ด้านจริยธรรม ไว้ดังนี้ คือ ความซื่อสัตย์ ละอายต่อบาป ด้านการประหยัดอคตธรรมและสามารถอธิบายได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (Sammapan, 2002 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547)

แผนภูมิ แสดงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมแสดงออกทางจริยธรรม

(Sammapan, 2002 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547)

นอกจากนี้จากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรมของเด็กไทย อายุ 6-12 ปี โดย ภัสสรา แสงมาลี (2549) ยังได้กล่าวเกี่ยวกับทฤษฎี เรื่องความสามารถทางคุณธรรมและจริยธรรมไว้ดังนี้

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กถูกควบคุมให้แสดงออกในทิศทางที่ถูกที่ควรตามค่านิยมของสังคม การพัฒนาที่ถูกที่ควรนี้ เราเรียกได้ว่าเป็นพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของกระบวนการทางปัญญากับการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งนักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันออกไป อาจสรุปได้ดังนี้

นักจิตวิทยาวิเคราะห์เชื่อว่าจริยธรรมคือ สิ่งที่ได้รับการปลูกฝังขัดเกลา กระบวนการขัดเกลานั้นอยู่ในรูปของการเลียนแบบ (Identification) ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะปรับตัวตามมาตรฐานพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในสังคม

นักจิตวิทยาปัญญานิยมเชื่อว่าจริยธรรม คือกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดควบคู่กับสติปัญญาของมนุษย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม

นักจิตวิทยาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่าจริยธรรม หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ให้เข้ากับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานความประพฤติได้ถูกต้องหรือดีงามที่กำหนดโดยสังคม

ดังนั้นคุณธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน เพราะคุณธรรมเป็นหลักแห่งความประพฤติตนให้อยู่ในกรอบความดี มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้บุคคลนั้นประพฤติ ปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องและดีงาม

องค์ประกอบคุณธรรมและจริยธรรม

พัฒนาการทางด้านศีลธรรมจรรยาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก ซึ่ง Piaget (1965) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาและแบ่งระยะพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาเป็น 4 ขั้นใหญ่ๆ ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Pre – moral stage) ในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต เด็กยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของสังคม และไม่รู้วาระเบียบหรือกฎต่างๆ มีไว้เพื่ออะไร หรือรู้ก็น้อยมาก เด็กวัยนี้จะเล่นโดยไม่คำนึงถึงกฎกติกาใดๆ อย่างไรก็ตาม เพียงแค่เชื่อว่าแนวคิดที่ว่าอะไรผิดอะไรถูก ได้รับการเริ่มฝังรากมาบ้างตั้งแต่วัยทารก (Kuhmerker, 1976 อ้างถึงในภัสสรฯ แสงมาลี, 2549)

2. ขั้นรู้ความหมายของจริยธรรม (Moral realism) เป็นการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในช่วงอายุ 5 ถึง 7 ปี ขั้นตอนนี้หรืออาจเรียกว่า Stage of Heteronomous Morality (ขั้นยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบหรือคำสั่งจากผู้มีอำนาจเหนือตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่และครู) การที่เด็กจะตัดสินใจว่าอะไรผิดมากหรือน้อย จะถือเอาขนาดของความเสียหายที่เด็กได้ทำไป คือ ทำของเสียหายมากก็ผิดมาก ทำของเสียหายน้อยก็ผิดน้อย ส่วนในเรื่องของเจตนาจะทำผิดหรือไม่ได้เจตนา นั้นเด็กไม่คำนึงถึง ในวัยนี้เด็กจะมีความเชื่อว่ากฎเกณฑ์หรือระเบียบต่างๆ เกิดจากบิดามารดา หรือครู รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

3. ขั้นระยะช่วงต่อระหว่าง ขั้นที่ 2 และ ขั้นที่ 4 (Transitional stage) เป็นการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในช่วงอายุ 7 ถึง 9 ปี โดยประมาณ เด็กในวัยนี้จะมีการเล่นกับเพื่อน คบเพื่อน และผูกความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น ใกล้ชิดกับเพื่อนมากขึ้น เด็กเริ่มมีการให้และรับระหว่างกัน และกัน เด็กในวัยนี้จะรู้ว่าการทำผิดจะต้องได้รับโทษเป็นการตอบแทน และขั้นตอนนี้จะเป็นช่วงวัยที่เด็กเริ่มคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น คือไม่ได้คิดถึงความเห็นของตนฝ่ายเดียว

4. ขั้นพิจารณาจริยธรรมจากความเกี้ยวโยง (Stage of moral relativism) เป็นขั้นพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กอายุประมาณ 10 ถึง 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มพัฒนาจริยธรรมขั้นสูงระดับมีความคิดว่าอะไรผิดอะไรถูกโดยใช้เหตุผล โดยคำนึงถึงความยุติธรรมในความคิดอ่านของเขา เด็กมีเพื่อนมากขึ้นและสังคมกับเพื่อนมากขึ้น เด็กเริ่มมีกฎเกณฑ์ มีความคิดของตัวเอง หรือยึดหลักแห่งตน (Autonomous moral thinking) เด็กจะพิจารณาจากผลที่เกิดจากการกระทำด้วย เด็กโตจะตัดสินใจผิดถูกจากสถานการณ์และความเกี้ยวโยงของสถานการณ์หรือความเกี้ยวโยงของเหตุการณ์นั้นกับบุคคล เด็กวัยนี้ยังเชื่อว่าการกระทำต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้บ้าง ตามแต่สถานการณ์และการยอมรับหรือการตกลงกันในกลุ่มกับเพื่อนๆ เช่น ในการเล่นเกม เป็นต้น ในเรื่องเกี่ยวกับกฎระเบียบ เด็กถือว่าเป็นผลผลิตของการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในสังคมจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้

เพียเจที่ได้สรุปว่า เมื่อเด็กเจริญเติบโตมีอายุมากขึ้น จะมีความคิดอ่านในเรื่อง จริยธรรมอย่างมีเหตุผลยิ่งขึ้น เด็กจะมีความคิดอ่านในเรื่องจริยธรรม มีเหตุผลลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งเรียกว่า Autonomous thinking คือ เด็กเริ่มมีเหตุผลของตัวเองโดยเชื่อมโยงกับเรื่อง หรือปัจจัยอื่นๆ และที่สำคัญยังโยงเกี่ยวกับความคิดเห็นของเพื่อนๆ ของเขาด้วยการที่เปิดใจ การให้เด็กได้เล่นด้วยกันแบบร่วมมือซึ่งกันและกัน (cooperation) จะทำให้มีการพัฒนาจริยธรรมดียิ่งขึ้นและมี Autonomous thinking มากขึ้น (ภัสสรฯ แสงมาลี, 2549)

นักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมหลายท่านเชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมเกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยมีแรงจูงใจพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีววิทยา การแสวงหารางวัลตลอดจนการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และมนุษย์จะมีปทัสฐาน (Norm) ของจริยธรรมตามโครงสร้างทางสังคมที่มนุษย์อยู่นั่นเอง (Sears, Hoffman, Bandura and Walters; พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547 อ้างถึงในภัสสรฯ แสงมาลี) รวมถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรม ได้แก่ ตัวเสริมแรงทางบวกและทางลบ ตัวแบบพฤติกรรมที่มีอิทธิพล เช่น บิดามารดา หรือผู้ที่มีอิทธิพลต่อสังคมนั้นๆ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาทางคุณธรรมและจริยธรรม

ลักษณะจริยธรรมของเด็กจะพัฒนาได้จะต้องประกอบด้วยพื้นฐานต่อไปนี้

1. พื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวเด็กเองคือเด็กจะต้องมีสุขภาพที่แข็งแรง ความแข็งแรงจะช่วยให้เด็กทนต่อสิ่งเข้ายวดยานยั่วได้ดีกว่าการที่ร่างกายอ่อนแอเป็นโรคเรื้อรัง นอกจากสุขภาพแข็งแรงแล้วเด็กจะต้องมีความมั่นคงทางอารมณ์รู้สึกว่าเป็นที่รักที่ต้องการของบิดามารดาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมครอบครัวและมีความผูกพันกับครอบครัว

2. พื้นฐานที่เกี่ยวกับบิดามารดา คือ ทศนคติของบิดามารดาและความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาถูกต้องเป็นไปในทางที่ทำให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างรักใคร่อบอุ่นและมีความสัมพันธ์ทางใจใกล้ชิดกับเด็ก รวมทั้งบิดามารดาต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกได้ด้วย

3. พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนคือโรงเรียนจะต้องจัดหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทัศนคติที่ดีงามและการฝึกปฏิบัติสิ่งที่ดีควรกระทำของนักเรียนครูและเพื่อนจะต้องมีทัศนคติและความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทำนองเข้าใจและยอมรับเด็ก รวมทั้งต่างก็เป็นแบบอย่างอันดีแก่เด็กในเรื่องของการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ครูยังต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กด้วย

4. พื้นฐานเกี่ยวข้องกับสังคมทั่วไป คือ สภาพสังคมทั่วไปจะต้องไม่ยั่วยู่ให้เด็กมีความลุ่มหลงในสิ่งที่ไม่ดีงาม ตรงกันข้ามสังคมจะต้องสร้างแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กและมีบรรยากาศที่สอดคล้องกับแนวการปลูกฝังจริยธรรมของครอบครัวและโรงเรียน

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ถือว่ามิใช่ผลและเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของวัยรุ่นยุคปัจจุบันดังนี้ (ธีระพร กุลนันทน์, 2544; ธีระพร อูวรรณโน, 2544 อ้างถึงในภัสสรฯ แสงมาลี, 2549)

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก หมายถึง ปัจจัยที่เป็นลักษณะของเด็กเอง ปัจจัยเหล่านี้รวมถึงอายุ เพศ สติปัญญา ความรู้สึก และลักษณะทางจิต

2. ปัจจัยทางบ้าน

บิดามารดาและผู้ปกครอง เป็นครูสอนจริยธรรมคนแรกของเด็ก วิธีการฝึกวินัยที่บิดามารดาใช้กับเด็กจะมีผลกับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กไปชั่วชีวิต

3. ปัจจัยทางโรงเรียน

ครูเป็นแม่พิมพ์และเป็นผู้รับภาระในการสอนจริยธรรมให้กับเด็กควบคู่ไปกับการสอนของบิดามารดา และครูเป็นผู้ถ่ายทอดจริยธรรมให้กับอนาคตของชาติ

4. สื่อมวลชนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม

โดยเฉพาะโทรทัศน์ นับว่าเป็นแหล่งการถ่ายทอดทางสังคมแหล่งใหม่ และเป็นครูสอนจริยธรรมคนใหม่ให้กับเด็ก ในเนื้อหาทั้งทางตรงและแฝงเร้นมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กทั้งทางดีและไม่ดี

พัฒนาการด้านเหตุผลเรื่องความดี – ชั่ว หรือศีลธรรมจรรยา

ความเข้าใจและการปฏิบัติในเรื่องความดี-ชั่ว เป็นเครื่องหมายหนึ่งที่ชี้ความเป็นมนุษย์ที่แตกต่างจากสัตว์โลกชนิดอื่นๆ นอกจากนั้นในระยะเวลาวัยรุ่นยังเป็นระยะที่เด็กกำลังสร้างรูปแบบของค่านิยม เรื่องศีลธรรมจรรยาเฉพาะตนและของสังคม จึงจะกล่าวถึงเรื่องพัฒนาการด้านเหตุผลเรื่องดี-ชั่ว หรือศีลธรรมจรรยา (moral reasoning) นี้โดยนำทฤษฎีพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาของ Kohlberg มาอภิปรายตามสมควร (ดูตามตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 : ขั้นตอนพัฒนาการด้านศีลธรรมจรรยาของ Kohlberg (จาก Gormly & Brodzinsky 1989:243 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549)

ขั้นตอนพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาของ Kohlberg

ขั้นตอนที่ 1 (อายุประมาณ 4 - 10)	ก่อนการมีศีลธรรมจรรยาตามขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม (preconventional morality) ขั้นที่ 1 - เชื่อฟัง ทำตามกฎเกณฑ์เพราะกลัวถูกทำโทษ ขั้นที่ 2 - ทำตามกฎเกณฑ์เพื่อหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือได้รับการแลกเปลี่ยนที่สมน้ำสมเนื้อ
ขั้นตอนที่ 2 (วัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่)	ขั้นมีศีลธรรมจรรยาตามขนบธรรมเนียมประเพณี (Conventional morality) ขั้นที่ 3 - ทำตามศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี เพราะอยากเป็นเด็กดี หรืออยากได้รับความนิยมนิยมชื่น ขั้นที่ 4 - ทำตามกฎระเบียบของสังคมเพื่อให้สังคมมีความเป็นปกติสุข
ขั้นตอนที่ 3 (วัยผู้ใหญ่)	ขั้นหลังมีศีลธรรมจรรยาตามขนบธรรมเนียมประเพณี (postconventional morality) ขั้นที่ 5 - ตระหนักว่ากฎระเบียบประเพณีนิยมขึ้นกับกลุ่มที่ตั้ง สิ่งเหล่านี้ขึ้นมา และยินดีที่จะปฏิบัติตาม ขั้นที่ 6 - เข้าใจและทำตามกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมที่เป็นสากล เช่น ไม่ลักขโมยของที่เจ้าของเขา ไม่ให้เลือกศีลธรรม ค่านิยม เพื่อปฏิบัติตามที่ตนเห็นเหมาะสม

Kohlberg อธิบายว่าขั้นตอนพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาของเขามีความเป็นสากลในด้านขั้นตอน แต่ต่างไปในด้านระยะอายุและรูปแบบของศีลธรรมจรรยาอยู่บ้าง ขั้นตอนที่ 1 อยู่ในระยะวัยเด็กตอนต้นและตอนกลาง ขั้นตอนที่ 3 และ 4 อยู่ในระยะวัยรุ่น วัยรุ่นและผู้ใหญ่ส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาถึงขั้น 3 และ 4 กล่าวคือการเลือกกฎระเบียบและศีลธรรมจรรยาที่นั้นเกิดจากความต้องการความรักและความเอื้ออาทรจากผู้อื่น หรือทำตามกฎหมายบังคับ เด็กวัยรุ่นตอนปลายบางคนพัฒนาศีลธรรมจรรยาก้าวหน้าไปอีก 1 ขั้น โดยการแสวงหาเหตุผลแห่งกฎเกณฑ์ ทางสังคมและกฎระเบียบทางจรรยาประเพณี และอาจยกเลิกไม่ทำตามกฎเกณฑ์ประเพณีนิยม ค่านิยมทางศีลธรรมจรรยาที่ตนเห็นว่าไม่มีเหตุผล หรือล้าสมัย ถ้าหากบุคคลใดๆ ได้พัฒนาทางศีลธรรมจรรยาถึงขั้นที่ 6 เขาจะแสวงหาเหตุผลในเรื่องความยุติธรรม สิทธิและความเสมอภาค นับถือความเป็นมนุษย์ของบุคคลและเขาจะเลือกทำตามเหตุผลทางนามธรรมเหล่านี้ที่ถูกต้องเหมาะสมมีค่า

ทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีพัฒนาการทางศีลธรรมจรรยาในระดับที่แตกต่างกัน บางคนแม้เป็นผู้ใหญ่แล้วก็พัฒนาได้เพียงระดับที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 เท่านั้น ในขณะที่เด็กวัยรุ่นหลายคนอาจพัฒนาไปได้ถึงขั้นที่ 5 ในขั้นตอนที่ 3 (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549)

4. ระดับความสามารถทางการแก้ปัญหาหรือ

AQ: Adversity Quotient

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นรากฐานและแรงผลักดันที่สำคัญอย่างยิ่งในพัฒนาการการสื่อสารและการแสดงออกของเด็ก (ประมวล คิดคินสัน, 2524: 86อ้างถึงในชวลลวรรณ เวชชธรรม, 2549) การที่เด็กมองเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจะนำไปสู่ความเชื่อในความสามารถและศักยภาพของตน มีความอดทนที่จะต่อสู้กับปัญหาต่างๆที่เรียกว่า “ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค” (Adversity Quotient หรือ AQ) อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของเส้นทางสู่ความสำเร็จ

นอกจากนี้ ในทางพระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองที่นำไปสู่หนทางเอาชนะอุปสรรคว่า การพัฒนาตนเองของบุคคลนั้น เป็นการพัฒนาความสามารถทางการแก้ปัญหาในการดับทุกข์ การบรรลุถึงอิสรภาพ การที่จะกระทำได้อีกคือ เมื่อมีความเชื่อในศักยภาพของตนเป็นพื้นฐาน และปฏิบัติตามวิธีแก้ปัญหา เพราะการพัฒนาตนก็คือการพัฒนาปัญญาให้มีความรู้ความเข้าใจเหตุของปัจจัยของกระบวนการแห่งเหตุผลที่มีในธรรมชาติแล้วเอาความรู้ที่นั้นมาใช้ประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญในการมุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งบุคคลต้องมีความอดทน ความเป็นนักสู้ และสามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส รวมถึงการเพิ่มศักยภาพของบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรค สามารถพิชิตกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (อนันต์ ดุลยพีรดิศ, 2547 อ้างถึงใน ขชลวรรณ เวชชธรรม, 2549) มีการรับรู้ว่าตนเองสามารถควบคุมหรือจัดการกับปัญหา อุปสรรค ความล้มเหลวหรือสถานการณ์อันเลวร้ายได้ เชื่อในความสามารถของตน สามารถฟื้นคืนพลัง (resilience) ได้อย่างรวดเร็วเมื่อตกอยู่ในสภาวะที่ยากลำบาก มองว่าปัญหา อุปสรรค หรือความล้มเหลวเป็นสิ่งที่อยู่ได้ไม่นาน โดยลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาและเพื่อการสังเกตบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของเด็กอายุ 13- 15 ปี มีดังต่อไปนี้

1. มีการจัดการควบคุมและคิดในทางบวกต่อตนเอง (Control) โดยแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถควบคุมสติได้เมื่อเจอสถานการณ์คับขัน
2. สามารถค้นหาสาเหตุของอุปสรรคที่ต้องเผชิญได้ รวมถึงแสดงความรับผิดชอบและพยายามแก้ไขอุปสรรค (Origin & Ownership)
3. มีการรับรู้การแผ่ขยาย และอดทนต่ออุปสรรค (Reach) โดยสามารถอดทนรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้
4. การรับรู้ความคงทนของอุปสรรคว่าเป็นเรื่องชั่วคราว (Endurance) มีทัศนคติต่ออุปสรรคว่าเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ และสามารถพาตนเองผ่านพ้นช่วงเวลาของอุปสรรคได้โดยไม่กระทบส่วนอื่นของชีวิต

5. ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ และความภาคภูมิใจในตนเอง หรือ SQ: Spiritual Quotient

สิ่งที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ คือ “การยกระดับจิตสำนึก” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการฝึกจิตในการรับรู้คุณค่าของตน และการพัฒนาจิตให้สูงขึ้นซึ่งเป็นอำนาจภายในตัวตน เป็นการบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริง รวมถึงการสื่อสารกับตนในด้านการสร้างคุณค่าในตนเองซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกที่เรียกว่า “การพัฒนาเสริมสร้างเขาวนจิตใจ” (Spiritual Quotient หรือ SQ)

การสร้างเขาวนจิตใจ (SQ) ให้ความสำคัญในเรื่องของการเห็นคุณค่าในตนเองและการสื่อสารกับตนเองเพื่อการรับรู้ตนเอง โดยสามารถสะท้อนออกมาในรูปแบบของบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของบุคคล ซึ่งสามารถระบุได้ถึงความรู้สึกภายในของบุคคลนั้นๆ และในการเห็นคุณค่าตนเองนั้นจะนำไปสู่ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกที่จะรักและเห็น

คุณค่าของผู้อื่น มีความเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนความเชื่อมั่น และมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้า มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดั่งงามให้แก่ตนเอง ครอบครัวยุ และสังคม (Janice, 2006; Khanna, 2006 อ้างถึงใน ขชลวรรณ เวชชธรรม, 2549)

แนวคิดเรื่องการสร้างคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การเป็นผู้ที่ยอมรับตนเอง ยกย่อง เคารพ ศรัทธา และรักตนเอง สามารถประเมินตนเองในเรื่องความสามารถและการแสดงออก เชื่อมมั่นในตนเองว่ามีคุณค่าและความหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง มีความพึงพอใจ ภาคภูมิใจในตนเอง และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2534; Coopersmith, 1984; Lawrence, 1987 อ้างถึงใน

ขชลวรรณ เวชชธรรม, 2549) โดยลักษณะของผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา และเพื่อการสังเกตบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของเด็กอายุ 13 – 15 ปี มีดังต่อไปนี้

1. กล้าพูด กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในตนเอง
2. มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง แสดงถึงความภาคภูมิใจ และเป็นตัวของตัวเอง
3. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น
4. เปิดกว้าง เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

จากทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะดังที่กล่าวข้างต้นทั้ง3หัวข้อนั้น ล้วนแต่มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน โดยข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ในการที่จะเป็นฐานข้อมูลสำหรับการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (13-15 ปี) ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการอภิปราย และสรุปผล จากผลการวิจัยที่ได้ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (13 – 15 ปี)” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยอาศัยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินบุคลิกภาพบุคลิกภาพการพูดการแสดงออก ในการเก็บข้อมูล การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี” จะเก็บข้อมูลจาก เด็กที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก(Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) หลักสูตร ESP for Teenagers (M.1– M.3) ที่จัดขึ้นโดยภาควิชาวาทวิทยาฯ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันเสาร์-อาทิตย์ ที่20-21 ตุลาคม 2550 ถึง วันเสาร์-อาทิตย์ ที่22-23 ธันวาคม 2550 รวม 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 68 คน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กไทยอายุ13-15 ปีหรือกำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Judgmental or Purposive Sampling) จำนวน 52 คน ที่เข้าร่วมโครงการการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) หลักสูตร ESP for Teenagers (M.1 – M.3) สามารถแสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังตารางที่ 3.2.1

ตารางที่ 3.2.1 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง (n = 52)	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	23	44.23
หญิง	29	55.77
รวม	52	100.0
อายุ		
13 ปี	21	40.38
14 ปี	28	53.85
15 ปี	3	5.77
รวม	52	100.0
ชั้นเรียน		
ม.1	7	13.46
ม.2	24	46.15
ม.3	21	40.39
รวม	52	100.0

จากตารางที่ 3.2.1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปีกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นเพศชาย 23 คน (ร้อยละ 44.23) เพศหญิง 29 คน (ร้อยละ 55.77) กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 14 ปีมีมากที่สุดจำนวน 28 คน (ร้อยละ 53.85) รองลงมาคือ อายุ 13 ปี จำนวน 21 คน (ร้อยละ 40.38) และน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 15 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 5.77) ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างที่มาเข้าร่วมโครงการมากที่สุดคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 คน (ร้อยละ 46.15) รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 21 คน (ร้อยละ 40.39) และน้อยที่สุด คือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 คน (ร้อยละ 13.49) ตามลำดับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. มีอายุ 13 – 15 ปี
2. กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1– 3)
3. เข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 7 สัปดาห์ จากทั้งหมด 10 สัปดาห์

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงคัดเลือกเฉพาะเด็กนักเรียนที่มีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 52 คน สามารถแสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 3.2.2

ตารางที่ 3.2.2 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตามเพศ ระดับชั้นเรียน และอายุ

รายละเอียด	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ระดับชั้นเรียน			
ม.1	4 (57.1%)	3 (42.9%)	7 (100.0%)
ม.2	10 (41.7%)	14 (58.3%)	24 (100.0%)
ม.3	9 (42.9%)	12 (57.1%)	21 (100.0%)
รวม	23 (44.2%)	29 (55.8%)	52 (100.0%)
อายุ			
13 ปี	11 (52.4%)	10 (47.6%)	21(100.0%)
14 ปี	10 (35.7%)	18(64.3%)	28(100.0%)
15 ปี	2 (66.7%)	1(33.3%)	3(100.0%)
รวม	23 (44.2%)	29 (55.8%)	52 (100.0%)

จากตาราง 3.2.2 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่เข้าอบรมในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพ การพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (13-15 ปี) จำนวน 52 คน เป็นนักเรียนชายทั้งหมด 23 คน เป็นนักเรียนหญิงทั้งหมด 29 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้น ม. 1 จำนวน 7 คน เป็นนักเรียนชาย 4 คน นักเรียนหญิง 3 คน สำหรับนักเรียนระดับชั้น ม. 2 มีจำนวน 24 คน เป็นนักเรียนชาย 10 คน นักเรียนหญิง 14 คน เป็นนักเรียนระดับชั้น ม. 3 มีจำนวน 21 คน เป็นนักเรียนชาย 9 คน นักเรียนหญิง 12 คน นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการที่มีอายุ 13 ปี จำนวน 21 คน เป็นนักเรียนชาย 11 คน นักเรียนหญิง 10 คน สำหรับนักเรียนที่มีอายุ 14 ปี จำนวน 28 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 10 คน นักเรียนหญิง จำนวน 18 คน สำหรับนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 2 คน นักเรียนหญิง 1 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามในสัปดาห์แรกที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับทราบถึงข้อมูลต่างๆของเด็กเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพด้านต่างๆต่อไป โดยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล(ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ก) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ได้แก่ ชื่อ อายุ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล และสุขภาพ

1.2 แบบสอบถามข้อมูลด้านการศึกษาและกิจกรรม

ได้แก่ ระดับชั้น โรงเรียน คะแนนเฉลี่ย กิจกรรมเสริมที่เรียนนอกจากที่โรงเรียน ความสามารถพิเศษ และงานอดิเรก

1.3 แบบสอบถามข้อมูลด้านครอบครัว

ได้แก่ ชื่อ อายุอาชีพ และสถานภาพสมรสของบิดามารดา ผู้เลี้ยงดูหลัก และจำนวนพี่น้อง

1.4 แบบสอบถามความคิดเห็นส่วนบุคคลด้านอื่นๆ

ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพ เหตุผลในการเข้าร่วม สิ่งที่คาดหวังจากโครงการ และการประเมินระดับบุคลิกภาพของตนเอง

2. แบบประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก

แบบประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก แบ่งออกเป็น 4 ส่วน (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ข) ได้แก่

2.1 คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรม (ESP Attendance) ตลอด 10 สัปดาห์

เป็นส่วนที่ประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมตลอด 10 สัปดาห์ เพื่อเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์ นั่นคือต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 7 สัปดาห์

2.2 ผลรวมบุคลิกภาพทุกด้านโดยสรุป 10 สัปดาห์ (ESP Overall Performance)

เพื่อสรุปภาพรวมบุคลิกภาพในทุกๆด้าน ทั้งจุดเด่น จุดด้อยและแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตลอด 10 สัปดาห์

2.3 ผลการประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก ตลอด 10 สัปดาห์ เพื่อประเมินผลบุคลิกภาพในแต่ละด้าน และสรุปผลเป็นคะแนนเฉลี่ย

2.4 ผลการประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก แต่ละสัปดาห์ เพื่อประเมินผลบุคลิกภาพในแต่ละด้าน เป็นคะแนนแต่ละสัปดาห์

ในทุกๆ สัปดาห์ของการอบรมผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยผู้วิจัยได้ร่วมกันประเมินผลบุคลิกภาพ การสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กใน 8 ด้าน ดังนี้

1. บุคลิกภาพภายนอกโดยทั่วไป ดูสะอาด สุภาพ สมวัย เหมาะกับกาลเทศะ
2. บุคลิกภาพการพูดโดยทั่วไป พูดจาไพเราะน่าฟัง มีหางเสียง ชัดถ้อยชัดคำ ได้มาตรฐาน การใช้ภาษาไทยถูกต้อง
3. อากัปกิริยา ท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้าสายตา การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆ ของร่างกายเหมาะสม
4. ความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดอย่างเป็นระบบสามารถโต้แย้งแสดงเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ และมี วิจารณ์ญาณที่ดี
5. ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ ตนเอง และบริหารความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ดี ลักษณะอุปนิสัยส่วนบุคคล การตรงต่อเวลา
6. มารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบ รู้จักแสดงมุกตลกที่ดีต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม
7. ความพร้อมในการเรียนรู้ ทักษะคิดต่อการพัฒนา ตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ในการทำกิจกรรม
8. ความเชื่อมั่น และความนิยมชมชอบในตนเองมีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

3. กิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (บุคลิกภาพ การสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ) สำหรับเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (บุคลิกภาพการ สื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ) สำหรับเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 10 สัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์ (Themes) แนวคิด (Concepts) และกิจกรรมหลักในแต่ละสัปดาห์ (ESP for Teenagers (M1 – M3) ดังตารางที่ 3.3.1 ดังนี้

ตาราง 3.3.1 ตารางแสดงกิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ) สำหรับเด็กไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ13-15 ปี ตลอด10 สัปดาห์

#	Theme และ วัตถุประสงค์	กิจกรรม
1	<p>Myself my personality</p> <p>“Getting to know you”</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ เพื่อให้ทีมประจำชั้นรู้จักเด็ก ■ เพื่อให้เด็กรู้จักทีมประจำชั้น ■ เพื่อให้เด็กรู้จักกันเอง ■ เพื่อสร้างความประทับใจ ■ เพื่อให้เด็กรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น (SQ) ■ เพื่อให้เด็กรู้จักจุดอ่อนจุดแข็งเพื่อจะสามารถพัฒนาตนเองได้ในกิจกรรมถัดไป 	<p>-เริ่มรู้จักกันจากคำถามที่ตั้งขึ้นจากทีมStaff โดยจับฉลาก คนละ1คำถาม (แนะนำตัวเองแบบเป็นทางการและตอบคำถามที่ตั้งขึ้นจากทีมStaffคนละ1คำถามโดยเลือกจากคำถามที่ตั้งไว้ในคอมพิวเตอร์)</p> <p>-ตั้งกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน</p> <p>-แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม(เล่นเกมเพื่อสะสมแต้ม)</p> <p>-บรรยาย เรื่องบุคลิกภาพ พูดคุย ชักถาม ตอบข้อสงสัย</p>
2	<p>My good common sense</p> <p>“The secret of my brain: What is right or wrong” (IQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ให้เด็กเริ่มต้นจากการคิดเป็นแยกแยะบุคลิกภาพที่ดี และ ไม่ดีออกจากกัน ■ ฝึกให้เด็กพูดและแสดงออกโดยเริ่มต้นจากการจัดระบบความคิดก่อนถ่ายทอดออกไป ■ เพื่อให้เด็กรู้จักฝึกการให้เหตุผล ■ คิดเป็นระบบและวางแผน อย่างมีเหตุมีผล 	<p>-พูดคุยทบทวนกิจกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความสัมพันธ์ให้รู้จักกันมากขึ้นต่อจากครั้งที่1</p> <p>-Role Playing สร้างเรื่องราวพร้อม กับสวมบทบาทโดยบทที่ได้รับนั้นจะได้จากการจับฉลากซึ่งเป็นอาชีพต่างๆทั้งหมด 9อาชีพโดยแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ5-6คน</p> <p>-กติกาคือ “ถ้าโลกนี้กำลังจะแตกและคุณต้องไปสร้างโลกใหม่ ยานอวกาศสามารถนำพาคนไปได้เพียง3คน คุณจะให้ใครไปเพราะเหตุใด และคนที่ไม่ได้ไปเหตุใดจึงไม่ได้ไป”</p> <p>-น้องๆออกมานำเสนอความคิดของแต่ละคน</p> <p>-ที่ๆ comment ภาพรวมของการนำเสนอพร้อมแนะนำ</p> <p>-กิจกรรมนันทนาการ สะสมแต้ม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม</p> <p>-สรุปกิจกรรม debrief พูดคุยถึงประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้</p>
3	<p>My ideas for our world</p> <p>“Social responsibility” (IQ+MQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ให้เด็กถ่ายทอดวิธีคิดที่สะท้อนผ่านกิจกรรมสร้างจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม ■ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เช่น เรื่องวินัย การเคารพกติกา ความ 	<p>อธิบายถึงบุคลิกภาพเกี่ยวข้องอย่างไรกับจิตสาธารณะ</p> <p>กิจกรรมการสร้างจิตสาธารณะ : ซึ่งกิจกรรมจะต่อเนื่องจากสัปดาห์ก่อน</p> <p>ในหัวข้อ “ทำอย่างไร...ให้โลกใหม่ที่เราไปสร้างน่าอยู่”</p> <p>-แบ่งกลุ่มทำงานและให้กระดาษพร้อมอุปกรณ์เพื่อนำเสนอ</p> <p>-ออกมานำเสนอ idea</p> <p>-เพื่อนทุกกลุ่มอื่นช่วยกันแสดงความคิดเห็น ฝึกการวิพากษ์ (เด็กจะหัดเคลือบคำพูดให้น่าฟังโดยที่ๆจะคอยแนะนำขณะที่ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะไม่สอน</p>

	<p>รับผิดชอบต่อผู้อื่น (MQ)</p>	<p>ตรงๆแต่จะบอกว่าอย่างไรถึงดีให้ลองทำดูผ่านกิจกรรม)</p> <p>-สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief พูดคุยถึงประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้</p>
4	<p>My words your words: I'm ok; you're ok "Conflict management" (IQ+MQ+EQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ให้เด็กเรียนรู้การรู้จักควบคุมอารมณ์ในการพูดและแสดงออก เปลี่ยนทัศนคติของ "ความขัดแย้ง" เป็นเรื่องของ "การมองต่างมุม" ■ ฝึกการยอมรับเหตุผลของผู้อื่น ■ ฝึกการยอมรับตนเองได้อย่างเหมาะสม (EQ) ■ เพิ่มกิจกรรมการสร้างสติ ฝึกการรับส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ ■ การใช้ verbal & nonverbal 	<p>กิจกรรม My words your words</p> <p>คำถาม: คุณจะเลือกหรือชอบอะไรระหว่าง.....กับ.....</p> <p>-กิจกรรมกลุ่มใหญ่ รวมทั้งห้องแล้วแต่ว่าแต่ละคนจะเลือกอะไรในหัวข้อที่กำหนด(หัวข้อการพูดคุยสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม)</p> <p>-สรุปกิจกรรม : ความขัดแย้งในโลก--ถ้าเรายอมรับในเหตุผลของผู้อื่น เห็นแก่ส่วนรวม และสามารถนำเหตุผลที่ดีของผู้อื่นมารวมกับเหตุผลของเราแล้วนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สังคมก็จะน่าอยู่</p> <p>-กิจกรรมสนทนาการ "ไปคำ" เป็นการฝึกการสร้างสรรคส์สาร (design message)</p> <p>-สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief พูดคุยถึงประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้</p> <p><i>การบ้าน</i> ให้น้องๆลองคิดสร้างสรรค์การแนะนำตัวเองในรูปแบบใดก็ได้ที่สร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง ให้เวลา3สัปดาห์ ออกมานำเสนอครั้งที่7</p>
5		<p>กิจกรรมฐาน "เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก"</p> <p>ฐานที่1: verbal :วัจนภาษา: การพูด</p> <p>-ฝึกการอ่านออกเสียงภาษาไทย คำควบกล้ำ ร,ล,ส,จ เป็นต้น</p> <p>ฐานที่2: non-verbal :อวัจนภาษา: การแสดงออก</p> <p>-ฝึกการคิดและใช้ภาษากาย ให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>ฐานที่3: ฝึกบุคลิกภาพ การเดินและยืนที่สง่างาม</p> <p>-ลักษณะเหมือนการเล่นวิ่งพลัดแต่ทุกคนจะต้องวางหนังสือไว้บนศีรษะ</p> <p>ฐานที่4: ฝึกการวางแผนและความสามัคคี</p> <p>-เกมส์เหยียบกระดาษหนังสือพิมพ์</p> <p>-กิจกรรมขวัญใจของstrainerในแต่ละฐาน เพื่อที่จะแจกรางวัลเหรียญทองสำหรับด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็น ความตั้งใจ การมีน้ำใจ ฯลฯ น้องๆจะไม่รู้ล่วงหน้า เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีน้ำใจ ทำดี มีแรงใจที่จะทำดีต่อไป</p> <p>-สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief พูดคุยถึงประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้</p>

	<p>รับผิดชอบต่อผู้อื่น (MQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ เพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองได้อย่างเหมาะสม (EQ) 	
6	<p>My Adventure My ESP Scoop "Once in my life" (IQ+MQ+EQ+AQ+SQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ให้เด็กวางแผนโครงการแสดงพัฒนาการการพูดและการแสดงออก ■ นำเสนอ แผนงานที่สะท้อนการคิดอย่างเป็นระบบ การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ตระหนักในความถูกต้องเหมาะสม ตั้งใจทำให้สำเร็จลุล่วง ■ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก 	<p>ให้ความรู้เกี่ยวกับ Public speaking</p> <ul style="list-style-type: none"> -ฝึกการเชื่อมโยงเรื่องราว โดยให้น้องจับฉลากคำต่างๆและเล่าเรื่องต่อกันโดยนำความรู้ทั้ง5สัปดาห์ในทุกๆQ มาใช้ -สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief พูดคุยถึงประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้
7	<p>My ESP Scoop "Once in my life" (IQ+MQ+EQ+AQ+SQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ให้เด็กฝึกซ้อมแผนงานที่ได้คิดไว้ โดยทีมประจำชั้นทำหน้าที่เป็น Speaking and acting coach ฝึกให้เด็กพูดและแสดงออกสะท้อนบุคลิกภาพที่ดี ■ ฝึกการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ■ เพื่อฝึกเด็กให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ■ เพื่อฝึกซ้อมและพัฒนาความสามารถในการแสดงของเด็ก 	<p>การบ้านจากสัปดาห์ที่ 4</p> <p>ออกมาแนะนำตัวอย่างง่ายๆให้น่าสนใจโดยใช้เวลาเพียงคนละ1นาที พยายามให้เพื่อนรู้จักเรามากขึ้นในแง่มุมที่เพื่อนยังไม่รู้จัก</p> <p>พี่ๆให้คำปรึกษาแนะนำรายบุคคล</p> <p>น้องๆที่เหลืออยู่ในห้องเล่นเกมสนทนาการ และปรึกษาเรื่องการแสดงShow ครั้งที่ 9 โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่าน้องๆต้องแสดงทุกคนและได้พูดและแสดงออกทุกคน</p>
8	<p>My ESP special show "ESP rehearsal" (IQ+MQ+EQ+AQ+SQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ซ้อมใหญ่ ณ ห้องประชุม ดร.เทียม โชควัฒนา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ 	<p>พี่ๆให้คำปรึกษาแนะนำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ซ้อมการแสดงที่วางแผนไว้ โดยทีมประจำชั้นให้คำปรึกษาและแนะนำ - ทีมประจำชั้นช่วยวางแผนให้เด็กทุกคนได้แสดงพัฒนาการการพูดและการแสดงออกของเด็กให้ผู้ปกครองได้เห็น - ประเมินผลพัฒนาการ นัดและวางแผนสำหรับวันจริง

9	<p>My ESP special show "ESP rehearsal" (IQ+MQ+EQ+AQ+SQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ แสดงจริง ณ ห้องประชุม ดร.เทียม โชควัฒนา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ 	<p>Recital – การแสดงจริง</p> <p>จับฉลากชื่อเพื่อนๆและพี่ๆในห้องเพื่อแลกของที่ระลึกแก่กันในสัปดาห์สุดท้าย</p>
10	<p>My ESP Reflection "ESP Open-up" Evaluation</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ เด็กกล่าวขอบคุณทีมประจำชั้น เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เด็กรู้จักแสดงความกตัญญูทศเวทีต่อทีมประจำชั้น ■ เด็กพูดถึงความรู้สึกของตัวเอง ความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมโครงการ 	<p>ให้เด็กๆ ได้นำเสนอเชิงแบ่งปันในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้จากหลักสูตร และประเมินผลหลักสูตร ทบทวนกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์แรก จนถึงสัปดาห์สุดท้าย</p> <p>ชมภาพการแสดงเมื่อสัปดาห์ก่อนพร้อมทั้งตั้งคำถามว่าควรปรับปรุงอย่างไร ถ้าสามารถแก้ไขได้ พี่ๆช่วยอธิบายและแนะนำ</p> <p>น้องๆออกมาพูดความรู้สึกและมอบของที่ระลึกให้กับbuddyที่ตนจับชื่อได้พร้อมทั้งบอกเหตุผลว่าทำไมถึงซื้อของสิ่งนั้นให้แก่เพื่อนคนนั้นๆ</p> <p>ชม VTR ภาพรวมของกิจกรรมต่างๆเป็นmusic video ที่ได้ทำให้น้องๆ PARTY</p>

หมายเหตุ : -กิจกรรมอาจมีการปรับตามความเหมาะสม

- หลังจากจบกิจกรรมทุกสัปดาห์ยกเว้นสัปดาห์ที่9และ10น้องๆจะเขียน Journal บอกว่าสิ่งที่ได้เรียนแต่ละครั้งนั้นน้องๆได้รู้และเข้าใจอะไรอย่างไรบ้าง หรือน้องๆมีคำถามที่ต้องการรู้ในเรื่องอะไร โดยพี่ๆจะตอบกลับให้น้องๆได้อ่านในสัปดาห์ต่อไป

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่วนบุคคล,แบบประเมินและกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกมาใช้เก็บข้อมูลกับผู้เข้าอบรม โดยมีการประชุม และนำเสนอเครื่องมือทั้ง3 ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและทีมผู้ช่วยดำเนินกิจกรรมของโครงการ ในการร่วมกันตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือทั้ง3 เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และเป็นตรวจสอบการใช้ภาษาตลอดจนทำความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้สามารถสื่อสารและได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการ พร้อมนำไปใช้เป็นกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก(Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก(Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) จัดขึ้น ตั้งแต่วันเสาร์-อาทิตย์ ที่20-21 ตุลาคม 2550 ถึง วันเสาร์-อาทิตย์ ที่22-23 ธันวาคม 2550 (รวม10 สัปดาห์) เพื่อรับเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเข้ามาฝึกอบรมความสามารถ ทักษะทางวาทวิทยา และการสื่อสารเบื้องต้น โดยในหลักสูตรประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 10 ครั้ง เวลาครั้งละ 3 ชั่วโมง(ดูเพิ่มเติมในตารางที่ 3.3.1) จำนวนกลุ่มละ 20-25 คน (รวมม.1,ม.2,และ ม.3) ในสัปดาห์แรกก่อนการอบรมผู้วิจัยได้ให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล(ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ก) และในทุกๆสัปดาห์หลังจากทำกิจกรรม ผู้วิจัยจะทำการสังเกตและประเมินแล้วจึงเก็บข้อมูลโดยบันทึกลงในแบบประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ข)

การประเมินผลนั้นผู้วิจัยได้ประเมินผลร่วมกับทีมผู้ช่วยวิจัยอีก 6 คนในการเก็บข้อมูล (Peer Evaluation) โดยนำคะแนนของทีมผู้ช่วยผู้วิจัยแต่ละคนมาหาค่าเฉลี่ยในทุกๆสัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยผู้วิจัยได้มีการทำความเข้าใจในมาตรฐานการประเมินผลของโครงการฯ ที่ตรงกัน และในสัปดาห์สุดท้ายของการอบรมจะใช้แบบสอบถามหลังการอบรมและแบบประเมินผล 10 สัปดาห์ (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ข) โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินดังนี้

เกณฑ์การประเมินเกณฑ์การประเมิน (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2549)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

<u>คะแนน</u>	<u>เกณฑ์การประเมิน</u>
3.26 - 4.00	ดีมาก
2.51 - 3.25	ดี
1.76 - 2.50	พอใช้
1.00 - 1.75	ต้องปรับปรุงแก้ไข

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามนำวิจัย โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แยกตามคำถามนำวิจัย ดังนี้

คำถามนำวิจัยที่ 1 ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยโปรแกรม SPSS for windows และหาค่าทางสถิติเพื่อแปลผล (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2549) โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

คำถามนำวิจัยที่ 2 ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายถึงปัญหาและจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

คำถามนำวิจัยที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์และคำถามนำวิจัย ได้แก่

- สมมติฐานการวิจัยที่ 1** นักเรียนที่มีเพศต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ เพศ
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ t- test สำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
- สมมติฐานการวิจัยที่ 2** นักเรียนที่มีอายุต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ อายุ
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
- สมมติฐานการวิจัยที่ 3** นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ ระดับชั้น
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสถิติ Eta ที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร
- สมมติฐานการวิจัยที่ 4** ระดับชั้นและอายุมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- ตัวแปรต้น คือ อายุและระดับชั้น
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

- สมมติฐานการวิจัยที่ 5** นักเรียนที่มีประเภทโรงเรียนต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ ประเภทโรงเรียน
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
- สมมติฐานการวิจัยที่ 6** นักเรียนที่มีลักษณะโรงเรียนต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ ลักษณะโรงเรียน
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
- สมมติฐานการวิจัยที่ 7** นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ จำนวนพี่น้อง
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ t- test สำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
- สมมติฐานการวิจัยที่ 8** นักเรียนที่เรียนรอบที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน
- ตัวแปรต้น คือ รอบที่เข้าร่วมโครงการ
- ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน
- สถิติที่ใช้ คือ ค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสถิติ Eta ที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร

คำถามนำวิจัยที่ 4 แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยโปรแกรม SPSS for windows และหาค่าทางสถิติเพื่อแปลผล (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2549) โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ในส่วนของคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกในช่วงแรก (5 สัปดาห์แรก), ช่วงหลัง (5 สัปดาห์หลัง) และสัปดาห์ต่อสัปดาห์ และหาร้อยละ (Percentage) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกิดจากการสังเกตของผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยผู้วิจัย เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล มารวบรวม จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอในบทที่ 4 (ผลการวิจัย) และอภิปรายผลในบทที่ 5 (สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ) ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น (13-15 ปี) เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Judgmental or Purposive Sampling) โดยอาศัยแบบประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก โดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กที่กำลังศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ในช่วงอายุ 13-15 ปี ที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ตั้งแต่วันเสาร์-อาทิตย์ ที่ 20-21 ตุลาคม 2550 ถึงวันเสาร์-อาทิตย์ ที่ 22-23 ธันวาคม 2550 (รวม 10 สัปดาห์) จำนวน 68 คน และคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่เข้าเกณฑ์ในการพิจารณา ได้จำนวน 52 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ผลการวิจัย

- 4.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี
- 4.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี
- 4.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี
- 4.4 ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนานุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป ปัญหา ปัจจัย และแนวทางในการพัฒนานุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน เรียงลำดับตามคำถามนำวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ในโครงการพัฒนานุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ทีมผู้วิจัยได้สังเกตและประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก ในด้านต่างๆทั้งหมด 8 ด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง 52 คน สามารถแสดงได้ในรูปของคะแนนเฉลี่ย ดังตารางที่ 4.1.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1.1 แสดงลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของ
เด็กไทยอายุ13-15 ปี ที่เข้าร่วมโครงการ

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	คะแนน ต่ำสุด $\bar{x}_{\min}$	คะแนน สูงสุด $\bar{x}_{\max}$	คะแนน เฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	เกณฑ์การ ประเมิน
1. บุคลิกภาพทั่วไป	2.80	4.00	3.41**	0.28	ดีมาก
2. บุคลิกภาพการพูด	2.30	3.80	2.97	0.35	ดี
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	2.40	3.80	2.96*	0.35	ดี
4. IQ:ระดับความสามารถทางด้าน สติปัญญา เซาว์นปัญญา	2.10	3.90	3.10	0.43	ดี
5. EQ:ระดับความสามารถทางด้าน การควบคุมอารมณ์	2.70	3.88	3.33	0.27	ดีมาก
6. MQ:ระดับความสามารถทางด้าน คุณธรรมและจริยธรรม	2.80	3.90	3.38	0.28	ดีมาก
7. AQ:ระดับความสามารถทางด้าน การฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ	2.40	4.00	3.36	0.34	ดีมาก
8. SQ:ระดับความสามารถทางด้าน จิต วิญญาณ การตีความหมายของ ชีวิต	2.40	4.00	3.24	0.42	ดี
ผลรวมเฉลี่ย	2.55	3.79	3.22	0.30	ดี

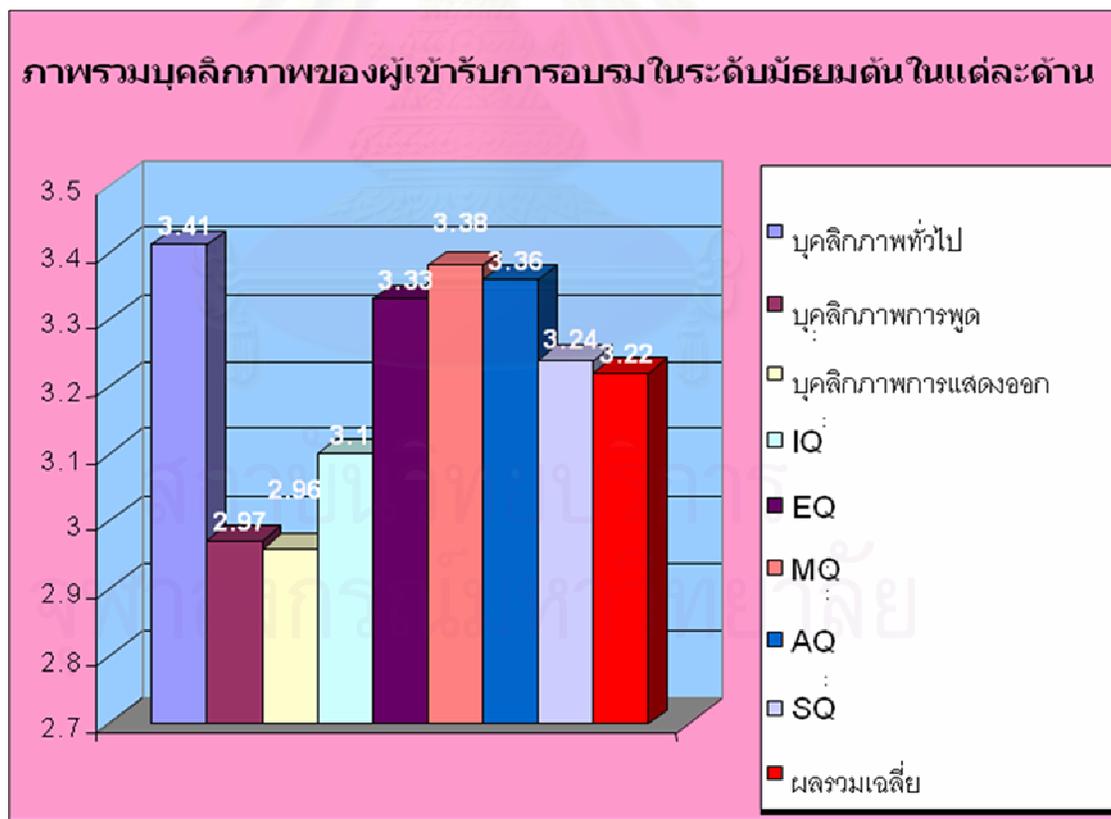
* คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด   ** คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตาราง 4.1.1 ผลการศึกษา ภาพรวมบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ESP ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้าน ตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.22 เมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้ว จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาบุคลิกภาพตามเกณฑ์การประเมินในด้าน บุคลิกภาพทั่วไป, MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม, AQ:ระดับความสามารถทางด้านการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ, EQ:ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์ (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.41, 3.38, 3.36, 3.33 ตามลำดับ) โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด สำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพในด้าน SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต, IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เขาวนปัญญา, บุคลิกภาพการพูด, บุคลิกภาพการแสดงออก พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.24 , 3.10 , 2.97 , 2.96 ตามลำดับ) สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิที่ 4.1.1และตารางที่ 4.1.2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.1.1 แสดงภาพรวมของการพัฒนาบุคลิกภาพตามเกณฑ์การประเมินทั้ง 8 ด้าน

ตาราง 4.1.2 แสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการในแต่ละด้านในแต่ละสัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	สัปดาห์										$\bar{x}$	S.D.	เกณฑ์ การประเมิน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1. บุคลิกภาพทั่วไป	2.79*	3.04	3.12	3.27	3.88	3.46	3.63	3.35	4.00**	3.53	3.41**	0.28	ดีมาก
2. บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ	2.04*	2.40	2.69	3.08	3.24	3.10	3.13	3.25	3.37**	3.33	2.97	0.35	ดี
3. บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ	1.83*	2.32	2.63	3.14	3.33	3.04	3.21	3.29	3.42**	3.31	2.96*	0.35	ดี
4. IQ	2.19*	2.58	2.96	3.33	3.37	3.17	3.27	3.22	3.50**	3.39	3.10	0.43	ดี
5. EQ	2.32*	2.62	3.06	3.45	3.84	3.35	3.67	3.63	3.83**	3.45	3.33	0.27	ดีมาก
6. MQ	2.68*	3.04	3.12	3.37	3.94	3.38	3.56	3.43	3.75**	3.53	3.38	0.28	ดีมาก
7. AQ	2.28*	2.80	3.16	3.47	4.00	3.33	3.58	3.49	3.85**	3.55	3.36	0.34	ดีมาก
8. SQ	2.11*	2.64	3.16	3.41	3.53	3.25	3.46	3.45	3.79**	3.55	3.24	0.42	ดีมาก

* คะแนนต่ำที่สุด ** คะแนนสูงที่สุด

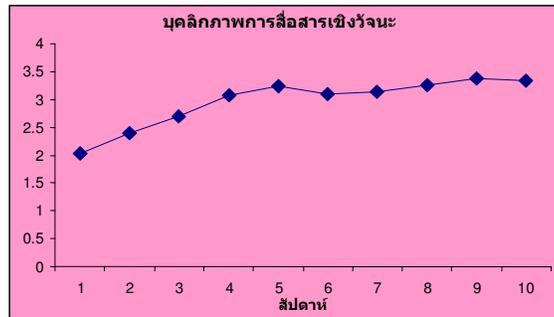
เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากแผนภูมิที่ 4.1.1 และตารางที่ 4.1.2 ข้างต้น เป็นการสรุปลักษณะและเปรียบเทียบบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15 ปี เป็นทั้งหมด 8 ด้านตามเกณฑ์การประเมิน ซึ่งถ้าสังเกตจะเห็นได้ว่าจากช่วงสัปดาห์ที่ 5 ถึงสัปดาห์ที่ 6 และ ช่วงสัปดาห์ที่ 9 ถึงสัปดาห์ที่ 10 นั้น กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการ ที่ลดลงหลังจากสัปดาห์ที่ 5 และ 9 ซึ่งสัปดาห์ที่ 5 คือสัปดาห์ที่กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมนอกสถานที่ และสัปดาห์ที่ 9 เป็นสัปดาห์ที่เด็กๆ ได้แสดงโดยทั่วไปแล้วนั้น การพัฒนาน่าจะเพิ่มขึ้นแต่กลับลดลง ซึ่งมาจากกลุ่มตัวอย่างในวัยนี้สำคัญโดยจะอภิปรายผลในบทที่ 5 ต่อไป และสามารถ แสดงเป็นกราฟการพัฒนาในแต่ละด้านตลอด 10 สัปดาห์ ดังแผนภูมิที่ 4.1.2.1 ถึง 4.1.2.8 และเปรียบเทียบการพัฒนาในทุกด้าน ดังแผนภูมิที่ 4.1.3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.2.2.1 กราฟแสดงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพทั่วไป

แผนภูมิที่ 4.2.2.2 กราฟแสดงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ

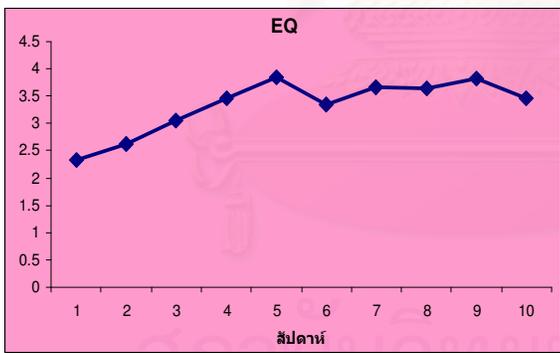
แผนภูมิที่ 4.2.2.3 กราฟแสดงการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ

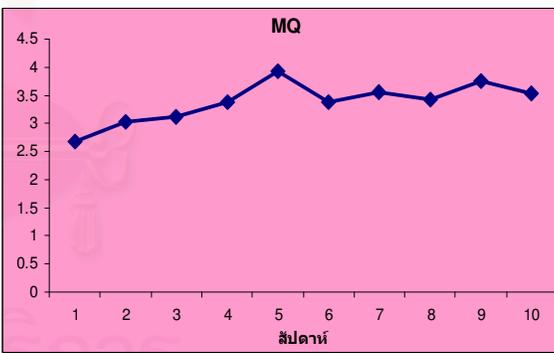
แผนภูมิที่ 4.2.2.4 กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซวาน์ปัญญา

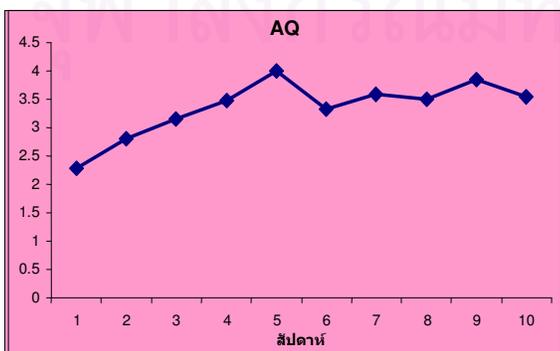
แผนภูมิที่ 4.2.2.5 กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน EQ:ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์

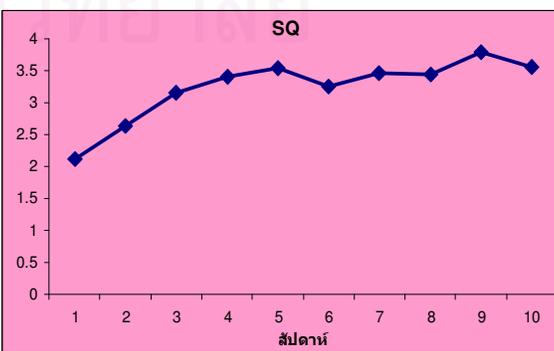
แผนภูมิที่ 4.2.2.6 กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม

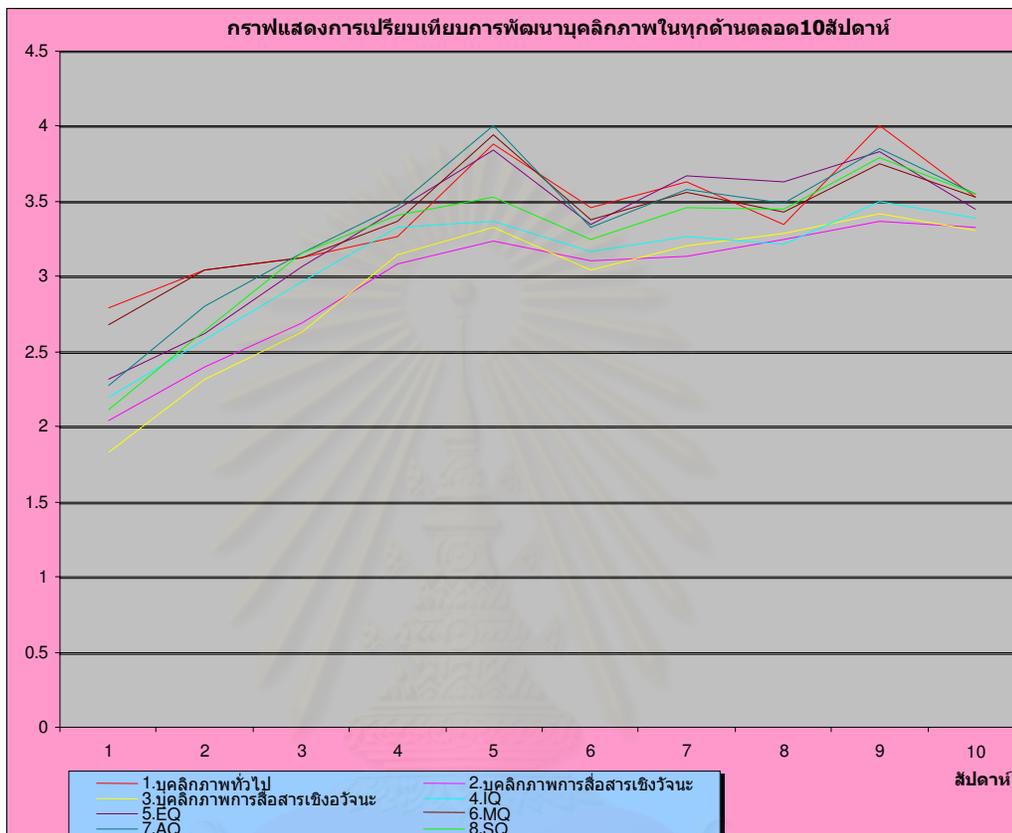
แผนภูมิที่ 4.2.2.7 กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน AQ:ระดับความสามารถทางด้านการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ

แผนภูมิที่ 4.2.2.8 กราฟแสดงการพัฒนาในด้าน SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณการตีความหมายของชีวิต

แผนภูมิที่ 4.1.3 กราฟแสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกด้าน
ตลอด 10 สัปดาห์

จากแผนภูมิที่ 4.1.3 แสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกด้านตลอด 10 สัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

พัฒนาการในด้านบุคลิกภาพทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างเมื่อเข้าร่วมโครงการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า จากสัปดาห์แรก จนถึงสัปดาห์ที่ 5 เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีขึ้น แต่คะแนนจะลดลงในสัปดาห์ที่ 6 และเพิ่มขึ้นสลับกันไปจนถึงสัปดาห์ที่ 10 ก่อนจบโครงการ และสังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพทั่วไป จะดีที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ย ตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการในด้านบุคลิกภาพทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{x} = 3.41$)

พัฒนาการในด้านบุคลิกภาพการพูด ของกลุ่มตัวอย่างเมื่อเข้าร่วมโครงการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า จากสัปดาห์แรก จนถึงสัปดาห์ที่ 5 เด็กมีการพัฒนาด้านบุคลิกภาพการพูดที่ดีขึ้น แต่คะแนนจะลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดี และกลับมามีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพการพูดที่ดีขึ้นที่ดียิ่งขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 จนจบโครงการฯ สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนารด้านบุคลิกภาพการพูดจะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการในบุคลิกภาพการพูด อยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{x} = 2.97$)

พัฒนาการในด้านบุคลิกภาพการแสดงออก ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า จากสัปดาห์แรก – สัปดาห์ที่ 2 เด็กจะมีพัฒนาการในระดับที่พอใช้ และเริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึงสัปดาห์ที่ 5 โดยอยู่ในเกณฑ์ดี แต่คะแนนจะลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดี จนกลับมามีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพการแสดงออก ที่ดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 จนถึงสัปดาห์ที่ 9 และลดลงเล็กน้อย เมื่อจบโครงการฯ สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนารด้านบุคลิกภาพการแสดงออก จะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพการแสดงออก อยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{x} = 2.96$)

พัฒนาการในด้าน IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา,เชาวน์ปัญญา ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า ในสัปดาห์แรก เด็กจะมีพัฒนาการในระดับที่พอใช้ และเริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึงสัปดาห์ที่ 5 โดยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่คะแนนลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดี จนกลับมามีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพการแสดงออก ที่ดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 และลดลงสลับกันไป จนถึงสัปดาห์ที่ 10 สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนารด้าน IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา,เชาวน์ปัญญา จะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการด้าน IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา,เชาวน์ปัญญา อยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{x} = 3.10$)

พัฒนาการในด้าน EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า ในสัปดาห์แรก เด็กจะมีพัฒนาการในระดับที่พอใช้ และเริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึงสัปดาห์ที่ 5 โดยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่คะแนนลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และกลับมามีพัฒนาการในด้าน EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ ที่ดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 และลดลงสลับกันไป จนถึงสัปดาห์ที่ 10 สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนารด้าน EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ จะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็ก

ที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการด้าน EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{x} = 3.33$)

พัฒนาการในด้าน MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ของผู้กลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า ในสัปดาห์แรกจนถึงสัปดาห์ที่ 5 เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึงสัปดาห์ที่ 5 โดยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่คะแนนลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จนกลับดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 และลดลงสลับกันไปจนถึงสัปดาห์ที่ 10 สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนาการด้าน MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม จะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการด้าน MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{x} = 3.38$)

พัฒนาการในด้าน AQ:ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า ในสัปดาห์แรก เด็กจะมีพัฒนาการในระดับที่พอใช้ และเริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึง สัปดาห์ที่ 5 โดยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่คะแนนลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จนกลับดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 และลดลงสลับกันไปจนถึงสัปดาห์ที่ 10 สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนาการด้าน AQ:ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ จะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการด้าน AQ:ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{x} = 3.36$)

พัฒนาการในด้าน SQ: ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต ของกลุ่มตัวอย่าง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละสัปดาห์ พบว่า ในสัปดาห์แรก เด็กจะมีพัฒนาการในระดับที่พอใช้ และเริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึง สัปดาห์ที่ 5 โดยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่คะแนนลดลงในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จนกลับดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 7 และลดลงสลับกันไปจนถึงสัปดาห์ที่ 10 สังเกตได้ว่าคะแนนการพัฒนาการด้าน SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต จะดีที่สุดที่สุดในสัปดาห์ที่ 9 จากค่าเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ที่เข้าร่วมโครงการ เด็กที่ผ่านการอบรม จะมีพัฒนาการด้าน SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{x} = 3.24$)

ผลการศึกษา ในภาพรวม พบว่า ตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีพัฒนาในด้าน บุคลิกภาพการพูดเฉลี่ยต่ำที่สุด และมีพัฒนาการในด้านบุคลิกภาพทั่วไปเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อผ่านการอบรมในโครงการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4.2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างตลอด10สัปดาห์ ที่มผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกในด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน สามารถ แยกปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะตามเกณฑ์การประเมินได้ทั้งสิ้น 8ด้าน ดังตาราง ซึ่งจะแยกเป็นลักษณะย่อยๆของปัญหาที่พบในเด็กไทยอายุ13-15ปีในแต่ละด้านว่ามีอะไรบ้าง นำเสนอเป็นตารางแสดงผล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) เรียงจากมากไปน้อยดังนี้ สามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 4.2.1-4.2.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2.1 ปัญหาด้านบุคลิกภาพทั่วไป

	ปัญหาบุคลิกภาพทั่วไป (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	สวมรองเท้าแตะ	20	38.46
2	ขาดความสุภาพ	9	17.31
3	เสื้อผ้ายับ สีฉันทันหมอง	9	17.31
4	สวมกางเกงขาสั้น	7	13.46
5	ขาดความเหมาะสมกับกิจกรรม กาลเทศะ	6	11.54
6	แต่งกายไม่เหมาะสม กับ เพศ และ วัย	6	11.54
7	ทรงผมยุ่ง รุงรัง	5	9.62
8	ขาดความสะอาด	3	5.77

จากตารางที่ 4.2.1 พบว่าปัญหาด้านบุคลิกภาพทั่วไป เช่น การแต่งกาย บุคลิกภาพภายนอกโดยทั่วไป ดูสะอาด สุภาพ สมวัย เหมาะกับกาลเทศะ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาการสวมรองเท้าแตะเข้าเรียน พบจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาพบ จำนวน 9 คน เท่ากัน คือ แต่งกายขาดความสุภาพและเสื้อผ้าที่สวมใส่ยับ สีฉันทันหมอง, สวมกางเกงขาสั้น พบ 7 คน, ขาดความเหมาะสมกับกิจกรรม กาลเทศะ และแต่งกายไม่เหมาะสม กับ เพศ และ วัย พบเท่ากันคือ 6 คน, ทรงผมยุ่งรุงรังพบ 5 คน และขาดความสะอาดพบน้อยที่สุด คือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.31, 13.46, 11.54, 9.62, 5.77 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2.2 ปัญหาด้านบุคลิกภาพการพูด (วัจนภาษา)

	ปัญหาด้านบุคลิกภาพการพูด (วัจนภาษา) (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	เสียงเบา ขาดความมั่นใจ ขาดความฉะฉาน	31	59.62
2	ขาดความชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษา (ร, ล, จ, ฉ, ส)	30	57.69
3	ไม่อ้าปากขณะพูด	30	57.69
4	เสียงติดอยู่ในลำคอ ขาดการโปรเจค	25	48.08
5	เสียงสั้นเครือ ตื้นเต้น	24	46.15
6	พูดไม่ชัด	18	34.62
7	พูดติดขัด เป็นคำๆ	17	32.69
8	ขาดความน่าฟัง น้ำเสียงแข็ง	16	30.77
9	พูดติดภาษาต่างประเทศ ภาษาวัยรุ่น	16	30.77
10	ขาดความไพเราะ ขาดหางเสียง	14	26.92
11	พูดเร็ว และ รัว	10	19.23

จากตารางที่ 4.2.2 บุคลิกภาพการพูดโดยทั่วไป (พูดจาไพเราะน่าฟัง มีหางเสียง ชัดถ้อยชัดคำ ได้มาตรฐานการใช้ภาษาไทยถูกต้อง) ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ เสียงเบา ขาดความมั่นใจ ขาดความฉะฉาน พบจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 59.62 รองลงมาพบจำนวนเท่ากัน คือ ขาดความชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษา และ ไม่อ้าปากขณะพูด พบจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 57.69 ปัญหาการโปรเจคเสียงพบ 25 คน, เสียงสั้นพบ 24 คน, พูดไม่ชัดพบ 18 คน, พูดติดขัดพบ 17 คน, น้ำเสียงขาดความน่าฟังเสียงแข็งและติดพูดภาษาต่างประเทศและภาษาวัยรุ่น พบเท่ากัน คือ 16 คน, ขาดความไพเราะ ขาดหางเสียง 14 คน ส่วนปัญหาการพูดเร็วและรัว พบน้อยที่สุดพบจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 48.08, 46.15, 34.62, 32.69, 30.77, 26.92, 19.23 ตามลำดับ

ตารางที่4.2.3 ปัญหาด้านบุคลิกภาพการแสดงออก (อวัจนภาษา)

	ปัญหาด้านบุคลิกภาพการแสดงออก (อวัจนภาษา) (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	ขาดการใช้มือขณะพูดและนำเสนอ	39	75.00
2	การแสดงท่าทาง ขาดความมั่นใจ	33	63.46
3	สีหน้า วิดกกังวล ขาดรอยยิ้ม	30	57.69
4	ไม่สบตา ไม่มองผู้ฟัง มองพื้น	28	53.85
5	การนั่งและยืนไม่เหมาะสม ขาดความสง่างาม หลังค่อม	27	51.92
6	ยืน หยุกหยิก ไม่นิ่ง	25	48.08
7	การยืนที่เกร็ง หรือ ยืนตรงเกินไป	21	40.38
8	การทิ้งน้ำหนักขณะยืนผิด	20	38.46
9	การวางท่าทางขณะพูดดูเก้งก้าง หรือ นิ่งเกินไป	18	34.62
10	การจับไมค์ผิดวิธี	14	26.92

จากตารางที่ 4.2.3 ปัญหาด้านบุคลิกภาพการแสดงออก อาทิ ปฏิกิริยา ท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆของร่างกาย ขาดความเหมาะสม สามารถแบ่งได้เป็นการแสดงออกด้านหลักๆ ดังนี้ ด้านสีหน้า ท่าทาง การใช้มือ การนั่งและการยืน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดการใช้มือขณะพูดและนำเสนอ พบจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงได้แก่ ปัญหาการแสดงท่าทางที่ขาดความมั่นใจ พบ 33 คน, ปัญหาสีหน้าที่วิตกกังวลขาดรอยยิ้มพบ30คน, ปัญหาการหลบสายตา ไม่มองผู้ฟัง มองพื้น พบ 28 คน, การนั่งและยืนไม่เหมาะสม ขาดความสง่างาม หลังค่อม พบ27 คน, ปัญหาการยืนที่หยุกหยิก ไม่นิ่ง พบ 25 คน, ปัญหาการยืน ที่เกร็งหรือยืนตรงเกินไป 21คน, ปัญหาการทิ้งน้ำหนักขณะยืนผิดพบ 20 คน, การวางท่าทางขณะพูดดูเก้งก้าง หรือ นิ่งเกินไป พบ 18 คน ส่วนปัญหาบุคลิกภาพการแสดงออกที่พบน้อยที่สุด คือ การจับไมค์ผิดวิธี พบ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.46, 57.69, 23.85, 51.92 48.08, 40.38, 38.46, 34.62, 26.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2.4 ปัญหาด้าน IQ

	ปัญหาด้าน IQ (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	ขาดการถ่ายทอดความคิดที่เป็นระบบ	33	63.46
2	ขาดเหตุผลในการโต้แย้ง	31	59.62
3	ขาดการคิดสร้างสรรค์	30	57.69
4	ขาดวิจารณญาณที่ดี	14	26.92
5	ขาดความรู้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิด	4	7.69

จากตารางที่ 4.2.4 ปัญหาด้าน IQ ความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดอย่างเป็นระบบสามารถโต้แย้งแสดงเหตุผล มีความคิด สร้างสรรค์ และมี วิจารณญาณที่ดี ปัญหาด้าน IQ ที่พบมากที่สุดคือ ขาดการถ่ายทอดความคิดที่เป็นระบบพบ 33 คนคิดเป็นร้อยละ 63.46 รองลงมา ได้แก่ ขาดเหตุผลในการโต้แย้งพบ 31 คน, ขาดการคิดสร้างสรรค์พบ 30 คน, ขาดวิจารณญาณที่ดีพบ 14 คน ส่วนปัญหาด้าน IQ ที่พบน้อยที่สุด คือ ขาดความรู้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิดพบ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 59.62, 57.69, 26.92, 7.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2.5 ปัญหาด้าน EQ

	ปัญหาด้าน EQ (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	ตื่นเต้น กลัว ประหม่า เหมินอาย	34	65.38
2	นิ่งเฉย ไม่แสดงอารมณ์	26	50.00
3	ไม่สามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้ดีเท่าที่ควร	9	17.31
4	ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เมื่อเกิดความขัดแย้ง	6	11.54
5	รู้สึกไม่พอใจเมื่อเพื่อนไม่เห็นด้วยกับตน	2	3.85

จากตารางที่ 4.2.5 ปัญหาด้าน EQ ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง และบริหารความขัดแย้งกับผู้อื่น ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ไม่สามารถควบคุมความตื่นเต้น กลัว ประหม่า เหมินอาย เมื่อต้องออกไปนำเสนอหน้าชั้นพบ 34 คน คิดเป็นร้อยละ 65.38 รองลงมาได้แก่ นิ่งเฉย ไม่แสดงอารมณ์พบ 26 คน, ไม่สามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้ดีเท่าที่ควรพบ 9 คน, ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เมื่อเกิดความขัดแย้งพบ 6 คน, ส่วนปัญหาด้านEQ ที่พบน้อยที่สุดคือ รู้สึกไม่พอใจเมื่อเพื่อนไม่เห็นด้วยกับตนพบ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50, 17.31, 11.54, 3.85 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2.6 ปัญหาด้าน MQ

	ปัญหาด้าน MQ (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	ขาดความตรงต่อเวลา	15	28.85
2	ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ	7	13.46
3	ขาดมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม	5	9.62
4	ขาดน้ำใจ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3	5.77

จากตารางที่ 4.2.6 ปัญหาด้าน MQ ลักษณะอุปนิสัยส่วนบุคคล ไม่ตรงต่อเวลา ขาดมารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบ ไม่รู้จักแสดงมุทิตาจิตที่ดีต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดความตรงต่อเวลา พบ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 28.85 รองลงมาได้แก่ ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับพบ 7 คน ขาดมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคมพบ 5 คน ส่วนการขาดน้ำใจ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พบน้อยที่สุดเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.46, 9.62, 5.77 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2.7 ปัญหาด้าน AQ

	ปัญหาด้าน AQ (n = 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	ขาดแรงจูงใจในการพัฒนา (เฉื่อย)	23	44.23
2	ขาดความพยายาม ในการทำกิจกรรม	18	34.62
3	ขาดทัศนคติที่จะพัฒนาและขาดความมุ่งมั่น	14	26.92
4	ขาดการปรับตัว,ปรับตัวช้า	13	25.00
5	ขาดความพร้อมในการเรียนรู้	9	17.31

จากตารางที่ 4.2.7 ปัญหาด้าน AQ ขาด ความพร้อมในการเรียนรู้ ขาดทัศนคติต่อการพัฒนาตนเอง ขาดแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ขาดความพยายาม เอาชนะอุปสรรคต่างๆในการทำกิจกรรม ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดแรงจูงใจในการพัฒนา (เฉื่อย) คิดเป็นร้อยละรองลงมา ได้แก่ ขาดความพยายามในการทำกิจกรรม พบ18คน, ขาดทัศนคติที่จะพัฒนาและขาดความมุ่งมั่น พบ14คน, ขาดการปรับตัว, ปรับตัวช้า พบ13คน ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ การขาดความพร้อมในการเรียนรู้ พบ9คน คิดเป็นร้อยละ 34.62, 26.92, 25.00, 17.31 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2.8 ปัญหาด้าน SQ

	ปัญหาด้าน SQ (n= 52)	จำนวนที่ พบ (คน)	ร้อยละ
1	ขาดความเป็นผู้นำ	32	61.54
2	ไม่กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น	26	50.00
3	ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	23	44.23
4	มองตนเองในแง่ลบ	8	15.38
5	แสดงออกไม่เหมาะสม	7	13.46
6	ขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ขาดการรับฟังผู้อื่น	7	13.46

จากตารางที่ 4.2.8 ปัญหาด้าน SQ ขาดความเชื่อมั่น และความนิยมชมชอบในตนเอง ไม่กล้าคิดกล้าทำกล้าพูด ขาดการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นในทางลบ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การขาดความเป็นผู้นำ พบ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมา ได้แก่ การไม่กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นพบ 26 คน, การขาดความเชื่อมั่นในตนเองพบ 23 คน , มองตนเองในแง่ลบพบ 8 คน ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ แสดงออกไม่เหมาะสมและขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ขาดการรับฟังผู้อื่น พบจะนวนเท่ากันคือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13.46 ตามลำดับ

4.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิง วัจนะ และอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

นอกเหนือจากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปและปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิง วัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลในด้านต่างๆที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิง วัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี โดยผู้วิจัยได้นำปัจจัยส่วนบุคคลที่คาดว่าจะส่งผลต่อบุคลิกภาพโดยจะทดสอบสมมติฐานทั้งหมด 7 ปัจจัย ดังนี้

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับชั้น
4. ประเภทโรงเรียน
5. ลักษณะโรงเรียน
6. จำนวนพี่น้อง
7. รอบที่เข้าร่วมโครงการฯ

4.3.1 เพศกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิง วัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 นักเรียนที่มีเพศต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพใน แต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

H_1 : นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.3.1 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านเพศที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	เพศ				t-value	t-prob
	ชาย (n = 23)		หญิง (n = 29)			
	คะแนนเฉลี่ย — X	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนนเฉลี่ย — X	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.45	.25	3.38	.30	.907	.369
2. บุคลิกภาพการพูด	2.94	.34	3.00	.36	-.605	.548
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	2.90	.34	3.01	.35	-1.190	.240
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซาว์น ปัญญา	3.04	.48	3.15	.38	-.990	.327
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.33	.29	3.32	.26	.159	.874
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.38	.27	3.38	.28	-.037	.971
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรคและ ปัญหาต่างๆ	3.34	.35	3.37	.33	-.319	.751
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิต วิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.26	.44	3.23	.41	.215	.831
ผลรวมเฉลี่ย	3.20	.30	3.23	.30	-.323	.748

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.1 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านเพศที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test สำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน ส่งผลให้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในทุกด้านไม่ต่างกัน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน

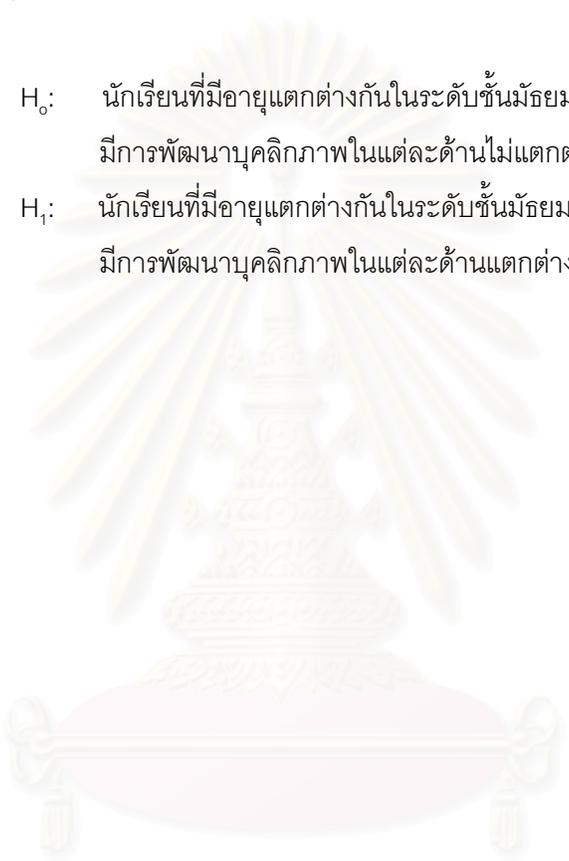
4.3.2 อายุกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 นักเรียนที่มีอายุต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

H_1 : นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.2 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ
ในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	อายุ						F-value	F-prob
	13 ปี (n = 21)		14 ปี (n = 28)		15 ปี (n = 3)			
	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.37	.24	3.42	.30	3.56	.30	.704	.499
2. บุคลิกภาพการพูด	2.91	.30	2.99	.36	3.27	.54	1.526	.228
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	2.90	.30	2.97	.36	3.31	.48	1.902	.160
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซวาร์ ปัญญา	3.04	.41	3.12	.43	3.34	.62	.708	.498
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.27	.27	3.35	.26	3.42	.37	.715	.494
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและ จริยธรรม	3.37	.23	3.38	.31	3.45	.34	.115	.891
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรค และปัญหาต่างๆ	3.35	.35	3.35	.33	3.46	.39	.133	.876
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิตวิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.20	.41	3.25	.41	3.49	.62	.584	.561
ผลรวมเฉลี่ย	3.18	.27	3.23	.31	3.41	.45	.838	.439

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.2 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักเรียนที่มีอายุต่างกันส่งผลให้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในทุกด้านไม่ต่างกัน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน

4.3.3 ระดับชั้นกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13– 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

H_1 : นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.3 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านระดับชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนา
บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	ระดับชั้น						F-value	F-prob
	ม.1 (n = 7)		ม.2 (n = 24)		ม.3 (n = 21)			
	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.27	.24	3.40	.28	3.47	.27	1.409	.254
2. บุคลิกภาพการพูด	2.74	.28	2.95	.30	3.07	.39	2.561	.088
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	2.70	.24	2.94	.30	3.07	.39	3.189	.050
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซวาน์ ปัญญา	2.84	.47	3.07	.37	3.23	.44	2.415	.100
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.11	.21	3.32	.26	3.40	.27	3.346	.043*
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและ จริยธรรม	3.22	.22	3.40	.21	3.41	.35	1.339	.272
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรค และปัญหาต่างๆ	3.19	.49	3.36	.28	3.41	.33	1.174	.318
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิตวิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.00	.46	3.22	.38	3.35	.43	2.029	.142
ผลรวมเฉลี่ย	3.01	.27	3.21	.26	3.30	.33	2.674	.079

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสถิติ Eta เพิ่มเติมในภาคผนวก ค

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.3 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านชั้นปีที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันส่งผลให้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะต่างกัน ในด้าน EQ: ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ โดยนักเรียนระดับชั้นม. 3 จะมีความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ หรือEQ สูงกว่า ระดับชั้นอื่นๆในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติ Eta เพื่อหาระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร พบว่า ระดับชั้นส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในด้าน EQ: ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ ในระดับปานกลาง ในขณะที่ปัจจัยทางด้านระดับชั้นไม่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านอื่นๆ

4.3.4 ระดับชั้นและอายุกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13- 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ระดับชั้นและอายุต่างส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : ระดับชั้นและอายุต่างไม่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน

H_1 : ระดับชั้นและอายุต่างส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.4 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านระดับชั้นเรียนและอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	ม.1 (n = 7)			ม.2 (n = 24)			ม.3 (n = 21)			ระดับชั้น*อายุ	
	13 ปี	14 ปี	15 ปี	13 ปี	14 ปี	15 ปี	13 ปี	14 ปี	15 ปี	F-value	F-prob
1.บุคลิกภาพทั่วไป	3.25	3.38	-	3.42	3.37	-	-	3.45	3.56	.277	.601
2.บุคลิกภาพการพูด	2.79	2.50	-	2.95	2.94	-	-	3.04	3.27	.449	.506
3.บุคลิกภาพการแสดงออก	2.73	2.50	-	2.96	2.91	-	-	3.03	3.31	.218	.643
4.IQ: ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาว์ปัญญา	2.90	2.50	-	3.10	3.02	-	-	3.21	3.34	.463	.513
5.EQ: ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์	3.09	3.25	-	3.35	3.27	-	-	3.40	3.42	.591	.446
6.MQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.24	3.13	-	3.42	3.37	-	-	3.40	3.45	.041	.840
7.AQ: ระดับความสามารถทางการแก้ปัญหาอุปสรรคและปัญหาต่างๆ	3.24	2.88	-	3.40	3.29	-	-	3.40	3.46	.439	.511
8.SQ: ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต	3.06	2.63	-	3.26	3.15	-	-	3.33	3.49	.442	.509
ผลรวมเฉลี่ย	3.04	2.84	-	3.23	3.17	-	-	3.28	3.41	.136	.714

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.4 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับชั้นเรียนและอายุของกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมต้น กับ การพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน จำแนกแบบ 2 ทาง ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ด้วยการทดสอบความแปรปรวนแบบ 2 ทาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ระดับชั้นเรียนและอายุของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่มีผลต่อกัน ในการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน

4.3.5 ประเภทโรงเรียนกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ 13– 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 5 นักเรียนที่มีประเภทโรงเรียนต่างกันส่งผลให้มีการ
พัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : นักเรียนที่มีประเภทโรงเรียนแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นมีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

H_1 : นักเรียนที่มีประเภทโรงเรียนแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นมีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.5 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านประเภทโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนา
บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	ประเภทโรงเรียน						F-value	F-prob
	รัฐบาล (n =17)		เอกชน (n =24)		สาธิต (n =11)			
	คะแนน เฉลี่ย — X	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย — X	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย — X	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.42	.34	3.42	.26	3.37	.23	.158	.854
2. บุคลิกภาพการพูด	3.01	.38	2.94	.33	2.97	.38	.223	.801
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	3.02	.35	2.91	.32	2.97	.42	.470	.628
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซาว์น ปัญญา	3.19	.43	3.05	.44	3.08	.41	.594	.556
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.36	.28	3.29	.27	3.35	.26	.386	.682
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและ จริยธรรม	3.45	.31	3.35	.26	3.35	.26	.742	.481
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรค และปัญหาต่างๆ	3.43	.38	3.31	.32	3.34	.29	.586	.560
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิตวิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.32	.42	3.19	.45	3.24	.36	.424	.657
ผลรวมเฉลี่ย	3.28	.32	3.18	.29	3.21	.30	.473	.626

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.5 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านประเภทโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F- test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทต่างกันส่งผลให้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในทุกด้านไม่ต่างกัน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน

4.3.5 ลักษณะโรงเรียนกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ 13- 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 6 นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

H_1 : นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.6 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านลักษณะโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนา
บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	ลักษณะโรงเรียน				t-value	t-prob
	สหศึกษา (n =32)		ชายล้วน/หญิงล้วน (n =20)			
	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.41	.26	3.41	.31	-.009	.993
2. บุคลิกภาพการพูด	2.99	.36	2.94	.34	.411	.683
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	2.98	.36	2.93	.33	.451	.654
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซาว์ ปัญญา	3.14	.44	3.04	.40	.861	.393
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.36	.27	3.26	.25	1.261	.213
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.40	.29	3.34	.26	.711	.480
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรคและ ปัญหาต่างๆ	3.35	.32	3.37	.37	-.225	.823
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิตวิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.25	.40	3.22	.46	.275	.785
ผลรวมเฉลี่ย	3.23	.30	3.19	.30	.514	.609

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.6 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านลักษณะโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test สำหรับ 2กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนลักษณะต่างกันส่งผลให้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในทุกด้านไม่ต่างกัน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน

4.3.7 จำนวนพี่น้องกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนและอวัจนของเด็กไทยอายุ 13- 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 7 นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

H_1 : นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.7 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านจำนวนพี่น้องที่ส่งผลต่อการพัฒนา
บุคลิกภาพในแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	ลักษณะครอบครัว				t-value	t-prob
	ลูกคนเดียว (n =8)		มีพี่น้อง (n =45)			
	คะแนนเฉลี่ย — X	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนนเฉลี่ย — X	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.39	.27	3.41	.28	-.191	.850
2. บุคลิกภาพการพูด	3.03	.42	2.96	.34	.544	.589
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	3.05	.44	2.94	.33	.799	.428
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซวาน์ ปัญญา	3.29	.40	3.07	.43	1.329	.190
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.43	.26	3.31	.27	1.231	.224
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม	3.46	.26	3.37	.28	.916	.364
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรคและ ปัญหาต่างๆ	3.47	.25	3.34	.35	1.063	.293
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิต วิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.45	.34	3.21	.43	1.512	.137
ผลรวมเฉลี่ย	3.32	.29	3.20	.30	1.062	.293

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.7 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านจำนวนพี่น้องที่ส่งผลต่อการพัฒนา
บุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test สำหรับ 2กลุ่มตัวอย่างที่เป็น
อิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องต่างกันส่งผลให้มีบุคลิกภาพ
การสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในทุกด้านไม่ต่างกัน ทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน

รอบที่เข้าร่วมโครงการกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของ
เด็กไทยอายุ 13- 15 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 8 นักเรียนที่เรียนรอบที่เข้าร่วมโครงการต่างกันในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

- H_0 : นักเรียนที่เรียนรอบที่เข้าร่วมโครงการต่างกันในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านไม่ต่างกัน
- H_1 : นักเรียนที่เรียนรอบที่เข้าร่วมโครงการต่างกันในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้านต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3.8 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านรอบที่เข้าร่วมโครงการฯที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพแต่ละด้านของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	รอบที่เข้าร่วมโครงการฯ						F-value	F-prob
	เสาร์เช้า (n =17)		เสาร์บ่าย (n =20)		อาทิตย์เช้า (n =15)			
	คะแนน เฉลี่ย — X	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย — X	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	คะแนน เฉลี่ย — X	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.		
1. บุคลิกภาพทั่วไป	3.40	.19	3.31	.29	3.55	.30	3.346	.043*
2. บุคลิกภาพการพูด	2.90	.35	2.97	.36	3.05	.34	.756	.475
3. บุคลิกภาพการแสดงออก	2.89	.33	2.97	.38	3.03	.34	.651	.526
4. IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซวาน์ ปัญญา	3.07	.48	3.10	.40	3.13	.43	.072	.931
5. EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.30	.32	3.33	.25	3.35	.26	.150	.861
6. MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและ จริยธรรม	3.37	.27	3.35	.27	3.43	.31	.381	.685
7. AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรค และปัญหาต่างๆ	3.29	.36	3.39	.32	3.39	.34	.453	.638
8. SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิตวิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	3.19	.40	3.24	.43	3.32	.44	.396	.675
ผลรวมเฉลี่ย	3.18	.30	3.21	.30	3.28	.31	.486	.618

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าสถิติ Eta เพิ่มเติมในภาคผนวก ค

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากตารางที่ 4.3.8 แสดงผลการทดสอบปัจจัยทางด้านรอบที่เข้าร่วมโครงการที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธี One Way Anova ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักเรียนที่เรียนในรอบที่เข้าร่วมโครงการต่างกันส่งผลให้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะต่างกันในด้านบุคลิกภาพทั่วไป โดยนักเรียนที่เรียนรอบอาทิตย์เช้า จะมีการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพทั่วไป สูงกว่ารอบอื่นๆในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติ Eta เพื่อหาระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร พบว่า รอบที่เข้าร่วมโครงการส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะในด้านบุคลิกภาพทั่วไป ในระดับปานกลาง ในขณะที่ปัจจัยทางด้านรอบที่เข้าร่วมโครงการไม่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านอื่นๆ

4.4 ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

ในการจัดโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ในช่วงอายุ 13 -15 ปี ทีมผู้วิจัยได้มีการประเมินผลบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรก (5 สัปดาห์แรก) และ ช่วงหลัง (5 สัปดาห์หลัง) โดยจะแสดงให้เห็นแนวโน้มในการพัฒนา ดังตารางที่ 4.6.1, 4.6.2 และ 4.6.3 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4.1 แสดงภาพรวมการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1-5 (ช่วงแรก)

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินการพัฒนาบุคลิกภาพ	คะแนนต่ำสุด $\bar{x}_{\min}$	คะแนนสูงสุด $\bar{x}_{\max}$	คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	เกณฑ์การประเมิน
บุคลิกภาพทั่วไป	2.40	4.00	3.21	0.32	ดี
บุคลิกภาพการพูด	2.00	3.60	2.69	0.39	ดี
บุคลิกภาพการแสดงออก	2.00	3.60	2.65*	0.40	ดี
IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาน์ปัญญา	1.75	3.80	2.88	0.51	ดี
EQ:ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์	2.40	3.75	3.06	0.34	ดี
MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม	2.50	3.80	3.23**	0.30	ดี
AQ:ระดับความสามารถทางด้านการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ	2.25	4.00	3.15	0.41	ดี
SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต	2.20	4.00	2.98	0.52	ดี
ผลรวมเฉลี่ย	2.40	3.63	2.98	0.32	ดี

* คะแนนต่ำที่สุด   ** คะแนนสูงที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตาราง 4.4.1 ผลการศึกษา ภาพรวมบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ESP ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้าน ตลอดระยะเวลา 5 สัปดาห์แรก พบว่า อยู่ในเกณฑ์ ดีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.98 เมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้ว จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนา บุคลิกภาพตามเกณฑ์การประเมินในด้าน MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและ จริยธรรมสูงสุด (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.23) รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพทั่วไป, AQ:ระดับ ความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ, EQ:ระดับความสามารถทางการ ควบคุมอารมณ์, SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต, IQ: ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซอาน์ปัญญา, บุคลิกภาพการพูด (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.21, 3.15, 3.06, 2.98, 2.88, 2.69 ตามลำดับ) และน้อยที่สุดคือบุคลิกภาพการแสดงออก (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.65) โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด สามารถ สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิที่ 4.4.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4.2 แสดงภาพรวมการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงสัปดาห์ที่6-10 (ช่วงหลัง)

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน การพัฒนาบุคลิกภาพ	คะแนน ต่ำสุด $\bar{x}_{\min}$	คะแนน สูงสุด $\bar{x}_{\max}$	คะแนน เฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	เกณฑ์การ ประเมิน
บุคลิกภาพทั่วไป	3.20	4.00	3.60**	0.31	ดีมาก
บุคลิกภาพการพูด	2.60	4.00	3.24*	0.35	ดี
บุคลิกภาพการแสดงออก	2.60	4.00	3.26	0.34	ดีมาก
IQ:ระดับความสามารถทางด้าน สติปัญญา เซาน์ปัญญา	2.20	4.00	3.31	0.40	ดีมาก
EQ:ระดับความสามารถทางด้าน การควบคุมอารมณ์	3.00	4.00	3.59	0.30	ดีมาก
MQ:ระดับความสามารถทางด้าน คุณธรรมและจริยธรรม	2.80	4.00	3.53	0.33	ดีมาก
AQ:ระดับความสามารถทางด้าน การฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ	2.40	4.00	3.56	0.35	ดีมาก
SQ:ระดับความสามารถทางด้าน จิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต	2.40	4.00	3.50	0.38	ดีมาก
ผลรวมเฉลี่ย	2.70	3.98	3.45	0.31	ดีมาก

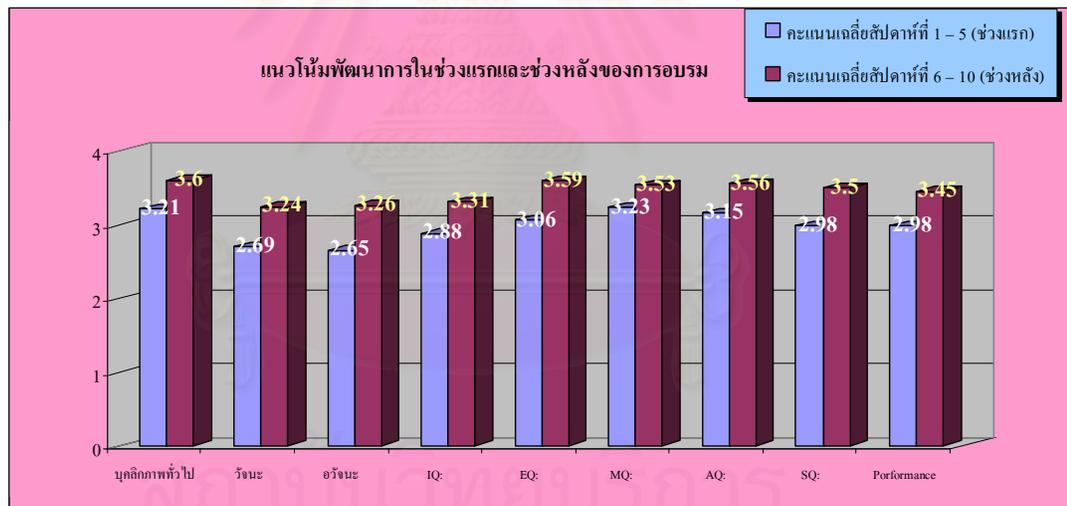
* คะแนนต่ำที่สุด   ** คะแนนสูงที่สุด

เกณฑ์การประเมิน 3.26 - 4.00 =ดีมาก, 2.51 - 3.25 =ดี, 1.76 - 2.50 =พอใช้, 1.00 - 1.75=ต้องปรับปรุงแก้ไข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตาราง 4.4.2 ผลการศึกษา ภาพรวมบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ESP ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้าน ตลอดระยะเวลา 5 สัปดาห์ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 เมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้ว จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาบุคลิกภาพตามเกณฑ์การประเมินในด้าน บุคลิกภาพทั่วไป, EQ:ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์, AQ:ระดับความสามารถทางด้านการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ, MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม, SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต, IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซอวน์ปัญญา, บุคลิกภาพการแสดงออก อยู่ในเกณฑ์ดีมาก(คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.60, 3.59, 3.56, 3.53, 3.50, 3.31, 3.26 ตามลำดับ) สำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพในด้าน บุคลิกภาพการพูด พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.24) สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิที่ 4.4.1

แผนภูมิที่ 4.4.1 แผนภูมิแสดงคะแนนเฉลี่ยของการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกๆด้าน โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรก สัปดาห์ที่1-5 และช่วงหลังสัปดาห์ที่ 6-10

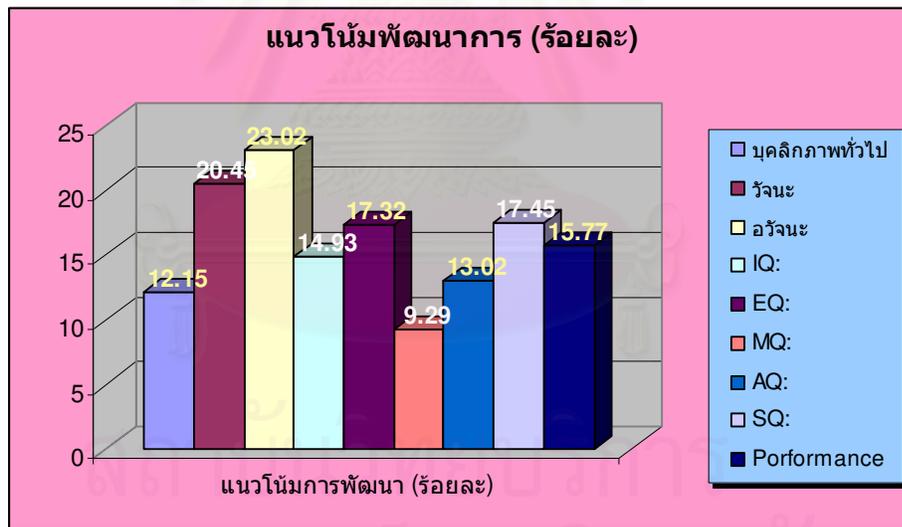
จากแผนภูมิที่ 4.4.1 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาจากช่วงแรกและเพิ่มขึ้นในช่วงหลังโดยผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบพัฒนาการทั้งสองช่วงในทุกๆด้าน คิดเป็นค่าร้อยละดังตารางที่ 4.4.2 และแผนภูมิที่ 4.4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.4.3 แนวโน้มการพัฒนาบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน การพัฒนาบุคลิกภาพ	คะแนนเฉลี่ย สัปดาห์ที่ 1 – 5 (ช่วงแรก)	คะแนนเฉลี่ย สัปดาห์ที่ 6 – 10 (ช่วงหลัง)	แนวโน้ม การพัฒนา (ร้อยละ)
บุคลิกภาพทั่วไป	3.21	3.60	12.15
บุคลิกภาพการพูด	2.69	3.24	20.45
บุคลิกภาพการแสดงออก	2.65	3.26	23.02
IQ: ระดับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา เซาว์น ปัญญา	2.88	3.31	14.93
EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุมอารมณ์	3.06	3.59	17.32
MQ: ระดับความสามารถ ทางด้านคุณธรรมและ จริยธรรม	3.23	3.53	9.29
AQ: ระดับความสามารถ ทางการฝ่าฟันอุปสรรค และปัญหาต่างๆ	3.15	3.56	13.02
SQ: ระดับความสามารถ ทางด้านจิต วิญญาณ การ ตีความหมายของชีวิต	2.98	3.50	17.45
ผลรวมเฉลี่ย	2.98	3.45	15.77

จากตารางที่ 4.4.3 ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกๆด้านจากช่วงแรกไปสู่ช่วงหลัง นั้นมีแนวโน้มไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นทุกด้าน ผลรวมเฉลี่ยของการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นในทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 15.77 โดยด้านที่มีการพัฒนามากที่สุด คือ บุคลิกภาพการแสดงออก(คิดเป็นร้อยละ 23.02) รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพการพูด, SQ: ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต, EQ: ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์, IQ: ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาว์นปัญญา, AQ: ระดับความสามารถทางด้านการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆและ บุคลิกภาพทั่วไป (คิดเป็นร้อยละ 20.45, 17.45, 17.32, 14.93, 13.02 และ 12.15 ตามลำดับ) ส่วนการพัฒนาบุคลิกภาพด้านที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดคือ MQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม (คิดเป็นร้อยละ 9.29) สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิที่ 4.4.2

แผนภูมิที่ 4.4.2 แผนภูมิแสดงแนวโน้มของพัฒนาการบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากตารางที่ 4.4.1, 4.4.2, 4.4.3 และ 4.4.4 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลการประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกที่ดีขึ้นจากเกณฑ์ที่ไปสู่ดีมากในบุคลิกภาพทุกด้านหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นในโครงการ จากช่วง 5 สัปดาห์แรกไปสู่ช่วง 5 สัปดาห์หลัง

นอกจากนี้เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่1 ถึง สัปดาห์ที่10 โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยของการพัฒนาสัปดาห์ต่อสัปดาห์(เทียบจากสัปดาห์ก่อนเป็นฐาน) สามารถแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการคิดเป็นค่าร้อยละเปรียบเทียบในแต่ละสัปดาห์จากสัปดาห์ที่ 1-10 ทั้ง 8 ด้านดังตารางที่4.4.4ดังนี้

ตารางที่ 4.4.4 ตารางแสดงพัฒนาของการพัฒนาบุคลิกภาพใน 10 สัปดาห์

เกณฑ์การประเมิน บุคลิกภาพ	การเปลี่ยนแปลงระหว่างสัปดาห์								
	สัปดาห์ 1->2	สัปดาห์ 2->3	สัปดาห์ 3->4	สัปดาห์ 4->5	สัปดาห์ 5->6	สัปดาห์ 6->7	สัปดาห์ 7->8	สัปดาห์ 8->9	สัปดาห์ 9->10
บุคลิกภาพทั่วไป	8.96	2.63	4.81	18.65	-10.82	4.91	-7.71	19.40	-11.75
บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ	17.65	12.08	14.50	5.19	-4.32	0.97	3.83	3.69	-1.19
บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ	26.78	13.36	19.39	6.05	-8.71	5.59	2.49	3.95	-3.22
IQ	17.81	14.73	12.50	1.20	-5.93	3.15	-1.53	8.70	-3.14
EQ	12.93	16.79	12.75	11.30	-12.76	9.55	-1.09	5.51	-9.92
MQ	13.43	2.63	8.01	16.91	-14.21	5.33	-3.65	9.33	-5.87
AQ	22.81	12.86	9.81	15.27	-16.75	7.51	-2.51	10.32	-7.79
SQ	25.12	19.70	7.91	3.52	-7.93	6.46	-0.29	9.86	-6.33

หมายเหตุ : เทียบจากสัปดาห์ก่อนเป็นฐาน

จากตารางที่4.4.4 แสดงพัฒนาการของการพัฒนาบุคลิกภาพใน10สัปดาห์ คิดเป็นค่าร้อยละเปรียบเทียบในแต่ละสัปดาห์จากสัปดาห์ที่ 1-10 ทั้ง 8 ด้าน โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

บุคลิกภาพทั่วไป ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 8.96, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ2.63, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ4.81, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ18.65, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ10.82, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ4.91, สัปดาห์ที่ 7-8 ลดลงคิดเป็นร้อยละ7.71, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 19.40, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ11.75

บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 17.65, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ12.08, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.50, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ5.19, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ4.32, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ0.97, สัปดาห์ที่ 7-8 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ3.83, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ3.69, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ1.19

บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 26.78, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ13.36, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 19.39, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ6.05, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ8.71, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ5.59, สัปดาห์ที่ 7-8 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ2.49, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ3.95, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ3.22

พัฒนาการในด้าน IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา,เชาวน์ปัญญา ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ17.81, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.73, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ12.50, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ1.20, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ5.93, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ3.15, สัปดาห์ที่ 7-8 ลดลงคิดเป็นร้อยละ1.53, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ8.70, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ3.14

พัฒนาการในด้าน EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ12.93, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.79, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ12.75, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ11.30, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ12.76, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ9.55, สัปดาห์ที่ 7-8 ลดลงคิดเป็นร้อยละ1.09, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ5.51, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ9.92

พัฒนาการในด้าน MQ:ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ13.43, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 2.63, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ8.01, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ16.91, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ14.21, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ5.33, สัปดาห์ที่ 7-8 ลดลงคิดเป็นร้อยละ3.65, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ9.33, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ5.87

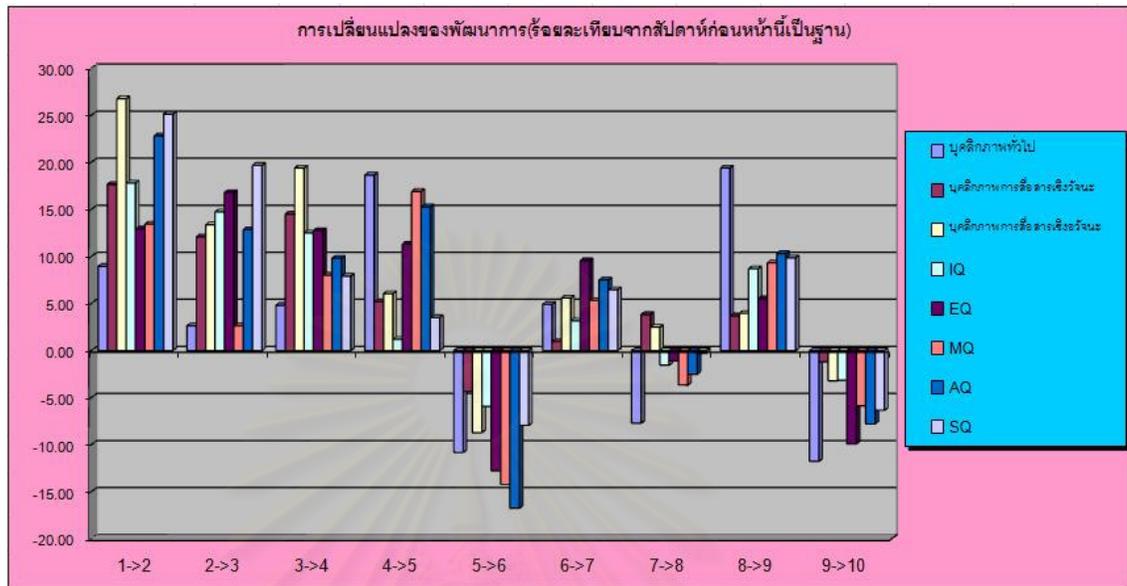
พัฒนาการในด้านAQ: ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ
ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ22.81, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ12.86, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ9.81, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ15.27, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ16.75, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ7.51, สัปดาห์ที่ 7-8 ลดลงคิดเป็นร้อยละ2.51, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ10.32, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ7.79

พัฒนาการในด้านSQ: ระดับความสามารถทางด้านจิต วิญญาณ การตีความหมายของชีวิต
ค่าของการพัฒนาจากสัปดาห์ที่1-2 พัฒนาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ25.12, สัปดาห์ที่2-3 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ19.70, สัปดาห์ที่3-4 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ7.91, สัปดาห์ที่4-5 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ3.52, สัปดาห์ที่ 5-6 ลดลงคิดเป็นร้อยละ7.93, สัปดาห์ที่ 6-7 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ6.46, สัปดาห์ที่ 7-8 ลดลงคิดเป็นร้อยละ0.29, สัปดาห์ที่ 8-9 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ9.86, สัปดาห์ที่ 9-10 ลดลงคิดเป็นร้อยละ6.33

เมื่อสังเกตจากตารางจะเห็นได้ว่าจากช่วงสัปดาห์ที่ 5 ถึงสัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7 ถึงสัปดาห์ที่ 8 และ ช่วงสัปดาห์ที่ 9 ถึงสัปดาห์ที่ 10 นั้น กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการ ที่ลดลงหลังจากสัปดาห์ที่5 และ9 ซึ่งสัปดาห์ที่5 คือสัปดาห์ที่กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมนอกสถานที่ และสัปดาห์ที่ 9 เป็นสัปดาห์ที่ได้กฏได้แสดง โดยทั่วไปแล้วนั้น การพัฒนาน่าจะเพิ่มขึ้นแต่กลับลดลง ซึ่งมาจากกลุ่มตัวอย่างในวัยนี้เป็นสำคัญ โดยจะอธิบายผลในบทที่5ต่อไป และสามารถ สรุปเป็นแผนภูมิและกราฟการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการคิดเป็นค่าร้อยละในแต่ละด้าน ดังแผนภูมิที่ 4.4.3.แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการคิดเป็นค่าร้อยละเปรียบเทียบในแต่ละสัปดาห์ทั้ง 8 ด้าน ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.4.3 แสดงพัฒนาการของการพัฒนาบุคลิกภาพใน 10 สัปดาห์

จากตารางแสดงแนวทางการพัฒนาทั้งในแต่ละสัปดาห์ และเป็นช่วง 5 สัปดาห์แรกและ 5 สัปดาห์หลังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวิจนะ และอารมณ์ของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปีตลอด 10 สัปดาห์ ได้ดังตารางที่ 4.4.5 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4.5 แสดงแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะ และอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5
Themes	Myself My personality	My good common sense	My ideas for our world	My words your words : I'm ok you're ok	My adventure my destiny
Concepts	Ice breaking/ class regulation	IQ	IQ+MQ	IQ+MQ+EQ	IQ+MQ+EQ+AQ
ESP for Teenagers (M1 – M3)	Getting to know you	The secret of my brain: what is right or wrong?	Social responsibility	Conflict management	Winner attitude
แนวทาง กิจกรรม	-แนะนำโครงการ -แนะนำตัว -บรรยายเรื่อง บุคลิกภาพ -ตั้งคิดร่วมกัน -แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม (เล่นเกมเพื่อสะสม แต้ม) -ทบทวนเขียน journal	-แจ้งเกณฑ์การประเมิน และการได้รับวุฒิบัตร -ทบทวนกิจกรรม -บรรยายบุคลิกภาพ -Role Playing สร้าง เรื่องราวพร้อมกับสวม บทบาทโดยบทที่ได้รับ -น้องๆนำเสนอความคิด ของตนที่ comment การนำเสนอของน้องๆ และแนะนำ -กิจกรรมฝึกผู้นำและ ผู้ตาม -สรุปกิจกรรม debrief ทบทวนเขียน journal	-อธิบายเรื่องบุคลิกภาพ กับจิตสาธารณะ -กิจกรรมการสร้างจิต สาธารณะ ต่อจาก สัปดาห์ก่อน โดย แบ่งกลุ่มและมานำเสนอ idea เพื่อนๆกลุ่มอื่น ช่วยกันแสดงความเห็น ฝึกการวิพากษ์ โดยพี่จะ คอยแนะนำ -สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief ทบทวนเขียน journal	-กิจกรรม My words your words กิจกรรมกลุ่มใหญ่ รวมทั้ง ห้องแล้วแต่ว่าแต่ละคน จะเลือกอะไรในหัวข้อที่ กำหนด สรุปกิจกรรม เกม "ไม้ค้ำ" ฝึกการสร้างสรรค สาร (design message) -สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief ทบทวนเขียน journal <i>ก้าวร้าว ให้คิดการ แนะนำตัวเองแบบใดก็ได้ นำเสนอครั้งที่ 7 คนละ 1 นาที</i>	กิจกรรมฐานเกี่ยวข้องกับ "บุคลิกภาพการพูดและ การแสดงออก" -สรุปกิจกรรมให้ความรู้ เสนอแนะ debrief พูดคุยถึงประโยชน์การ นำไปประยุกต์ใช้ -ทบทวนเขียน journal
วัตถุประสงค์	- เพื่อให้ทีมประจำชั้น รู้จักเด็ก, ให้เด็กรู้จัก ทีมประจำชั้น, ให้เด็ก รู้จักกันเอง,สร้างความ ประทับใจ, ให้เด็กรู้จัก และเข้าใจตนเองมาก ขึ้น (SQ) และให้เด็กรู้ จุดอ่อนจุดแข็งเพื่อจะ สามารถพัฒนาตนเอง ได้ในกิจกรรมถัดไป	-ให้เด็กเริ่มต้นจากการ คิดเป็นและแยกแยะ บุคลิกภาพที่ดี และ ไม่ดีออกจากกัน -ฝึกให้เด็กพูด และ แสดงออก โดยเริ่มต้น จากการจัดระบบ ความคิดก่อนถ่ายทอด ออกไป -เพื่อให้เด็กรู้จักฝึกการ ให้เหตุผลคิดเป็นระบบ และวางแผน อย่างมีเหตุ มีผล	-ให้เด็กถ่ายทอดวิธีคิดที่ สะท้อนผ่านกิจกรรมสร้าง จิตสาธารณะฝึกความ รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เช่น เรื่องวินัย การเคารพกติกา ความ รับผิดชอบต่อผู้อื่น (MQ)	- ให้เด็กเรียนรู้การรู้จัก ควบคุมอารมณ์ในการพูด และแสดงออก -เปลี่ยนทัศนคติของ "ความ ขัดแย้ง" เป็นเรื่องของ "การมองต่างมุม" -ฝึกการยอมรับเหตุผล ของผู้อื่น ยอมรับตนเอง ได้อย่างเหมาะสม (EQ) -เพิ่มกิจกรรมการสร้างสติ ฝึกการรับส่งสารอย่างมี ประสิทธิภาพ พัฒนาการ ใช้ verbal & nonverbal	-ให้เด็กเรียนรู้การ เอาชนะอุปสรรค (AQ) -กิจกรรมนอกสถานที่ ฝึกทักษะการเรียนรู้แบบ สุจริต ส่งเสริมให้เด็ก กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ ในระดับที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการคิดสร้างสรรค์ คิด เป็นระบบ การวางแผน -เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม (MQ)และเพื่อ พัฒนาการยอมรับตนเอง ได้อย่างเหมาะสม (EQ)
ผลที่ได้	ได้รู้จักเด็กและประเมิน ได้ว่าเด็กแต่ละคน อยู่ในระดับใด เด็กๆเข้าใจ concept ในเรื่องของการพัฒนา บุคลิกภาพ	เด็กๆทราบการประเมิน ว่าอยู่ในระดับใด และ ต้องการที่จะพัฒนา เข้าใจเรื่อง IQ กับ การพัฒนาบุคลิกภาพ และนำไปใช้ เริ่มรู้จักกัน มากขึ้น เด็กๆส่วนใหญ่ ชอบ และให้ความ ร่วมมือกับกิจกรรม	เด็กๆส่วนใหญ่เริ่มมีการ พัฒนา มีความคิด สร้างสรรค์ เข้าใจว่า MQ กับการพัฒนาบุคลิกภาพ เด็กๆส่วนใหญ่เริ่มแต่ง กายดี เริ่มสนุกกับ กิจกรรมมากขึ้น มีผลการประเมิน พัฒนาการที่ดีขึ้น	บรรยายภาคในห้องเต็มไป ด้วยความสนุก เด็กๆ เข้าใจกิจกรรม สามารถ ให้เหตุผลแสดงความ คิดเห็นกล้ามากขึ้น เด็กๆ เข้าใจคำว่า EQ กับ บุคลิกภาพ ในภาพรวม เด็กๆมีพัฒนาการส่วน ใหญ่ดีขึ้น	เด็กๆมีพัฒนาการในทุก ด้านที่ดีขึ้นมาก เด็กๆ สนุก เข้าใจในกิจกรรม แต่ละกิจกรรม เห็นว่า อุปสรรคไม่ยากอย่างที่ คิด เด็กๆสนิทกันมากขึ้น และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่เริ่มมีความ ภูมิใจในตนเอง

ตารางแสดงที่ 4.4.5 แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะ
ของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี (ต่อ)

	สัปดาห์ที่ 6	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 9	สัปดาห์ที่ 10
Theme	My ESP scoop	My ESP scoop	My ESP special show	My ESP special show	My ESP reflection
Concept	IQ+MQ+EQ +AQ+SQ	IQ+MQ+EQ +AQ+SQ	IQ+MQ+EQ +AQ+SQ	IQ+MQ+EQ +AQ+SQ	Evaluation
ESP for Teenagers (M1 – M3)	Once in my life	Once in my life	ESP rehearsal	ESP special day	ESP open-up
แนวทางกิจกรรม	-ให้ความรู้เกี่ยวกับ Public speaking -อธิบายกิจกรรมสำหรับสัปดาห์ที่ 9 -ฝึกการเชื่อมโยงเรื่องราวโดยให้น้องจับฉลากคำต่างๆและเล่าเรื่องต่อกันโดยนำความรู้ทั้ง 5 สัปดาห์ในทุกๆ Q มาใช้ -สรุปกิจกรรมให้ความรู้เสนอแนะ debrief พูดคุยถึงประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้ -บทวนเขียน journal	การบ้านจากสัปดาห์ที่ 4 ให้นำเสนอตัวเองให้น่าสนใจโดยคนละ 1 นาที พี่ๆให้คำปรึกษาแนะนำรายบุคคล น้องๆที่เหลืออยู่ในห้องเล่นเกมสั้นทนาการ และปรึกษาเรื่องการแสดง Show ครั้งที่ 9 -บทวนเขียน journal	พี่ๆให้คำปรึกษาแนะนำ ซ้อมการแสดงที่วางแผนไว้ โดยทีมประจำชั้นให้คำปรึกษาและแนะนำ - ทีมประจำชั้นช่วยวางแผนให้เด็กทุกคนได้แสดงพัฒนาการการพูดและการ แสดงออกของเด็กให้ผู้ปกครองได้เห็น -ประเมินผลพัฒนาการนัดและวางแผนสำหรับวันจริง -บทวนเขียน journal	Recital – การแสดงจริง จับฉลากชื่อเพื่อนๆและพี่ๆในห้องเพื่อแลกของที่ระลึกแก่กันในสัปดาห์สุดท้าย	-ให้เด็กได้นำเสนอเชิงแบ่งปันในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ และประเมินผลทบทวนกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์แรก ถึงสัปดาห์สุดท้าย -น้อง ๆ ออก มา พูด ความรู้สึกและมอบของที่ระลึกให้กับ buddy ชม VTR ภาพรวมกิจกรรมต่างที่เป็น music vdo ที่ได้ทำให้น้องๆ และสังสรรค์ (PARTY)
วัตถุประสงค์	-ให้เด็กวางแผนโครงการแสดงพัฒนาการการพูดและการแสดงออก -นำเสนอ แผนงานที่สะท้อนการคิดอย่างเป็นระบบ การรับฟังความคิดเห็น เห็น ของ เพื่อน ตระหนักในความถูกต้องเหมาะสม ตั้งใจทำให้สำเร็จลุล่วง -เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพการพูด และการแสดงออก	-ให้เด็กฝึกซ้อมแผนงานที่ได้คิดไว้ โดยทีมประจำชั้น ทำ หน้า ที่ เป็น Speaking and acting coach ฝึกให้เด็กพูดและแสดง ออก สละ ท่อน บุคลิกภาพที่ดี -ฝึกการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ -เพื่อฝึกเด็กให้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น -เพื่อฝึกซ้อมและพัฒนาความสามารถในการแสดงของเด็ก	-เพื่อฝึกซ้อมและพัฒนาความสามารถในการแสดง ของเด็ก	-แสดงจริง -เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านบุคลิกภาพ ทั้งการพูดและการแสดงออก -ฝึกการแก้ปัญหาการควบคุมความประหม่า ฯลฯ	- เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เด็กรู้จักแสดงความคิดเห็นถูกต้อง - เด็กพูดถึงความรู้สึกของตัวเอง ความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมโครงการ
ผลที่ได้	เด็กเริ่มมีความเข้าใจในเรื่องของบุคลิกภาพมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงสิ่งๆที่ปฏิบัติมาพัฒนาการพูดและการแสดงออกของตนเองได้ แต่พัฒนาการส่วนใหญ่ไม่ได้เท่าในสัปดาห์ที่ 5 พัฒนาการจะเป็นในลักษณะ คงที่กับลดลง	เด็กๆออกมาพูด ตามที่ได้รับมอบหมาย แต่ส่วนใหญ่ขาดการเตรียมตัว จึงทำให้ความมั่นใจลดลง ลืมประเด็น โจทย์ที่ผู้สอนได้บอกไว้ ทำให้การนำเสนอในภาพรวมไม่ดีนัก แต่เด็กที่กล้าน้อยกลับมีการนำเสนอที่ดีเหนือความคาดหมาย และเด็กได้มีโอกาสรู้สึกข้อเสียของตนเองเป็นรายบุคคล	ได้ซ้อมการแสดงและสรุป การ แสดง ในภาพรวมทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและปรับแก้เมื่อถึงวันแสดงจริง เด็กๆเริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตื่นตัวมากขึ้นจากสัปดาห์ก่อน	ได้ฝึกการพูดหน้าชั้น มีความมั่นใจและกล้ามากขึ้น ได้ รับประสบการณ์ที่ดีใหม่ๆ กลับไป ในภาพรวมน้องๆมีพัฒนาการที่ดีขึ้น	รู้ถึงการประเมินและการพัฒนาบุคลิกภาพโดยสรุปตลอด 10 สัปดาห์ ส่วนใหญ่เมื่อต้องออกมาพูดความรู้ก็ สามารถพูดและแสดงออกได้ ดีกว่าสัปดาห์ก่อน น้องๆเองก็รู้สึกว่าตนเองมีการพัฒนาขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ เห็นความสำคัญของบุคลิกภาพ และได้มีรูปภาพ สังคม พี่ๆและเพื่อนๆกลับไป

จากตารางที่ 4.4.5 เป็นการสรุปแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวิจนะและ อัจฉริยะของเด็กไทยอายุ 13-15 ปี โดยในสัปดาห์ที่ 1 เป็นการ แนะนำโครงการ, แนะนำตัว, บรรยายเรื่องบุคลิกภาพ, ตั้งกติการ่วมกัน, แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม (เล่นเกมเพื่อสะสมแต้ม) สัปดาห์ที่ 2 คือการ แจ้างเกณฑ์การประเมินและการได้รับวุฒิปัตร, ทบทวนกิจกรรม, บรรยายบุคลิกภาพที่ดี และไม่ดี แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความสัมพันธ์ให้รู้จักกันมากขึ้นต่อจากครั้งที่ 1, Role Playing สร้างเรื่องราวพร้อมกับสวมบทบาทโดยบทที่ได้รับ และน้องๆ นำเสนอความคิดของตนโดย มีพี่ๆ comment การนำเสนอการพูดของน้องๆ และกิจกรรม ฝึก ผู้นำและผู้ตาม สัปดาห์ที่ 3 อธิบาย บุคลิกภาพกับจิตสาธารณะ, กิจกรรมการสร้าง จิตสาธารณะ ต่อเนื่องจากสัปดาห์ก่อน, แบ่งกลุ่ม ทำงานและ มานำเสนอ idea เพื่อนๆ กลุ่มอื่นช่วยกันแสดงความเห็น ฝึกการวิพากษ์ สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรม My words your words กิจกรรมกลุ่มใหญ่ รวมทั้งห้องแล้วแต่ว่าแต่ละคนจะเลือกอะไรใน หัวข้อที่กำหนด กิจกรรมการ “ไปคำ” ฝึกการสร้างสรรค์สาร (design message) สัปดาห์ที่ 5 กิจกรรมฐาน ออกนอกห้องเรียนเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก สัปดาห์ที่ 6 ให้ความรู้เกี่ยวกับ Public speaking อธิบายกิจกรรมสำหรับสัปดาห์ที่ 9 ฝึกการเชื่อมโยงเรื่องราว โดยให้น้องจับฉลากคำต่างๆ และเล่าเรื่องต่อกันโดยนำความรู้ทั้ง 5 สัปดาห์ในทุกๆ Q มาใช้ สัปดาห์ ที่ 7 ออกมาแนะนำตัวอย่างง่ายๆ ให้น่าสนใจโดยใช้เวลาเพียงคนละ 1 นาที พยายามให้เพื่อนรู้จัก เรายกขึ้นในแง่มุมที่เพื่อนยังไม่รู้จักพี่ๆ ให้คำปรึกษาแนะนำรายบุคคลน้องๆ ที่เหลืออยู่ในห้องเล่น เกมสันทนาการ และปรึกษาเรื่องการแสดง Show ครั้งที่ 9 โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่าน้องๆ ต้อง แสดงทุกคนและได้พูดและแสดงออกทุกคน สัปดาห์ที่ 8 ซ้อมการแสดงที่วางแผนไว้ โดยทีมประจำ ชั้นให้คำปรึกษาและแนะนำ ประเมินผลพัฒนาการ นัดและวางแผนสำหรับวันจริง สัปดาห์ที่ 9 แสดงจริง และสัปดาห์ที่ 10 ให้เด็กๆ ได้นำเสนอเชิงแบ่งปันในสิ่งที่เขาได้เรียนรู้จากหลักสูตร และ ประเมินผลหลักสูตร ทบทวนกิจกรรมตั้งแต่สัปดาห์แรก จนถึงสัปดาห์สุดท้าย ชมภาพการแสดง เมื่อสัปดาห์ก่อนพร้อมทั้งตั้งคำถามว่าควรจะปรับปรุงอย่างไรถ้าสามารถแก้ไขได้ พี่ๆ ช่วยอธิบาย และแนะนำ น้องๆ ออกมาพูดความรู้สึกและมอบของที่ระลึกให้กับbuddyที่ตนจับชื่อได้พร้อมทั้ง บอกเหตุผลว่าทำไมถึงชื่อของสิ่งนั้นให้แก่เพื่อนคนนั้นๆ ชม VTR ภาพรวมของกิจกรรมต่างๆ เป็น music video ที่ได้ทำให้น้องๆ PARTY สักสรรค์ ปิดโครงการ

ในส่วนของผลการวิจัยที่ได้จากการนำแนวทางนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้นำ ผลการวิจัยมาสรุปและอภิปรายผลต่อ โดยอยู่ในส่วนของบทที่ 5

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15ปี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป ปัญหา ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผล และแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) โดยการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ด้านการพูดและการแสดงออก จากนั้นผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 6 คน ได้ร่วมกันสังเกตลักษณะการพูดและการแสดงออกของเด็กในทุกสัปดาห์(Peer Evaluation) โดยอาศัยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินบุคลิกภาพบุคลิกภาพการพูดการแสดงออก ในการเก็บข้อมูล จากเด็กที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP)หลักสูตร ESP for Teenagers (M.1–M.3) ที่จัดขึ้นโดยภาควิชาวาทยวิทยา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่เสาร์-อาทิตย์ที่ 20-21 ตุลาคม 2550 ถึง วันเสาร์-อาทิตย์ที่ 22-23 ธันวาคม 2550 รวม 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 68 คน และสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Judgmental or Purposive Sampling)โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิจัยเฉพาะนักเรียนที่เข้าเกณฑ์ในการพิจารณา ได้จำนวน 52 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลแล้วนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามนำวิจัย

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 52 คน แบ่งเป็นเพศชาย 23 คน เพศหญิง 29 คน จัดได้ว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงที่เข้าร่วมโครงการในจำนวนที่ต่างกัน ระดับอายุที่ทำการทดสอบมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 13ปี จำนวน 21 คน แบ่งเป็นเพศชาย 11 คน เพศหญิง 10 คน กลุ่มตัวอย่างอายุ 14 ปี จำนวน 28 คน แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 18คน และกลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปี จำนวน 3 คน แบ่งเป็นเพศชาย 2 คน เพศหญิง 1คน ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างที่มาร่วมโครงการ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 คนแบ่งเป็นเพศชาย 4 คน เพศหญิง 3 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 18 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 21 คน แบ่งเป็นเพศชาย 9 คน เพศหญิง 12คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปและอภิปรายผลตามคำถามนำวิจัย ดังนี้

คำถามนำวิจัยที่ 1	ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15 ปี เป็นอย่างไร
คำถามนำวิจัยที่ 2	ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13- 15 ปี มีอะไรบ้าง
คำถามนำวิจัยที่ 3	ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15 ปี มีอะไรบ้าง
คำถามนำวิจัยที่ 4	แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15 ปี ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15ปี

ผลการศึกษาทางสถิติ พบว่า ภาพรวมบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ ESP ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้าน ตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ผลรวมเฉลี่ยตามเกณฑ์การประเมินทั้ง8ด้านนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ถ้าจำแนกออกเป็นด้านๆนั้นจะอยู่ทั้งในเกณฑ์ดีและดีมากเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปน้อยได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารตามเกณฑ์การประเมินที่อยู่ในระดับดีมี 4 ด้านดังนี้

1. บุคลิกภาพทั่วไป
2. MQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม
3. AQ:ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ
4. EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์

ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารตามเกณฑ์การประเมินที่อยู่ในระดับดีมี 4 ด้านดังนี้

5. SQ: ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต
6. IQ: ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซวาร์ปัญญา
7. บุคลิกภาพการพูด
8. บุคลิกภาพการแสดงออก

5.1.2 ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี

การศึกษากลุ่มตัวอย่างตลอด10สัปดาห์สามารถ แยกปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะตามเกณฑ์การประเมินได้ทั้งสิ้น 8ด้าน ได้แก่

ปัญหาด้านบุคลิกภาพทั่วไป ได้แก่ ปัญหาการสวมรองเท้าและเข้าเรียน, แต่งกายขาดความสุภาพและเสื้อผ้าที่สวมใส่ยับ สีสันทมนหมอง, สวมกางเกงขาสั้น, ขาดความเหมาะสมกับกิจกรรม กาลเทศะ และแต่งกายไม่เหมาะสมกับ เพศและวัย และทรงผมยุ่งรุงรังและขาดความสะอาด ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 38.46, 17.31, 13.46, 11.54, 9.62, 5.77)

ปัญหาบุคลิกภาพการพูด ได้แก่ เสียงเบา ขาดความมั่นใจ ขาดความฉะฉาน ขาดความชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษา และ ไม่อ้าปากขณะพูด, ปัญหาการโปรเจค, เสียงสั้น, พูดไม่ชัด, พูดติดขัด, น้ำเสียงขาดความน่าฟังเสียงแข็งและติดพูดภาษาต่างประเทศและภาษาวัยรุ่น, ขาดความไพเราะ ขาดหางเสียง และพูดเร็วและรัว ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 59.62, 57.69, 48.08, 46.15, 34.62, 32.69, 30.77, 26.92, 19.23)

ปัญหาด้านบุคลิกภาพการแสดงออก ได้แก่ ขาดการใช้มือขณะพูดและนำเสนอ, การแสดงท่าทางที่ขาดความมั่นใจ, สีหน้า ที่วิตกกังวลขาดรอยยิ้ม, ปัญหาการหลบสายตา ไม่มองผู้ฟัง มองพื้น, การนั่งและยืนไม่เหมาะสม ขาดความสง่างาม หลังค่อม, ยืนหยุกหยิก ไม่นิ่ง, ปัญหาการยืน ที่เกร็งหรือยืนตรงเกินไป, ปัญหาการทิ้งน้ำหนักขณะยืนผิด, การวางท่าทางขณะพูดดูเก้งก้าง หรือ นิ่งเกินไปและการจับไมโครโฟนผิดวิธี ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 75.00, 63.46, 57.69, 23.85, 51.92 48.08, 40.38, 38.46, 34.62, 26.92)

ปัญหาด้าน IQ ได้แก่ ขาดการถ่ายทอดความคิดที่เป็นระบบ, ขาดเหตุผลในการโต้แย้ง, ขาดการคิดสร้างสรรค์, ขาดวิจารณญาณที่ดี และขาดความรู้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิด ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 63.46, 59.62, 57.69, 26.92, 7.69)

ปัญหาด้าน EQ ได้แก่ ไม่สามารถควบคุมความตื่นเต้น กลัว ประหม่า เหมินอาย เมื่อต้องออกไปนำเสนอหน้าชั้น, นิ่งเฉย ไม่แสดงอารมณ์, ไม่สามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้ดีเท่าที่ควร, ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เมื่อเกิดความขัดแย้ง และรู้สึกไม่พอใจเมื่อเพื่อนไม่เห็นด้วยกับตน ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 65.38, 50, 17.31, 11.54, 3.85)

ปัญหาด้าน MQ ได้แก่ ขาดความตรงต่อเวลา, ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ, ขาดมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม และขาดน้ำใจ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 28.85, 13.46, 9.62, 5.77)

ปัญหาด้าน AQ ได้แก่ ขาดแรงจูงใจในการพัฒนา (เฉื่อย), ขาดความพยายามในการทำกิจกรรม, ขาดทัศนคติที่จะพัฒนาและขาดความมุ่งมั่น, ขาดการปรับตัวหรือปรับตัวช้า และการขาดความพร้อมในการเรียนรู้ ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 44.23, 34.62, 26.92, 25.00, 17.31)

ปัญหาด้าน SQ ได้แก่ คือ การขาดความเป็นผู้นำ, ไม่กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น, การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง, มองตนเองในแง่ลบ, แสดงออกไม่เหมาะสม, ขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น และขาดการรับฟังผู้อื่น ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 61.54, 50, 44.23, 15.38, 13.46)

5.1.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15 ปี

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี มีทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทโรงเรียน ลักษณะโรงเรียน จำนวนพี่น้อง

สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี มีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่ ระดับชั้น และรอบที่เข้าร่วมโครงการฯ

ระดับชั้นส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในด้าน EQ: *ระดับความสามารถทางด้านการควบคุมอารมณ์* โดยนักเรียนระดับชั้นม. 3 จะมีความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม หรือ EQ สูงกว่า ระดับชั้นอื่นๆในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รอบที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในด้าน *บุคลิกภาพทั่วไป* พบว่านักเรียนที่เรียนรอบ วันอาทิตย์เช้า มีการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพทั่วไปได้ดีกว่า นักเรียนที่เรียนรอบวันเสาร์บ่าย และเสาร์เช้า

5.1.4 แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ13-15ปี

ผลการศึกษาทางสถิติ พบว่า ภาพรวมบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ ESP ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้าน ตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ ผลรวมเฉลี่ยตามเกณฑ์การประเมินทั้ง8ด้าน นั้นอยู่ในเกณฑ์ดี

เพื่อที่จะเห็นผลในการพัฒนาผู้วิจัยจึงแบ่งผลการพัฒนาออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรก 5 สัปดาห์แรก และ ช่วงหลัง 5 สัปดาห์หลัง ดังนี้

ช่วงแรก การพัฒนาในบุคลิกภาพในทุกด้าน อยู่ในเกณฑ์ดี ด้านที่มีการพัฒนามากที่สุด คือ MQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมและด้านที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด คือ บุคลิกภาพการแสดงออก

ช่วงหลัง การพัฒนาในบุคลิกภาพในทุกด้าน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ด้านที่มีการพัฒนามากที่สุด คือ อ บุคลิกภาพทั่วไป และด้านที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด คือ บุคลิกภาพการพูด

เพื่อต้องการทราบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ จากช่วงสัปดาห์แรก ว่ามีการพัฒนาในแต่ละด้านเป็นอย่างไร โดยนำผลของการพัฒนาช่วงสัปดาห์หลัง มาเปรียบเทียบและหาเป็นค่าร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาจากช่วงสัปดาห์แรกแรกไปช่วงสัปดาห์หลังหลังในทุกๆด้าน แต่ค่าร้อยละของการพัฒนาหรือค่าเฉลี่ยของการพัฒนาในแต่ละด้านจะสูงไม่เท่ากัน สามารถเรียงลำดับด้านที่มีการพัฒนาจากมากไปน้อย ได้แก่ บุคลิกภาพการแสดงออก, บุคลิกภาพการพูด, SQ: ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต, EQ: ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์, IQ: ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาว์นปัญญา, AQ: ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ, บุคลิกภาพทั่วไป และMQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ23.02, 20.45, 17.45, 17.32, 14.93, 13.02, 12.15 และ 9.29)

โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการพัฒนาในด้านต่างๆและพบว่าใช้ได้ผล ดังนี้

บุคลิกภาพทั่วไป คือ ชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมในลักษณะต่างๆพร้อมยกตัวอย่าง

บุคลิกภาพการพูด คือ ให้เด็กได้ฝึกพูดบ่อยๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

บุคลิกภาพการแสดงออก คืออธิบายและให้ทดลองทำจริง หาแนวทางและเป็นตัวอย่าง ใช้กิจกรรมที่ต้องแสดงออกทางด้านร่างกาย

IQ: ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาว์ปัญญา พยายามกระตุ้นให้คิด ให้เด็กฝึกการให้เหตุผลกับสิ่งต่างๆ และแสดงความคิดเห็น ฝึกการอธิบายสิ่งต่างๆ เป็นขั้นเป็นตอน

EQ: ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ ฝึกการควบคุมอารมณ์ผ่านกิจกรรม ในสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้ง

MQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้เด็กได้ตั้งกฎกติกาในเรื่องต่างๆ ขึ้นเอง อธิบายและหมั่นกระตุ้นถึงการมีส่วนร่วมต่อสังคม

SQ: ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต ให้กำลังใจ กล่าวชมเมื่อเด็กมีการพัฒนา เสริมสร้างความมั่นใจ บอกถึงจุดเด่นในตัวเด็ก

AQ: ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ หาเกมหรือกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายาม โดยเฉพาะฐานกิจกรรมนอกสถานที่

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี

นอกจากข้อมูลทางสถิติแล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า บุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15 ปี นั้น ยังคงมีบุคลิกภาพที่มีลักษณะ เป็นวัยเด็กที่ เริ่มเข้าสู่การเป็นวัยรุ่น และเด็กยังคงสับสนกับบทบาทหรือสถานะของตนว่า เป็นเด็กหรือเป็นวัยรุ่นทำให้บุคลิกภาพที่แสดงออกมานั้นดูแก่งก้าง ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าการแสดงออกจนไปถึงแสดงออกมากเกินไปในบางกรณี แต่เป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้และต้องการคนเข้าใจอย่างมาก การแสดงออกต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือเพื่อน จะมั่นใจมากเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เข้าใจ ซึ่งก็สอดคล้องกับทฤษฎี เรื่องของพัฒนาการและความต้องการของเด็กวัยนี้ที่ว่า วัยรุ่นต้องการการเข้าใจ การยอมรับและชอบทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม พัฒนาการทางด้านอารมณ์จะยังไม่คงที่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล ,2549 ; เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2549) ชอบเล่นเกม

บุคลิกภาพทั่วไป สาเหตุที่เด็กในวัยนี้มีลักษณะทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีมากนั้นเนื่องจาก ในการอบรมเราจะเน้นและคอยตักเตือนในเรื่องของบุคลิกภาพโดยเฉพาะเรื่องของการแต่งกาย ให้สมวัย สะอาด ถูกต้อง ตามกาลเทศะ เพราะเป็นลักษณะภายนอกที่คนเราสามารถเห็นและสามารถสร้างความเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีก่อนที่จจะรู้จักกัน ซึ่งจากการสังเกตในสัปดาห์แรกจะพบเด็กหลายคนที่มีคนสวมรองเท้าฟองน้ำโดยเฉพาะเด็กชาย แต่เมื่อที่ผู้สอนได้อธิบายและทำความเข้าใจให้เหตุผล เด็กส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงที่ดี พบว่าสัปดาห์ที่ 2-10 นั้น เด็กๆมีพัฒนาการด้านการแต่งกายที่ชัดเจน ซึ่งถ้าเด็กคนไหนที่ยังไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่เด็กๆได้ร่วมกันตั้งนั้นๆ จะเขียนและเตือนลงไปใน Journal และพบว่าเด็กส่วนใหญ่จะเคารพกฎกติกาที่พวกเขาได้ช่วยกันตั้งเองเป็นอย่างดี และสาเหตุที่เด็กที่มีพัฒนาการด้านนี้สูงสุดในสัปดาห์ที่ 9 นั้น เนื่องจากเด็กทุกคนจะสวมเสื้อของโครงการและสวมกางเกงขายาวรองเท้าหุ้มส้น ซึ่งทุกคนก็ปฏิบัติตามกันอย่างพร้อมเพรียงที่ผู้สอนจึงประเมินให้การแต่งกายของน้องๆในสัปดาห์นั้น อยู่ในระดับดีมากทุกคน

บุคลิกภาพการพูด ประเมินการพูดของเด็กในวัยนี้นั้นพบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี จากการสังเกตและพูดคุยนั้นจะพบว่า เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนก็จะพูดคุยปกติมีภาษาที่ทันสมัย เป็นภาษาเฉพาะที่วัยรุ่นมักพูดกัน การออกเสียง ส,ร,ล ก็ไม่ได้มีปัญหาเท่าใดนัก แต่เมื่อต้องออกมานำเสนอความคิดเห็นหน้าห้องเด็กในวัยนี้มักจะออกเสียงและพูดไม่ชัดเจนถูกต้องเท่าที่ควร อาจมาจาก

ความตื่นเต้น ประหม่า หรือหลายๆปัจจัย แต่ก็พบว่าเมื่อจบโครงการเด็กส่วนใหญ่มีการพัฒนาทางด้านการพูดได้ดีขึ้น

บุคลิกภาพการแสดงออก จากการสังเกตเด็กวัยนี้ก็จะแสดงออกมาเป็นธรรมชาติ อยากรจะทำ อะไรก็ทำในคนที่มีความกล้า ส่วนคนที่ไม่กล้าก็จะนิ่งเฉยไม่แสดงออก ในเรื่องของ การใช้ท่าทางประกอบการพูด มีอ สีหน้านั้น ยังไม่สามารถควบคุมและทำได้ดีนักในการนำเสนอ อาจจะมาจากการที่เด็กวัยนี้เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น มีพัฒนาการทางร่างกายในด้านต่างๆที่เปลี่ยนไป อาจทำให้การแสดงออกขาดความมั่นใจและกลัวดูไม่ดีในสายตาผู้อื่น ประกอบกับสังคมไทยเรานั้นมักไม่ค่อยจะแสดงออกทางสีหน้าท่าทางเท่าที่ควร จึงทำให้เมื่อต้องออกมานำเสนอขาดความเป็นธรรมชาติในเรื่องของท่าทางได้ ร่างกายของเด็กในช่วงวัยรุ่นตอนต้นจะไม่ได้สัดส่วน เด็กจะรู้สึกอึดอัด เก้งก้าง รู้สึกอ่อนไหวง่ายเกี่ยวกับสัดส่วนอวัยวะต่างๆของร่างกาย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549; เพ็ญพิไล ฤทธาคุณานนท์, 2549)

IQ:ระดับความสามารถทางด้านสติปัญญา เซาว์นปัญญา ในการประเมินบุคลิกภาพ ด้านนี้นั้นพบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี เด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถให้เหตุผลกับสิ่งต่างๆได้ดี น่าจะมาจากสังคมไทยที่มีลักษณะการเคารพผู้อาวุโส จนบางที่เป็นเรื่องที่ทำให้ทำตามเชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่ได้มีใครมาบอกถึงเหตุผลของการกระทำหรือกฎระเบียบมากนัก กลายเป็นความเคยชิน และผู้ใหญ่บางคนเมื่อเด็กพยายามอธิบายให้เหตุผลก็มักต่อว่าเป็นการเถียง เป็นต้น จึงทำให้เด็กไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ฝึกการให้เหตุผล คิดเป็นเหตุเป็นผล และไม่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะเวลานำเสนอหน้าชั้น ซึ่งประเด็นนี้เป็นเรื่องแรกที่มีการสอนและเน้นย้ำ ให้พยายามให้เหตุผลกับสิ่งที่คิด อธิบายให้เป็นระบบ ซึ่งจากการสังเกตกิจกรรมที่ทำให้เห็น การพัฒนาด้านนี้ได้ชัด คือในสัปดาห์สุดท้ายที่ต้องออกมาบอกว่าทำไมถึงเลือกของขวัญชิ้นนี้ให้กับ Buddy ของตน ซึ่งเด็กส่วนใหญ่ทำได้ดี

EQ:ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ของเด็กวัยนี้จากค่าเฉลี่ยแต่ละสัปดาห์ในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก แต่ในช่วงสองสัปดาห์แรกคะแนนเฉลี่ยจะค่อนข้างต่ำเนื่องจากเด็กหลายคนถูกบังคับให้มาเข้าโครงการโดยไม่สมัครใจ จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือนักแต่เมื่อเด็กเริ่มสนุกกับกิจกรรมจึงมีการพัฒนาที่ดีจนไปถึงระดับดีมาก สาเหตุที่เด็กในวัยนี้มีการควบคุมอารมณ์ได้ดีน่าจะมาจาก พื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูทางบ้านเด็กส่วนใหญ่ที่มาเข้าร่วมโครงการนั้นส่วนใหญ่จะได้รับความสนใจและใส่ใจจากผู้ปกครอง ทำให้พื้นฐานทางสภาพจิตใจค่อนข้างดีไม่มีปัญหา นัก การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์จากการสังเกต

ของผู้วิจัยถือว่า อยู่ในช่วงพอใช้ถึงดี เนื่องจากในด้านนี้จะมีการพัฒนาที่ลดและเพิ่มยังไม่คงที่นัก แต่ถือว่าอยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหา

MQ: ระดับความสามารถทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมโดยทั่วไปของเด็กในวัยนี้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก น่าจะมีสาเหตุมาจาก ในเรื่องของความตรงต่อเวลา ซึ่งเด็ก ๆ ส่วนใหญ่จะมาก่อนเวลาเรียน และพบจำนวนน้อยที่มาสาย และส่วนใหญ่จะมีการโทรบอกผู้สอนล่วงหน้าถ้ามีความจำเป็นต้องมาสายหรือขาดเรียน จึงสะท้อนต่อไปอีกถึงความรับผิดชอบในเรื่องของการเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมต่างๆขึ้นในลักษณะการทำงานกลุ่ม จากการสังเกตพบว่า เด็กๆมีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี มีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของกันจะเห็นได้ชัดจากสัปดาห์ที่ 3 ที่เด็ก ๆ แบ่งกลุ่มช่วยกันสร้างโลกโดยที่ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องของการให้ประเภทต่างๆ ซึ่งจะมีข้อดีข้อเสียต่างกัน ปรากฏว่าทุกกลุ่มเมื่อทำงานไปสักระยะก็มีการแบ่งปันสิ่งที่กลุ่มตนมี เป็นต้น จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของน้องๆในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

AQ:ระดับความสามารถทางการฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ในส่วนของการเอาชนะอุปสรรคต่างๆนั้น ทุกกิจกรรมที่จัดและให้เด็ก ๆ ได้ปฏิบัติรวมถึงการมีพัฒนาการในด้านต่างๆที่ดีนั้น ถือเป็น การเอาชนะอุปสรรค แต่ผู้วิจัยจะวัดจากความตื่นตัวในการลงมือทำกิจกรรมนั้นๆให้บรรลุเป้าหมาย จะเห็นได้ชัดจากสัปดาห์ที่ 5 และ 9 ซึ่งสัปดาห์ที่ 5 นั้น กิจกรรมจะเป็นการเอาชนะอุปสรรคที่ได้สร้างขึ้น แต่สัปดาห์ที่ 9 ที่เกิดจากภายใน ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคจากความตื่นเต้น กลัว ประหม่า ซึ่งก็สอดคล้องกับการบริหารจัดการอารมณ์ด้วย รวมถึงกิจกรรมเกมส์สนทนา การในทุกสัปดาห์ ซึ่งทำให้เด็ก ๆ สนุกและฝึกทักษะในด้านต่างๆได้ดี จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของน้องๆในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

SQ:ระดับความสามารถทางด้านจิตวิญญาณ การตีความหมายของชีวิต สำหรับความสามารถในด้านนี้พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากในสัปดาห์แรกๆเด็กยังไม่กล้าแสดงออกมากนัก ขาดความมั่นใจ แต่การพัฒนาในส่วนนี้ต้องใช้เวลาและช่วยกระตุ้นให้เกิด ความมั่นใจในตัวเอง สาเหตุที่เด็กส่วนใหญ่ยังไม่กล้าเนื่องจากต้องมาอยู่ในสังคมใหม่ ที่ใหม่และเพื่อนใหม่ การทำความรู้จักกันจึงอาจต้องใช้เวลาและแต่ละคนใช้เวลาในการปรับตัวไม่เท่ากัน ซึ่งเมื่อผ่านสัปดาห์ที่ 5 ที่เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ต้องไปนอกสถานที่เพื่อแข่งขันนั้น พบว่าสามารถช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและ ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5.2.2 ปัญหาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ13-15ปี

เนื่องจากปัญหาต่างๆในแต่ละด้านที่กล่าวมานั้น เป็นปัญหาที่พบและเกิดจากการสังเกต ตั้งแต่สี่ปีแรก จนถึงสี่ปีห้าที่10ปัญหาแต่ละด้านก็เป็นปัญหาที่เกิดจาก พัฒนาการในด้านต่างๆ ทั้งจากภายในตัวเด็กและสภาพแวดล้อม ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญให้เด็กในวัยนี้มีปัญหาทางด้านบุคลิกภาพ บางปัญหาที่ได้รับการแก้ไขและบางปัญหาก็พบในช่วงหลัง ซึ่งเด็กในวัยนี้พัฒนาการในด้านต่างๆยังไม่นิ่งและคงที่เท่าที่ควร จากการศึกษาพบว่า ทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้ในวัยนี้ โดยอาจต้องใช้เวลา ค่อยเป็นค่อยไป ต้องเข้าใจและคอยช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการในแต่ละด้านมากขึ้น ทั้งทางบ้านและทางโครงการ ซึ่งจากการจัดทำโครงการฯ ในครั้งนี้ ในส่วนของการพัฒนาได้มีการทำความเข้าใจและบอกถึงแนวทาง กิจกรรมในการช่วยส่งเสริมการพัฒนาให้กับผู้ปกครองควบคู่กันไปเพื่อ จะเป็นการช่วยพัฒนาทั้งทางบ้าน กับทางโครงการ ซึ่งเมื่อเด็กที่จบไปจากโครงการนี้จะได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องต่อไปเมื่อจบการอบรม ซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังนั้นจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อแนวทางในการพัฒนา

5.2.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ13-15ปี

พบว่า เพศ อายุ ประเภทโรงเรียน ลักษณะโรงเรียน และ จำนวนพี่น้อง ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ระดับชั้นเรียน และเรียนรอบที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

ปัจจัยด้านเพศ สาเหตุที่เพศไม่ได้มีผลต่อการพัฒนานั้น น่าจะมาจาก ความมีความต้องการที่จะพัฒนาที่มาจากตัวเด็กเอง และกิจกรรมที่จัดขึ้นไม่ได้เน้นสำหรับเพศใดเป็นสำคัญ การอยู่ร่วมกลุ่มกันก็จะคละกันไป เพราะเด็กที่มาเข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ไม่ได้รู้จักกันมาก่อนหรือถ้ารู้จักกันนั้น ผู้สอนจะคอยสังเกตและจับแยกกลุ่มทำกิจกรรม เพื่อจะได้เป็นการฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น จากทฤษฎีพัฒนาทางด้านร่างกาย (สุชา จันทรเอม, 2529) กล่าวว่า วัยรุ่นตอนต้นผู้หญิงมักจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าชาย ในกลุ่มตัวอย่างนี้พบว่าเป็นไปตามทฤษฎี ที่ว่าวัยนี้เด็กหญิงจะดูโตและเป็นวัยรุ่นมากกว่าเด็กผู้ชาย

อายุ ไม่มีผลต่อการพัฒนา น่าจะมาจากกลุ่มตัวอย่างมีความใกล้เคียงกันในเรื่องของอายุ ในช่วง13-15 ปี แต่น่าสนใจที่เด็กที่อยู่นอกเกณฑ์ อายุ12 ปี ที่อยู่ชั้น ป.6 และชั้น ม.1 มีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีและโดดเด่นมาก ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเด็กกลุ่มดังกล่าวมักมีผลการเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก มีครอบครัวที่เข้าใจเอาใจใส่ บิดาและมารดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย

ประเภทโรงเรียน ไม่มีผลต่อการพัฒนาน่าจะมาจาก ลักษณะการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ไม่ได้ต่างกันมาก แต่จากการสังเกต พบว่า เด็กโรงเรียนเอกชนที่เป็นนานาชาติ และโรงเรียนสาธิตจะมีความกล้าแสดงความคิดเห็น มากกว่าเด็กที่มาจากประเภทโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งน่าจะมาจากระบบการเรียนการสอนที่ต่างจากโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนทั่วไป และพบอีกว่า เด็กกลุ่มนี้มักจะมีความคิดสร้างสรรค์ และชอบคิดนอกกรอบทั้งในทางที่ดี และทุกชนตามวัย

ลักษณะโรงเรียน ไม่มีผลต่อการพัฒนา น่าจะมาจาก ลักษณะโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกันแต่จากการสังเกตนั้น เด็กที่มาจากโรงเรียน ประเภทชายล้วนล้วนมีการปรับตัวกับกลุ่มเพื่อนค่อนข้างดี เด็กชายที่มาจากโรงเรียนสหศึกษาจะมีความเป็นผู้นำ แต่สุภาพน้อยกว่าเด็กชายที่มาจากชายล้วน ส่วนเด็กหญิงโรงเรียนสหศึกษาจะมีความเป็นสาว หรือดูโตกว่าเด็กหญิงที่มาจากโรงเรียนหญิงล้วน ซึ่งมีความเป็นผู้นำมากกว่าเด็กหญิงโรงเรียนสหศึกษา

จำนวนพี่น้อง ไม่ได้มีผลต่อการพัฒนา ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ยังไม่ได้ลงไปวิเคราะห์ละเอียดของลำดับพี่น้อง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพตามรายงานการวิจัยของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549) ซึ่งกล่าวว่าลูกคนแรกมักจะมีลักษณะมุ่งความสำเร็จ เข้าสังคมได้ดี พัฒนาได้ดี เพราะได้รับการเอาใจใส่มาก ส่วนลูกคนหลังๆ มักจะมีปัญหา จากการสังเกตกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพี่น้องที่มาเข้าร่วมโครงการที่อยู่ในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น จำนวน 4 ครอบครัว พบว่า 3 ใน 4 นั้น พี่มีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพที่ดีกว่าน้อง ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยข้างต้น แต่อย่างไรก็ตาม ถือว่ากลุ่มตัวอย่างน้อยและเกิดจากการสังเกตของผู้วิจัย

ระดับชั้น มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพในด้าน EQ: ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ โดยนักเรียนชั้น ม.3 จะควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าระดับชั้นอื่นๆ โดยเฉพาะชั้น ม.1 สาเหตุน่าจะมาจากวัยที่เด็กชั้น ม.3 มีวุฒิภาวะ ความยับยั้งชั่งใจ และประสบการณ์ชีวิตที่มีมากกว่าวัยอื่นๆ ทั้งในเรื่องของวิชาการ ความรู้ และความเป็นพี่ที่ต้องดูแลน้องๆ จากความคาดหวังของสังคมไทยที่มักกล่าวว่าเป็นพี่ต้องเสียสละ เป็นต้น

รอบที่เข้าร่วมโครงการ มีผลต่อการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพทั่วไป โดยเด็กที่เรียนรอบวันอาทิตย์เข้าจะมีพัฒนาการในด้าน บุคลิกภาพทั่วไปดีกว่ารอบอื่นๆ โดยเฉพาะรอบเสาร์บ่าย จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า น่าจะมาจากเด็กรอบวันอาทิตย์เข้า มีความเป็นวัยรุ่นและดูโตกว่าเด็กรอบวันเสาร์ มีความสนใจในเรื่องของบันเทิง ดารา นักร้องมาก อาจทำให้เกิดการเอาอย่าง ต้องการการเป็นที่ยอมรับสูง และจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า เด็กที่มาเรียนรอบเสาร์เข้า จะมักไม่สดชื่นน่าจะมาจากความเหนื่อยที่สะสมมาจากการเรียนตลอดทั้งสัปดาห์ ซึ่งเด็กที่เรียนรอบวันอาทิตย์เข้าจะสดใส และมีพลังในการเรียนรู้มากกว่า ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าพัฒนาการของเด็กรอบวันเสาร์เข้านั้นน้อยกว่า วันอาทิตย์ แต่เกิดจากการสังเกตเห็นลักษณะความพร้อมของสภาพร่างกายเท่านั้น

5.2.4 แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทย อายุ13-15ปี

สำหรับค่าของการพัฒนาในด้านต่างๆดังผลสรุปในข้อที่5.1.4 นั้น น่าสนใจว่า ผลเฉลี่ยด้านบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกที่มีคะแนนเฉลี่ย ทั้งในช่วงแรกและช่วงหลัง อยู่สองอันดับท้าย คือมีคะแนนเป็น2ลำดับที่น้อยที่สุด แต่ผลการพัฒนาหรือการเพิ่มของคะแนนเฉลี่ยในสองด้านนี้กลับเป็น2ลำดับที่มีค่าการพัฒนาจากช่วงแรกไปช่วงหลัง มากเป็น2ลำดับแรก ในทางกลับกันค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพทั่วไปที่มีคะแนนเฉลี่ยตลอด10สัปดาห์สูงที่สุด แต่มีค่าในการพัฒนาน้อยที่สุด

สาเหตุข้างต้นน่าจะมาจากการที่ให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าโครงการได้รู้ถึงการประเมินว่าแต่ละด้านนั้นแต่ละอยู่ในเกณฑ์ใด ซึ่งผู้ที่เข้ามาร่วมโครงการส่วนใหญ่ต้องการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก จึงทำให้แรงจูงใจที่ต้องการจะพัฒนาในสองด้านนี้มีมากกว่าด้านอื่น และก็สอดคล้องกับผลการประเมินในสองด้านนี้ที่ไม่สูงนัก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่าง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ต้องการจะพัฒนาการพูดและการแสดงออกให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

อภิปรายแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13-15ปี จากการสังเกตของผู้วิจัยตลอด10สัปดาห์นั้น พบว่าแนวทางในการพัฒนานั้น สามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้ โดยแต่ละประเด็นจะเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพตามเกณฑ์การประเมินทั้ง8ด้าน ตามที่ได้กล่าวไว้ตอนต้น

1. เริ่มจากสัปดาห์แรกเมื่อต้องทำความรู้จักกัน ต้องหาวิธีที่แปลกใหม่ที่น่าสนใจรวมทั้งสนุกสนาน เช่น การถามคำถามปัญหาเขาวัว ปัญหาที่ต้องให้เลือก การเปรียบเทียบตนเองกับสิ่งต่างๆ เพื่อให้เรารู้จักเด็กๆมากขึ้น ที่สำคัญผู้ดำเนินกิจกรรมควร มีไหวพริบในการแก้ปัญหาช่วยเหลือน้องๆเมื่อไม่สามารถแสดงออกทางความคิดได้เนื่องจากตื่นเต้นและอาย

2. การตั้งกฎกติกาการอยู่ร่วมกัน เพราะ เมื่อเด็กได้ตั้งกฎแล้ว ผู้สอนควรบอกถึงข้อดีข้อเสียและปรับกลยุทธ์หรือหาวิธีที่จะโน้มน้าวให้เด็กปรับทัศนคติหรือมีความคิดเห็นไปในทางที่เหมาะสมที่ควร และต้องย้ำเสมอว่ากฎเหล่านี้เมื่อเราได้ช่วยกันตั้งแล้วควรที่จะเคารพ สิ่งที่ตนและผู้อื่นคิดฝึกฝนความรับผิดชอบต่อสังคม

3. มุขตลกมีส่วนอย่างมากในการช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนเต็มไปด้วยความสนุก ทำให้เด็กไม่เครียด ฉะนั้นการเรียนการสอนผู้สอนมีส่วนสำคัญในการ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา

4. การพูดคุยแสดงความเป็นกันเอง แสดงความเข้าใจ ติดตามเรื่องราวที่เด็กวัยนี้สนใจเป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็น เรื่อง เพลง หนังสือ เกม กิจกรรมต่างๆ และ เทคโนโลยี รวมถึงการศึกษา โดยเฉพาะเด็กวัยนี้จะสนใจเรื่องการเลือกแผนการเรียนต่อ ต้องการหาคนที่จะเป็นต้นแบบที่ดี เพื่อเป็นตัวอย่างในการพัฒนาตนเองต่อไป

5. การให้เด็กรับทราบการประเมินผลในทุกๆสัปดาห์ เพื่อจะได้ทราบถึงการพัฒนาของตนเองทุกครั้ง และควรบอกแนวทางข้อเสนอแนะ ที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนา ข้อควรระวังคือ ไม่ควรตำหนิแต่เพียงอย่างเดียว ควรบอกถึงจุดเด่นของเด็กที่มี และควรบอกจุดด้อยในส่วนที่เด็กขาดจะได้มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

6. การให้เด็กจดบันทึกสิ่งที่น้องๆได้เรียนรู้ Journal ในทุกๆสัปดาห์เพื่อให้เด็กได้ทบทวน และเตือนความจำตนเองในสิ่งที่ได้เรียนไป เป็นการสื่อสาร2ทาง 2Way Communication การตอบ Journal มีส่วนช่วยอย่างมากในการที่ผู้สอนจะเข้าใจเด็กและต้องหาวิธีเขียนรวมถึงคอยสนับสนุน ส่งเสริม ให้เด็กกล้ามากขึ้น เห็นว่าเราสามารถเป็นที่ปรึกษาได้ในทุกๆเรื่อง จากการที่สังเกตเด็ก ถ้าพี่ๆได้เขียนข้อความให้กำลังใจและจดจำในสิ่งที่น้องคนนั้นทำได้ขณะเรียน เด็กจะเกิดความประทับใจและรู้สึกดีอยากที่จะพัฒนาต่อไปเพราะมีคนคอยเฝ้าติดตามดูและเป็นกำลังใจให้เค้าอยู่

7. การอธิบายหัวข้อที่เป็น Concept หลักๆในแต่ละสัปดาห์ ก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรม และหลังจากจบกิจกรรม ทุกครั้งต้อง Debrief ทบทวนพูดคุย ช้าๆ และเน้นบ่อยๆ ให้เด็กได้พูดตามสิ่งที่ได้เข้าใจเป็นการเรียนรู้ ที่เรียกว่า แบบ สุ จิ ปุ ลิ (ฟัง พูด อ่านและเขียน) ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในกิจกรรมเพื่อเป็นการสนับสนุน สิ่งที่ได้เรียนรู้

8. การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และ จัดกลุ่มเด็กๆโดย ช่วงแรกจัดกลุ่มให้เด็กที่กล้าและมี ความเป็นผู้นำอยู่ร่วมกับเด็กที่ยังไม่กล้านักเพื่อเป็นการช่วยดึงและกระตุ้นเพื่อนถือเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ช่วงหลังในกรณีบางครั้งเด็กที่เจ็บบ่อยๆไม่ค่อยแสดงออกก็จะจับกลุ่มเด็กเจ็บบ่อยๆด้วยกัน เพื่อใช้กลยุทธ์ สถานการณ์สร้างวีรบุรุษ และ พบว่าได้ผลมากทำให้เด็กที่เจ็บบ่อยๆมีการพัฒนามากขึ้น

สำหรับเด็กที่มีลักษณะขาดการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่กล้าแสดงออกก็พยายาม จับกลุ่มเด็กในลักษณะนี้ให้อยู่ร่วมกัน

การจัดกลุ่มหลายๆลักษณะคล้ายกันหรือต่างกันล้วนมีข้อดีที่ต่างกัน แต่ที่สำคัญเป็นการช่วยพัฒนาบุคลิกภาพการสื่อสารในเรื่องของมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักแบ่งปันสิ่งกัน ช่วยเหลือกัน

กลุ่มเด็กที่เจ็บบ่อยเมื่อมีการพัฒนาควรสนับสนุนส่งเสริม และให้กำลังใจโดยสามารถชมได้ในห้องเรียนเมื่อเด็กทำดีจะทำให้เด็กพยายามพัฒนาให้ดีขึ้น

8. จากการศึกษาพบว่าช่วงเวลาเรียน และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการพัฒนาสำหรับเด็กบางคนเหมือนกันเนื่องจากเด็กในวัยนี้บางคนยังเข้าสู่วัยรุ่นช้ามีความเป็นเด็กสูง เมื่อเด็กต้องมาเรียนในช่วงเวลาเรียนโดยเฉพาะวันเสาร์เข้านั้น ส่งผลต่อการพัฒนาบ้างแต่ไม่มาก ควรพักผ่อนและแนะนำว่าเมื่อเรารู้ว่าจะต้องตื่นเช้าก็ควรรีบเข้านอนเป็นต้น การออกนอกสถานที่ถึงแม้จะเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ไม่ไกลนักแต่ช่วยให้เด็กได้เรียนและเล่นไปพร้อมๆกัน หรือในปัจจุบันมักใช้คำว่า Edutainment และพบว่าในสัปดาห์นั้น เด็กมีการพัฒนาสูงที่สุดกว่าทุกสัปดาห์

9. ในส่วนของtrainer ต้องมีหัวใจที่ทุ่มเท เข้มแข็ง ต้องใส่ใจ และเอาใจใส่กับงานที่ต้องทำอย่างมาก เอาความรู้สึกของตนเองเมื่ออยู่ในช่วงวัยนี้หรือศึกษาความต้องการของเด็ก เอาใจเด็กมาใส่ไว้ในตนเอง เพื่อจะได้ทราบเจตนาและความต้องการที่แท้จริง ไม่ควรเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหาของเด็ก เป็นปัญหา และมองว่าเด็กเหล่านั้นมีปัญหา แต่ควรคิดว่าจะช่วยทำอย่างไรให้เด็กเก่ง ดี ขึ้น สามารถอยู่ได้ในสังคมอย่างเป็นที่รักของคนรอบข้าง ต้องมีทักษะในการแก้ปัญหาปรับกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับรวมถึง รู้พัฒนาการของ การเปลี่ยนแปลง ทางด้านต่างๆ จะเป็นเพิ่มความเข้าใจและช่วยให้ออกมาเป็นไปอย่างดี พบว่าผู้สอนไม่ควรมีอายุห่างจากเด็กมากเกินไป จาก การพูดคุยสอบถามเด็ก เด็กๆส่วนใหญ่จะชอบการเรียนการสอนแบบเป็นกันเอง ไม่ทางการ เนื่องจากเด็กชอบลักษณะที่ต่างจากการไปโรงเรียนที่มีความเป็นวิชาการสูงการรับฟังสอบถาม และอธิบายความเป็นวิชาก่อนทำกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและค่อยดำเนินกิจกรรม

10. การปรับเปลี่ยนกิจกรรมในกลุ่มต่างๆจากการสังเกตและดำเนินกิจกรรมพบว่า เด็กแต่ละกลุ่มอาจมีความสนุกกับกิจกรรมไม่เท่ากัน เมื่อทราบอย่างนี้แล้วควรปรับกิจกรรมและ สำรองกิจกรรมต่างๆไว้ในทุกๆหัวข้อ เพื่อป้องกันการผิดพลาด เกมมีความสำคัญ ที่จะช่วยให้เด็กเกิด

ความเข้าใจ ทำทลายความสามารถ และต้องเชื่อมโยงถึงประโยชน์ ไปสู่หัวข้อกิจกรรม ตอบโจทย์ให้กับกิจกรรมนั้นๆ เกมมีความสำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ ช่วยเพิ่มความสนุกและสามารถเห็นนิสัยที่ชัดเจนของแต่ละคนได้ ในเรื่องของ IQ, EQ, MQ, SQ, AQ จะเห็นได้ชัดมากจากการเล่นเกม

11. การพูดกระตุ้น ยกตัวอย่างประกอบ อธิบายสิ่งต่างๆอย่างมีระบบ เชื่อมโยงประเด็นต่างๆในแต่ละสัปดาห์ให้ได้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กนำไปใช้บางครั้งเด็กอาจงง และสับสน ควรหาคำพูด ยกตัวอย่างสิ่งต่างๆรอบตัวที่ง่ายๆ รวมถึงคอยเป็นกำลังใจให้ เช่น น้องถามว่า “ทำไมยากจัง” trainer ตอบว่า “ไม่ยากหรอก” “ลองคิดดูตอนหนูอยู่ชั้น ป.6 คิดว่า ชั้น ม.1ยากมั๊ย แล้วพออยู่ ม.1จริงๆคิดว่ายากมั๊ยคะ” เด็กๆตอบว่า “ไม่ยาก” “เห็นมั๊ยว่าทุกคนสามารถทำได้ ลองดูก่อนนะ พี่จะคอยช่วยเหลือ” เป็นต้น จากการทดลองปฏิบัติจริงพบว่าวิธีนี้ได้ผลมาก

พยายามกระตุ้นให้คิดและสร้างสรรค์ในทางที่ดี ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเด็กเกิดความเข้าใจผิดในประเด็นต่างๆต้องรีบแก้ไขหรืออธิบายโดยทันที ประเด็นนี้สำคัญมากไม่ควรปล่อยให้ความเข้าใจผิดๆหรือทัศนคติในแง่ลบต่อสิ่งต่างๆของเด็ก ถูกละเลยเมื่อเด็กเข้าใจผิดต้องรีบบอกทันทีจากการสังเกตและสอบถามเด็กส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและคนคอยชี้แนะอธิบายเหตุผล ไม่ทราบว่ามีสิ่งไหนทำผิด หรือบางคนทราบว่าผิดแต่ถูกห้ามแบบไม่มีเหตุผล ซึ่งครูหรือผู้ปกครองส่วนใหญ่มักห้าม บอกว่าไม่ดี แต่น้อยมากที่จะบอกถึงสาเหตุ และเหตุผล ไม่ควรปล่อยให้เด็กคิดโดยลำพัง แต่ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง Trainerควรมีส่วนร่วมช่วยรับฟังต่างๆ เพราะเด็กในวัยนี้ยังติดเล่นอยู่ ควรปล่อยให้เค้าคิดและแสดงความคิดเห็นโดยมีพี่ๆคอยแนะนำจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จมากกว่า ปล่อยให้คิดกันโดยลำพัง trainer ต้องคอยกระตุ้นตลอดเวลา

12. เมื่อผ่านการเรียนการสอนไปประมาณ5-7สัปดาห์ควรมีการสรุปการประเมินโดยบอกเป็นรายบุคคล กลวิธีในการบอกคือบอกข้อดี และสิ่งที่ควรปรับปรุง พูดคุยสบายๆเพื่อไม่เป็นการกดดันสอบถามความรู้สึกของเด็ก หลังจากที่ได้พูดคุยกับเด็กแล้วส่วนใหญ่มีการพัฒนาที่ดีขึ้น น้องๆทราบว่าตนควรปฏิบัติและพัฒนาตนเองต่อไปอย่างไร

13. เด็กๆควรได้รับการเอาใจใส่ทั้งจากผู้สอนและทางบ้านควบคู่กันไปฉะนั้น ควรให้ผู้ปกครองทราบถึงการพัฒนาและสิ่งต่างๆที่เราได้สอนไปเพื่อเป็นการพัฒนาแบบควบคู่กันไปซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กถ้าสามารถจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

กิจกรรมต่างๆการประเมินผลแต่ละด้าน ควรเน้นให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมไม่เพียงแต่ขณะออกมาพูดหน้าชั้นแต่ต้องนำไปใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร ให้เป็นผู้ที่มี

บุคลิกภาพที่ดีจากภายในจิตใจและสามารถแสดงออกมาได้อย่างน่ารักเหมาะสมกับวัย หรือเรียกได้ว่า เป็นคนนิสัยดี มีกาลเทศะ เก่งแล้วต้องเป็นคนดี ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

14. การแสดงเป็นการเปิดโอกาสที่ดี ในการ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความกล้าให้กับเด็กๆ เพราะการที่มีเวทีให้เด็กทุกคนมีพื้นที่ ในการเป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้ปกครองและเพื่อนๆ เป็นการช่วยส่งเสริมและเสริมสร้างความมั่นใจได้มากทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบเสียสละ เป็น การช่วยพัฒนาศักยภาพทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี จากการสังเกตพบว่าหลังจากการ แสดงจบ ทุกคน รู้สึกมั่นใจมากขึ้น อยากที่จะขึ้นไปแสดงอีกครั้ง เพราะรู้สึกสนุก มั่นใจว่าทำได้อีก และเข้าใจว่าไม่ยากอย่างที่คิดไว้

15. การเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามเมื่อไม่เข้าใจหรือการให้เด็กพูดทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น การใช้ภาษาในการสื่อสาร ผู้สอนต้องพยายามอธิบาย สิ่งต่างๆ และเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ให้เข้าใจง่าย สามารถช่วยสร้างความเข้าใจให้กับเด็กได้ดี

แนวทางในการพัฒนาทั้ง 8 ด้าน

ขออธิบายสรุปตลอดการสังเกตทั้ง 10 สัปดาห์ดังนี้

1.บุคลิกภาพทั่วไปการแต่งกายภายนอกดูสะอาด สุภาพ สมวัย เหมาะสมกับกาลเทศะ เนื่องจากเป็นบุคลิกภาพภายนอกโดยทั่วไปที่ สามารถสังเกตเห็นได้ตั้งแต่สัปดาห์แรก จึงทำให้ สามารถสังเกตเห็นน้องๆ และรู้จักน้องๆ แต่ละคน ผ่านบุคลิกภาพภายนอก แนวทางในการพัฒนา ก็จะเป็นการพูดคุยยกตัวอย่าง สิ่งที่น่าจะคิดว่าควรหรือไม่ควรทำ ซึ่งจะสอดคล้องกับ การตั้งกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันในสัปดาห์แรกไว้แล้ว และควรติดตามดูแลผ่านการตอบ Journal และการ ประเมินให้ไปในทิศทางเดียวกัน จากการปฏิบัติจริง พบว่าเด็กที่แต่งกายดีสุภาพ จะเป็นเด็กที่มี นิสัยเรียบร้อย และเมื่อtrainer ชมผ่านการตอบjournal เด็กๆกลุ่มนี้มักจะรักษามาตรฐานการแต่ง กายได้อยู่ในระดับดีมาก แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนควรติดตามดูพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็น ตัวอย่างที่ดีและให้ความเข้าใจความรู้เกี่ยวกับ บุคลิกภาพการแต่งกายที่ดี ถูกต้อง ถูกกาลเทศะ สมกับวัยและเพศของตนเอง

2. แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดโดยทั่วไป พูดจาไพเราะ น่าฟัง มีหางเสียง ชัด ถ้อยชัดคำ ได้มาตรฐาน การใช้ภาษาไทยถูกต้อง จากการสังเกตพบว่า เด็กในวัยนี้จะเริ่มพูดจา ค่อนข้างห้วน เสียงแข็ง แต่ทำทางไม่ได้ดูแข็งหรือแสดงออกถึงความก้าวร้าวนัก แนวทางในการ

พัฒนาคือ แนะนำให้เวลาพูดรู้สึกลึกซึ้งขึ้น มีทางเสียงจะดู สวยและหล่อขึ้นได้มาากนัก บางครั้งเด็กในวัยนี้ยังติดพูดภาววัยรุ่น ต่อหน้าที่ชุมชน จึงควรกล่าวตักเตือนและคอยแนะนำว่า เวลาใดควรพูดอย่างเป็นทางการ หรือเวลาใดควรพูดอย่างสบายๆกึ่งทางการได้ สำหรับการออกเสียงและการพูดภาษาไทย ก็ควรชัดเจนตามหลักภาษา ซึ่งแนวทางในเรื่องนี้ได้จัดให้มีการ ทำฐานกิจกรรมนอกสถานที่ ในสัปดาห์ที่5 เพื่อเป็นการฝึกฝนและจัดทำขึ้นเป็นลักษณะเกมเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาพร้อมๆกับความสนุกสนาน เพราะเด็กส่วนใหญ่ เห็นว่าภาษาไทยเป็นเรื่องน่าเบื่อ กิจกรรมจึงเป็นลักษณะกิจกรรมกลุ่มให้อ่านออกเสียงคำง่ายๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เรียกว่า กิจกรรม *อ่านไทยด้วยใจรัก* ที่สำคัญเด็กทุกคนควรจะได้ฝึกพูดนำเสนอ ความคิดของตนในทุกสัปดาห์ จะเป็นการช่วยได้มากโดยเฉพาะการแสดงต่อหน้าชุมชนจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและประสบการณ์ที่ดีแก่เด็กได้

3. แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ อากัปกริยา ท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆของร่างกาย เหมาะสม จากการสังเกตพบว่า เด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่ชอบยืน หลังค่อม นั่งหลังค่อมตามสบายไม่สง่า ผู้สอนจึงลองใช้วิธีการพูดและสอนที่เราเรียกว่า การ *down load* ทำนั่งสวยหล่อ ทำยืนสวยหล่อ น้องๆก็จะให้ความร่วมมือดี ซึ่งก่อนจะ *down load* นั้นจะต้องทำการปฏิบัติและบันทึก ทำนั่งและยืน ที่ถูกต้องตามคำแนะนำของผู้สอน ตั้งแต่สัปดาห์แรกๆ หลังจากนั้นก็ใช้รหัสที่บอกว่า *down load* ทำนั่ง ทำยืนสวยหล่อ ปรากฏว่าเด็กทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามกันได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามเด็กวัยนี้ยังคงต้องให้ผู้สอนกล่าวเตือนและกระตุ้นอยู่ตลอดเวลา และในสัปดาห์ที่5 ที่มีกิจกรรมออกนอกสถานที่ เพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหาบทเรียน จึงจัดกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถ ชื่อว่า กิจกรรม *นั่ง ยืน สวยหล่อ* โดยนำหนังสือเล่มใหญ่ๆมาวางบนศีรษะ แล้วเดินตามทางที่กำหนด ตามเวลาที่จัดให้เพื่อสะสมแต้ม ของแต่ละกลุ่ม ผู้สอนควรบอกถึงบุคลิกภาพการแสดงออกที่ดีและถูกต้องในลักษณะและสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในเรื่องของการใช้มือ การวางมือ การยืน การเดิน การนั่ง การวางขาและเท้า การมองและใช้สายตา และการแสดงสีหน้าท่าทางต่างๆ ขณะพูด โดยจัดกิจกรรมผ่านเกมต่างๆเพื่อให้เด็กได้ความรู้และความสนุกสนาน โดยให้เด็กได้ฝึกการนำเสนอในรูปแบบต่างๆทุกสัปดาห์ ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อฝึกบุคลิกภาพการพูดและบุคลิกภาพการแสดงออกไปพร้อมๆกัน

4. แนวทางการพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดอย่างเป็น ระบบ สามารถโต้แย้งแสดงเหตุผล มีความคิด สร้างสรรค์ และมี วิจารณ์ญาณที่ดี แนวทางการพัฒนา ก็ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรม โดยในประเด็นนี้ส่วนใหญ่ จะเน้นที่ การถ่ายทอดความคิดอย่างไรให้น่าสนใจและเป็นระบบ เราสามารถให้เหตุผลกับสิ่งต่างๆได้หมด ทุกอย่างอยู่ที่ระบบ

ความคิดถ้าฝึกฝนบ่อยๆ ก็สามารถทำได้ trainer มีส่วนช่วยอย่างมากในการกระตุ้น และเป็นตัวอย่าง ในระบบการคิด อย่างไรให้มีเหตุผล สามารถ ฝึกฝนได้อย่างง่ายดายจากกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 ที่บอกเหตุผลว่าทำไมอาชีพที่เราเลือกควรจะดีไปสร้างโลกใหม่ และทำไมบางตนถึงต้องอยู่ เพราะอะไร ซึ่งจากการทดลองกิจกรรมและสังเกตพบว่าเด็กๆ สนุกและเข้าใจได้เป็นอย่างดี

5. แนวทางการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ ตนเอง และบริหารความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ดี กิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้าง ก็เป็นกิจกรรมคล้ายๆ การโต้ว่าที่ ในประเด็นที่มองได้ต่างมุม ไม่มีข้อสรุป แต่ละสิ่งมีข้อดี ข้อเสียต่างกัน เช่น คู่กันในเรื่องที่ว่า “เป็นหญิงหรือชาย ใครสบายกว่ากัน” ฝึกรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นและบริหารจัดการอารมณ์ ในสถานการณ์ที่บีบบังคับทำอย่างไรที่จะการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองเมื่อต้องร่วมงานกับมีความคิดที่แตกต่างไปจากตนเอง โดยเรื่องของการบริหารจัดการอารมณ์นั้น ผู้สอนต้องคอยระวังและต้องสามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ให้เป็นไปในลักษณะ การนำเสนอความคิดเห็น มิใช่มาถกเถียงหาผู้ชนะกัน

6. แนวทางการพัฒนาลักษณะอุปนิสัยส่วนบุคคล การตรงต่อเวลา มารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบ รู้จักแสดงมุทิตาจิตที่ดีต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม การพัฒนาในด้านนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งที่มาจากการตั้งกฎการอยู่ร่วมกัน และการประเมินผลในด้าน Attendance จากการสังเกตและสอบถาม เด็กๆ ทุกคนตื่นตัวและไม่ต้องการจะเข้าเรียนซ้ำเนื่องจากไม่อยากพลาดกิจกรรม การพูดชักจูงและหาวิธีให้เด็กๆ อยากมาเข้า จะได้ผลดีกว่า การตั้งกฎและบอกการลงโทษ ส่วนเรื่องของมารยาทควรสอดแทรกและตักเตือน บอกข้อดีข้อเสีย พยายามกระตุ้นให้เด็กคิดว่าถ้าเกิด คนที่ถูกกระทำเป็นเราจะรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบ พยายามสร้างจิตสำนึก รวมทั้งจิตสาธารณะว่า อะไรที่รู้ว่าไม่ดี ผิดอย่าทำ ไม่ควรทำเพราะคนอื่นเค้าทำกัน หรือใครๆ ก็ทำ ซึ่งเด็กๆ ก็รู้ดีว่าสิ่งใดถูกหรือผิด

7. แนวทางการพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ ทักษะคิดต่อการพัฒนา ตนเอง แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความพยายาม เอาชนะอุปสรรคต่างๆ ในการทำกิจกรรม จากการสังเกต พบว่า การให้กำลังใจและสนับสนุนสิ่งที่เด็กได้คิด และช่วยกันทำงานกันเป็นกลุ่มจะได้ผลดีมากกว่าสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะมีการพัฒนาที่ดีเมื่อทำงานเป็นกลุ่ม เด็กจะสนุกและไม่รู้สึกว่าการที่ได้รับมอบหมายนั้น ยาก และผู้สอนต้องคอยเป็นคนสนับสนุนให้กำลังใจให้เด็กเกิดความคิดและพยายาม เห็นว่าอุปสรรคเป็นเพียงแค่เรื่องชั่วคราว สามารถผ่านไปได้ ถ้าเรามุ่งมั่นตั้งใจและสามัคคี

8. แนวทางการพัฒนาความเชื่อมั่น และความนิยมชมชอบในตนเอง มีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออกเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สำหรับการพัฒนาด้านนี้ ผู้สอนต้องหมั่นกระตุ้น สร้างสถานการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดความกล้า หาวิธีต่างๆ ซึ่งเด็กแต่ละคนจะกล้าไม่เหมือนกัน พยายามรู้จักเด็กและดึงจุดเด่นของเด็กออกมาให้ได้รู้สึกเกิดความภูมิใจในตนเอง จนสามารถกล้าที่จะแสดงศักยภาพที่มีอยู่ออกมา การจับกลุ่มคละกัน ที่กล่าวไว้ในตอนต้น ก็สามารถช่วยได้ การชมเมื่อมีการพัฒนาในห้องเรียนต่อเพื่อนๆของเด็กให้ได้รับรู้และบอกถึงจุดเด่นของเด็กก็จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเอง และต้องการที่จะพัฒนาตนเองต่อไป ผู้สอนต้องบอกกับเด็กเสมอว่า ให้เชื่อมั่นและมั่นใจในสิ่งที่ตนเป็น พอใจในความเป็นเรา แสดงออกให้เหมาะสม คิดดีพูดดี และทำดี กับทั้งตนเองและผู้อื่น

จะเห็นได้ว่าแนวทางในการพัฒนาแต่ละด้านนั้น จากการทดลองปฏิบัติจริง และสังเกตตลอดการจัดกิจกรรมทั้ง10สัปดาห์ พบว่าแต่ละด้านล้วนมีจุดเชื่อมโยงกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนนัก กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นควรทำทายความสามารถ และเพิ่ม ความยากให้มากขึ้นทุกๆสัปดาห์ ความพร้อมของผู้เรียน มีความสำคัญมากผู้สอนต้องมีวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาในการสร้างสรรค์กิจกรรม ให้นำสนใจและสามารถนำไปพัฒนาได้จริงในสังคมไทย แต่ที่สำคัญมากกว่า คือผู้สอนควรต้องทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งก็คือการชี้แนะ บอกหนทางที่จะช่วยย่นระยะเวลาในการพัฒนาให้เร็วและเห็นผลได้ทันใจ เปรียบเสมือนเป็นทางลัด ทางด่วน แทนที่จะให้เด็กต้องเสาะแสวงหาหนทางด้วยตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมอาจต่อเนื่องยาวนานไปสำหรับเด็กในวัยนี้ ฉะนั้นอาจมีการปรับลดระยะเวลาให้เหมาะสมกับวัยนี้

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นปัญหาที่พบจากการประเมินผลโดยการสังเกตจากผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 6 คน ซึ่งแต่ละคนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในทุกครั้ง เนื่องจากปัญหาส่วนบุคคล ดังนั้น การศึกษาต่อไปในอนาคตจึงควรเพิ่มจำนวนผู้ช่วยผู้วิจัยให้มากขึ้น และกำหนดผู้ประเมินและผู้สังเกตให้แน่นอน รวมถึงต้องมีประธานการประเมินเพื่อตัดสินการประเมินเมื่อเกิดการให้คะแนนของผู้ประเมินต่างกัน เพื่อความเที่ยงและความตรง ส่งผลให้ผลการสังเกตที่ได้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้มากขึ้น

3. เกณฑ์การประเมินในครั้งนี้ ใช้เพียง 4 เกณฑ์ คือ(1-4) ถ้ามีการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ถ้าเพิ่มช่วงของเกณฑ์ในการประเมินให้มากขึ้นน่าจะช่วยให้ได้ผลที่ละเอียดมากขึ้น

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งหมด 7 ปัจจัย ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับชั้น, ประเภทโรงเรียน, ลักษณะโรงเรียน, จำนวนพี่น้อง และรอบที่เข้าร่วมโครงการฯ ดังนั้น การศึกษาต่อไปในอนาคตน่าจะมีศึกษาปัจจัยต่างๆเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่น่าสนใจ และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สามารถนำปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะของเด็กไทยอายุ 13 – 15 ปี ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เด็กในวัยนี้ได้มากขึ้น โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

5. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นการรับสมัครเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุตั้งแต่ 13 -15ปีที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality Program, ESP) ที่จัดขึ้นโดยภาควิชาวาทวิทยาฯ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีข้อจำกัดในการกำหนดจำนวนเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเพศ ระดับชั้น และช่วงอายุให้มีความเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ดังนั้น การศึกษาต่อไปในอนาคตจึงควรคัดเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยการ

รับสมัครกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันให้มากที่สุด เพื่อความถูกต้องแม่นยำในการคำนวณ การประมวลผลและวิเคราะห์ผลต่อไป

6. เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ที่มีอายุตั้งแต่ 13 -15 ปี เท่านั้น แต่ยังมีเด็กจำนวน 2 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าลูกของตนเองมีวุฒิภาวะที่เพียงพอต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจาก เพราะเด็กมีวุฒิภาวะเกินกว่าวัย จึงสมัครเข้าร่วมโครงการในระดับมัธยมศึกษาต้น และกลุ่มเด็กที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่อายุ 12 ปี ซึ่งเป็นเด็กที่เรียนเร็ว ซึ่งเด็กทั้งสองกลุ่มนี้ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่ผลปรากฏว่า เด็กกลุ่มนี้มีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงวัจนะและอวัจนะที่ดีและน่าสนใจ ยิ่งไปกว่านั้น เด็กกลุ่มนี้ส่วนมากมีบุคลิกภาพการสื่อสารเชิง วัจนะและอวัจนะดีกว่าเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลายคน ดังนั้น การศึกษาต่อไปในอนาคตจึงควรจะทำการศึกษาเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่น่าสนใจและมีประโยชน์มาก และยังสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาเด็กในลักษณะนี้ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

การสื่อสารระหว่างบุคคลในงานสารสนเทศ. เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว. จิตวิทยา: การศึกษาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอส ดี เพลส, 2543

ชชลวรรณ เวชชธรรม. การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเอง และ การสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาทวิทยา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

คัตนางค์ มณีศรี. กิจกรรมพัฒนาEQสำหรับระดับอนุบาล-มัธยมต้น โดย Dwan Doty กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุคส์, 2546.

จำนง วิบูลย์ศรี. อิทธิพลของภาษาต่อการคิดเชิงเหตุผลในเด็กไทย: การวิจัยเชิงทดลอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

นิชรา เรื่องดารกานนท์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของ เด็กไทย: ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เล่ม 7: พัฒนาการและเซาว์ปัญญาของเด็กไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

ปณิธา รวงสาสุลักษณ์. การสื่อสารเชิงวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ปาริชาติ สถาปิตานนท์. ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธากการพิมพ์, 2549.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

พิมพ์วิชชา วัจนะพุกกะ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาทวิทยาและสื่อสารการ แสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์. วัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดาเพลส, 2549.

ภัสสรา แสงมาลี. การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์ คุณธรรม และ จริยธรรมของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาทวิทยาและสื่อสารการ แสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์, 2546.

มนัส บุญประกอบ. ชี้ทางสร้างเยาวชนไทยในทศวรรษหน้า. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.

เมตตา วิวัฒน์นุกุล. หลักและปฏิบัติทางวาทนิเทศ: เอกสารประกอบการสอน. ภาควิชาวาทวิทยา และสื่อสารการ แสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

รจิตลักษณ์ แสงอุไร. การสื่อสารของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่, 2548.

รุ่ง ศรีอัษฎาพร. คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมโครงการ ESP. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550. (อัดสำเนา)

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคนอื่นๆ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย: ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เล่ม 1: เด็กไทยในวันนี้ เป็นอย่างไร. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคนอื่นๆ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย: ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เล่ม 3: สภาพครอบครัวศึกษา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคนอื่นๆ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย: ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เล่ม 5: การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวไทยข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคนอื่นๆ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย: ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เล่ม 9: การพัฒนาแบบองค์รวมของเด็กไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

วิษณุกับการใช้ภาษาสื่อสาร. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย: ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เล่ม 8: พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมของเด็กไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2549 แนวคิดเชิงทฤษฎีวิษณุ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาวิษณุ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แพรวพิทยา, 2529.

สุวิมล ว่องวานิชและคณะ. โครงการสร้างลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม(ศูนย์คุณธรรม)สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน),2549.

อมลีน ศิริสวัสดิ์. การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตรที่เข้าร่วม (เขียนรหัสในกล่องสี่เหลี่ยม)

☐ ESP for kids (P.1 – P.3)	☐ G11 ☐ G12 ☐ G13
☐ ESP for kids (P.4 – P.6)	☐ G21 ☐ G22 ☐ G23
☐ ESP for teenagers (M.1 – M.3)	☐ G31 ☐ G32 ☐ G33
☐ ESP for teenagers (M.4 – M.6)	☐ G41 ☐ G42 ☐ G43

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ (ค.ช. / ค.ญ. / นาย / นางสาว) _____ นามสกุล _____

ชื่อเล่น _____ อายุ _____ เกิด (วัน/เดือน/ปี) _____

ที่อยู่ บ้านเลขที่ _____ หมู่บ้าน _____ หมู่ที่ _____

ต.รอก/ชอย _____ ถนน _____

แขวง/ตำบล _____ เขต/อำเภอ _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____

เบอร์โทรศัพท์ บ้าน _____ มือถือ _____

e-mail _____

สุขภาพ (โรคประจำตัว) _____

2. แบบสอบถามข้อมูลด้านการศึกษาและกิจกรรม

กำลังศึกษาอยู่ชั้น _____ โรงเรียน _____

เกรดเฉลี่ย _____

กิจกรรมเสริมที่เรียนนอกจากที่โรงเรียน (การเรียนพิเศษ) อะไรบ้าง

 คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศ (โปรตระกูล) _____ ดนตรี (โปรตระกูล) _____ ศิลปะ นาฏศิลป์ เต้นรำ คอมพิวเตอร์ อื่นๆ (โปรตระกูล) _____

โครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก (Extraordinary Speech & Personality, ESP)

ความสามารถพิเศษ

- ดนตรี (โปรดระบุ) _____
- กีฬา (โปรดระบุ) _____
- นาฏศิลป์ (โปรดระบุ) _____
- ศิลปะ (โปรดระบุ) _____
- ภาษต่างประเทศ (โปรดระบุ) _____
- คอมพิวเตอร์ (โปรดระบุ) _____
- อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

งานอดิเรก

- ดูทีวี   อ่านหนังสือ   ฟังเพลง   ดูภาพยนตร์
- ท่องเที่ยว   เล่นกีฬา   เล่นดนตรี   เก็บของสะสม
- อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

3. แบบสอบถามข้อมูลด้านครอบครัว

ชื่อบิดา _____ นามสกุล _____ อายุ _____ ปี

อาชีพ _____

ชื่อมารดา _____ นามสกุล _____ อายุ _____ ปี

อาชีพ _____

สถานภาพของบิดามารดา สมรส   หย่าร้าง   อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

ผู้เลี้ยงดูหลัก _____

เป็นบุตรคนที่ _____ ในจำนวนพี่น้อง(รวมตนเอง) _____ คน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นส่วนบุคคลด้านอื่นๆ

น้องเคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพในลักษณะเช่นนี้หรือไม่

- ไม่เคย   เคย (โปรดระบุ) _____

เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ

- ต้องการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง
- ผู้ปกครองสนใจต้องการให้น้องเข้ามาอบรม
- ต้องการมีสังคมใหม่ มีเพื่อนใหม่
- เพื่อนๆสนใจและชักชวน
- ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ
- อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

สิ่งที่คุณคาดหวังหลังจากร่วมโครงการ

- ได้พัฒนาบุคลิกภาพสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันและส่งเสริมการเรียนรู้
- ช่วยส่งเสริมให้เพื่อนๆ มีบุคลิกภาพการสื่อสารที่ดีในสังคม
- มีเพื่อนๆ และสังคมใหม่
- อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

ถ้าน้องๆ จะให้คะแนนบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของตนเอง ก่อนจะเข้าอบรมในโครงการนี้ น้องคิดว่าบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของน้องอยู่ในระดับใด

- ดีมาก   ดี   พอใช้   ต้องปรับปรุง

ลักษณะกิจกรรมที่น้องๆ ต้องการและคาดหวังว่าจะมีในโครงการ

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ-สกุล ..... ชื่อเล่น ..... กลุ่ม .....

ผลการประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก ตลอด 10 สัปดาห์

เกณฑ์การพิจารณา	คะแนนเฉลี่ย	ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. บุคลิกภาพภายนอกโดยทั่วไป ดูสะอาด สุภาพ สมวัย เหมาะกับกาลเทศะ		
2. บุคลิกภาพการพูดโดยทั่วไป พูดจาไพเราะ น่าฟัง มีหางเสียง ชัดถ้อยชัดคำ ได้มาตรฐาน การใช้ภาษาไทยถูกต้อง		
3. อากัปกิริยา ท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆของร่างกาย เหมาะสม		
4. ความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดอย่างเป็นระบบ สามารถโต้แย้งแสดงเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ และมี วิจารณ์ญาณที่ดี		
5. ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง และบริหารความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ดี		
6. ลักษณะอุปนิสัยส่วนบุคคล การตรงต่อเวลา มารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบ รู้จักแสดงมุทิตาจิตที่ดีต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม		
7. ความพร้อมในการเรียนรู้ ทักษะติดต่อการพัฒนาตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพยายาม เอาชนะอุปสรรคต่างๆในการทำกิจกรรม		
8. ความเชื่อมั่น และความนิยมชมชอบในตนเอง มีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออกเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น		
ความคิดเห็นอื่นๆ		
.....		
.....		

ชื่อ-สกุล ..... ชื่อเล่น ..... กลุ่ม .....

ผลการประเมินบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออก แต่ละสัปดาห์

เกณฑ์การพิจารณา	คะแนน สัปดาห์ ที่	ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. บุคลิกภาพภายนอกโดยทั่วไป ดูสะอาด สุขภาพ สมวัย เหมาะกับกาลเทศะ		
2. บุคลิกภาพการพูดโดยทั่วไป พูดยาไพเราะ น่าฟัง มีหางเสียง ชัดถ้อยชัดคำ ได้มาตรฐาน การใช้ภาษาไทยถูกต้อง		
3. อากัปกิริยา ท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า ส่ายตา การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆของร่างกาย เหมาะสม		
4. ความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดอย่างเป็น ระบบ สามารถโต้แย้งแสดงเหตุผล มีความคิด สร้างสรรค์ และมี วิจารณ์ญาณที่ดี		
5. ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ ตนเอง และบริหารความขัดแย้งกับผู้อื่นได้ดี		
6. ลักษณะอุปนิสัยส่วนบุคคล การตรงต่อเวลา มารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบ รู้จักแสดงมุทิตาจิตที่ดีต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม		
7. ความพร้อมในการเรียนรู้ ทักษะคิดต่อการพัฒนา ตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพยายาม เอาชนะอุปสรรคต่างๆในการทำกิจกรรม		
8. ความเชื่อมั่น และความนิยมชมชอบในตนเอง มีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออกเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น		
ความคิดเห็นอื่นๆ		
.....		

ภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่าสถิติที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Eta)

ค่าสถิติที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่าง

ระดับชั้น และ EQ: ระดับความสามารถทางการควบคุมอารมณ์

Directional Measures

			Value
Nominal by Interval	Eta	ชั้นเรียน(Independent)	.609
		EQ: ระดับความสามารถ ทางการควบคุม อารมณ์ (Dependent)	.347

ค่าสถิติที่แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ ระหว่าง

รอบที่เข้าร่วมโครงการและบุคลิกภาพทั่วไป

Directional Measures

			Value
Nominal by Interval	Eta	รอบเรียน(Independent)	.676
		บุคลิกภาพทั่วไป(Dependent)	.347

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว เกสรี ศิริเลิศชัย เกิดวันที่ 10 กันยายน 2524 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2547 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขานาฏศิลป์ไทย จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยา ภาควิชาวิชาวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549 มีประสบการณ์การทำงานในด้านการสอนร้องเพลงและนาฏศิลป์ไทยในระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย